

WORLD CLASS – through people, technology and dedication

KONGSBERG

Innhold

World Class	1
Konsernledelse	3
Hovedtall	4
Nøkkeltall virksomhetsområder	5
Dette er Kongsberg Gruppen	6
Visjon, mål og strategi	9
Viktige hendelser og utviklingstrekk	12
Årsberetning	15
Regnskap med noter	24
Revisjonsberetning	41
World Class-produkter	42
Aksjer og aksjonærforhold	46
Analytisk informasjon	52
Kongsberg Maritime	57
Kongsberg Defence & Aerospace	66
Forretningsutvikling	74
Eiendom	74
Styreinformasjon	75
Adresser	76

Organisasjon

Finanskalender

Generalforsamling:

Ordinær generalforsamling holdes mandag 12. mai kl. 14.00
Konferansesenteret, Kongsberg Næringspark, Kongsberg

Offentliggjøring av kvartalsresultater 2003:

Første kvartal: 30. april
Andre kvartal: 19. august
Tredje kvartal: 28. oktober

World Class

Jan Erik Kors sjøen
Konsernsjef

Uten våre kunder ville vi ikke vært her. Vår eksistensberettigelse avhenger derfor av om vi er i stand til å skape et konsern som framstår som det beste alternativet for kundene. Vi har krevende kunder over hele verden, og vi har stort sett bare utenlandske konkurrenter. Vår konkurransesituasjon er derfor daglig et eller annet "verdensmesterskap". Kongsberg Gruppen har derfor valgt en enkel, men ambisiøs visjon for sin virksomhet: World Class. Men vi har også valgt en viktig tilføyelse til visjonen, som forteller noe om hvordan vi skal oppnå den: World Class – through people, technology and dedication.

Enhver bedrift er avhengig av sine ansatte. I en kunnskapsbedrift med ambisjoner om å overleve i et verdensmarked er vi helt avhengige av dem. Ikke bare antallet, men hvem de er, hva de kan, hvilke holdninger de har og på hvilken måte de blir motivert. En assosiasjon jeg skulle ønske man får når man hører "World Class" i tilknytning til Kongsberg Gruppen, er teknologi - teknologi i verdensklasse. Teknologi er for oss ikke bare et middel til bruk i produktutvikling, men en slags "religion", noe vi grunnleggende tror på og gjør bruk av - hele tiden. Dette er vi stolte av, og det er selvsagt en viktig del av vårt begrep om "World Class".

Men like viktig: Evnen til å ta en god idé fram til et produkt og inn i et internasjonalt marked, med lønnsomhet. Det er det som beviser om du virkelig er "World Class". For det er slik at det bare er hver gang vi blir den foretrukne leverandør og har vunnet over alle våre internasjonale konkurrenter, at vi kan gjøre krav på verdensmestertittelen. For å oppnå dette må vi ha "dedicated people" i alle ledd, med vinnerkultur, arbeids glede, entusiasme og utholdenhet. Bare da kan visjonen oppfylles. Først da har vi sjanse til å bli "World Class".

Derfor er det å skape en kultur og et verdigrunnlag som inspirerer den enkelte ansatte og frigjør energi, nøkkelen til suksess i et fremtidsrettet teknologikonsern som Kongsberg Gruppen.

Året som gikk, var i Norge preget av kronestyrking, høyt rentenivå og stor lønnsvekst, og norsk konkurransevne fikk et nytt alvorlig tilbakeslag. Dette gir store utfordringer for alle som driver konkurranseutsatt virksomhet. Kongsberg Gruppen har i dag ca. 20 % av sine ansatte utenfor Norge, og andelen øker stadig. Vi vil derfor etter hvert bli mindre avhengig av norske rammebetingelser, men fortsatt er en betydelig del av vår kostnadsbase relatert til norske kroner. Dette gjør at det er viktig å fokusere på det Norge er bra på, og som gjør at det faktisk går an å drive god forretning her i landet. Norge er et velordnet samfunn med god tilgang på kvalifisert arbeidskraft. Dessuten har vi en forretningskultur med korte beslutningsveier og ansatte som er vant til å ta ansvar. Videre har vi kreative forsknings- og utviklingsmiljøer med tette bånd til sluttbrukere både i maritime miljøer og Det norske forsvaret. Norge er ikke et lavkostland, og vi kan aldri konkurrere på lave lønninger - vi må konkurrere på verdi for våre kunder. Da må vi ha høye ambisjoner, og et bevisst forhold til hva innsatsfaktorene er. Derfor ble det: World Class - through people, technology and dedication.

Håper du vil kjenne deg igjen i årsrapporten - god lesning.

Konsernledelse

- ▶ **Jan Erik Korssjøen**
Konsernsjef

- ▶ **Torfinn Kildal**
Administrerende direktør
Kongsberg Maritime AS

- ▶ **Tom Gerhardsen**
Administrerende direktør
Kongsberg Defence & Aerospace AS

- ▶ **Arne Solberg**
Finansdirektør

- ▶ **Stig Trondvold**
Konserndirektør Forretningsutvikling

- ▶ **Even Aas**
Konserndirektør
Informasjon og samfunnskontakt

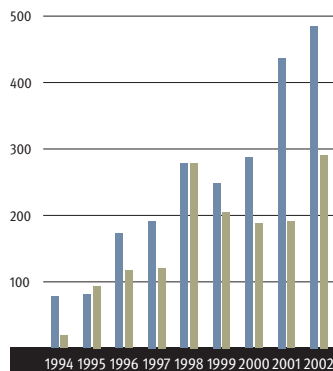
Hovedtall

- Framgang i forhold til i fjor
- Driftsinntektene økte med 13 %, hovedsakelig gjennom organisk vekst
- Forbedret strategiske markedsposisjoner på en rekke områder

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000	1999	1998	1997
Drift:						
Driftsinntekter	6 980	6 176	5 296	4 412	4 404	3 674
<i>Driftsinntekter sivilt</i>	% 62	63	64	73	71	71
<i>Driftsinntekter utenfor Norge</i>	% 72	74	74	62	62	55
Driftsresultat før goodwillavskrivninger (EBITA)	485	437	287	249	278	192
Driftsresultat	404	328	225	213	189	157
Ordinært resultat før skatt	291	191	188	205	279	121
Årsresultat	213	122	(54)	233	169	73
Ordrereserve	5 143	6 401	6 610	4 258	4 551	4 349
Lønnsomhet:						
Driftsmargin før goodwillavskrivninger	% 6,9	7,1	5,4	5,6	6,3	5,2
Driftsmargin	% 5,8	5,3	4,2	4,8	4,3	4,3
Totalkapitalrentabilitet	% 7	6	5	6	9	6
Egenkapitalrentabilitet	% 18	13	13	16	26	12
Egenkapital	% 31	27	26	37	28	31
Egenkapital	1 741	1 538	1 406	1 490	1 106	1 042
Eiernes verdier:						
Resultat pr. aksje etter skatt i kroner	7,21	4,18	(1,86)	8,84	7,04	3,04
P/E	12,55	23,09	-	16,22	10,79	24,99
Antall ansatte	4 208	4 012	3 765	3 382	3 333	3 262

Resultat

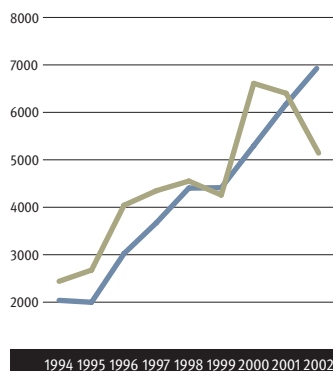
Mill. kr.

■ Driftsresultat før goodwillavskrivninger (EBITA)
■ Ordinært resultat før skatt

Konsernets utvikling

Mill. kr.

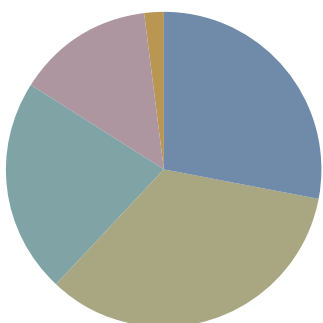
— Driftsinntekter
— Ordrereserve

Nøkkeltall virksomhetsområder

Beløp i mill. kr.	Driftsinntekter			EBITA*			Driftsresultat		
	2002	2001	2000	2002	2001	2000	2002	2001	2000
Kongsberg Maritime	3 603	3 619	2 983	309	303	195	237	236	139
<i>Offshore & Subsea</i>	1 835	1 852	1 509	233	220	163	193	183	135
<i>Yachting & Fishery</i>	815	940	909	44	34	46	33	22	35
<i>Merchant Marine</i>	995	897	637	32	49	(14)	11	31	(31)
Kongsberg Defence & Aerospace	3 084	2 388	1 943	185	138	85	179	131	81
Øvrig	395	270	515	0	(11)	9	(3)	(46)	7
Eliminering	(102)	(101)	(145)	(9)	7	(2)	(9)	7	(2)
Konsern	6 980	6 176	5 296	485	437	287	404	328	225

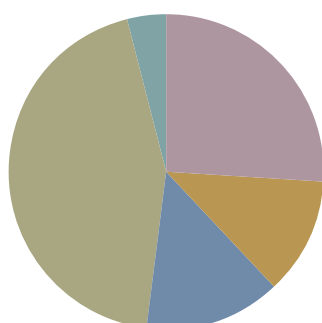
*) Driftsresultat før avskrivning av goodwill

Driftsinntekter – Geografisk

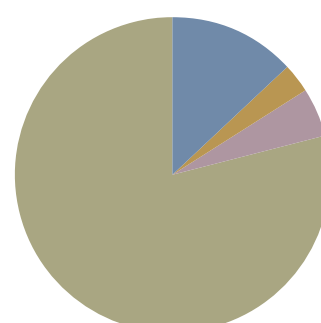
Norge 28 %
Europa 34 %
Amerika 22 %
Asia 14 %
Øvrig 2 %

Driftsinntekter – Virksomhetsområde

Defence & Aerospace 44 %
Offshore & Subsea 26 %
Merchant Marine 14 %
Yachting & Fishery 12 %
Øvrig 4 %

Ansatte – Geografisk fordeling

Norge 80 %
Europa 12 %
Amerika 5 %
Asia 3 %

Dette er Kongsberg Gruppen

Kongsberg Gruppen er et internasjonalt teknologikonsern med hovedkontor i Norge. Av de totale driftsinntektene på 7 milliarder kroner kommer 72 % fra land utenfor Norge. Driftsinntektene utenfor Norge har vært stigende gjennom de sju siste årene. Konsernet er etablert på 40 steder i over 20 land, og av 4 208 medarbeidere er 830 ansatt utenfor Norge.

Forretningsområder

Konsernet konsentrerer sin virksomhet om to forretningsområder:

- Kongsberg Maritime
- Kongsberg Defence & Aerospace

Kongsberg Maritime hadde driftsinntekter på 3,6 milliarder kroner og 2 425 ansatte. Forretningsområdet består av de tre hovedområdene Offshore & Subsea, Merchant Marine og Yachting & Fishery. Ledende posisjoner er utviklet innenfor dynamisk posisjonering, maritim automasjon, navigasjon, hydroakustikk, simulatorer, kommunikasjon og informasjonsstyring. Kongsberg Maritime er blant verdens ledende innen maritim informasjonsteknologi. 75 % av driftsinntektene kom fra land utenfor Norge.

Kongsberg Defence & Aerospace hadde driftsinntekter på 3,1 milliarder kroner og 1 649 ansatte ved utgangen av året. Forretningsområdet er Norges fremste leverandør av høyteknologiske forsvarssystemer og er en nisjeleverandør i det internasjonale markedet. 73 % av driftsinntektene var fra land utenfor Norge. Kongsberg Defence & Aerospace er blant de ledende innen sjømålsmissiler, militær kommunikasjon og våpenstyringssystemer. Allianser med store internasjonale forsvarsbedrifter er en sentral del av virksomhetens markedsstrategi.

Teknologi og produkter

Konsernets produkter er basert på fire gjennomgående kjernekompetanser; signalbehandling, kybernetikk, programvare og systemintegrering. En felles kunnskapsbase og gjenbruk av teknologi danner et svært viktig grunnlag for konsernets virksomhet. Det er et mål å utnytte kunnskap på tvers i konsernet.

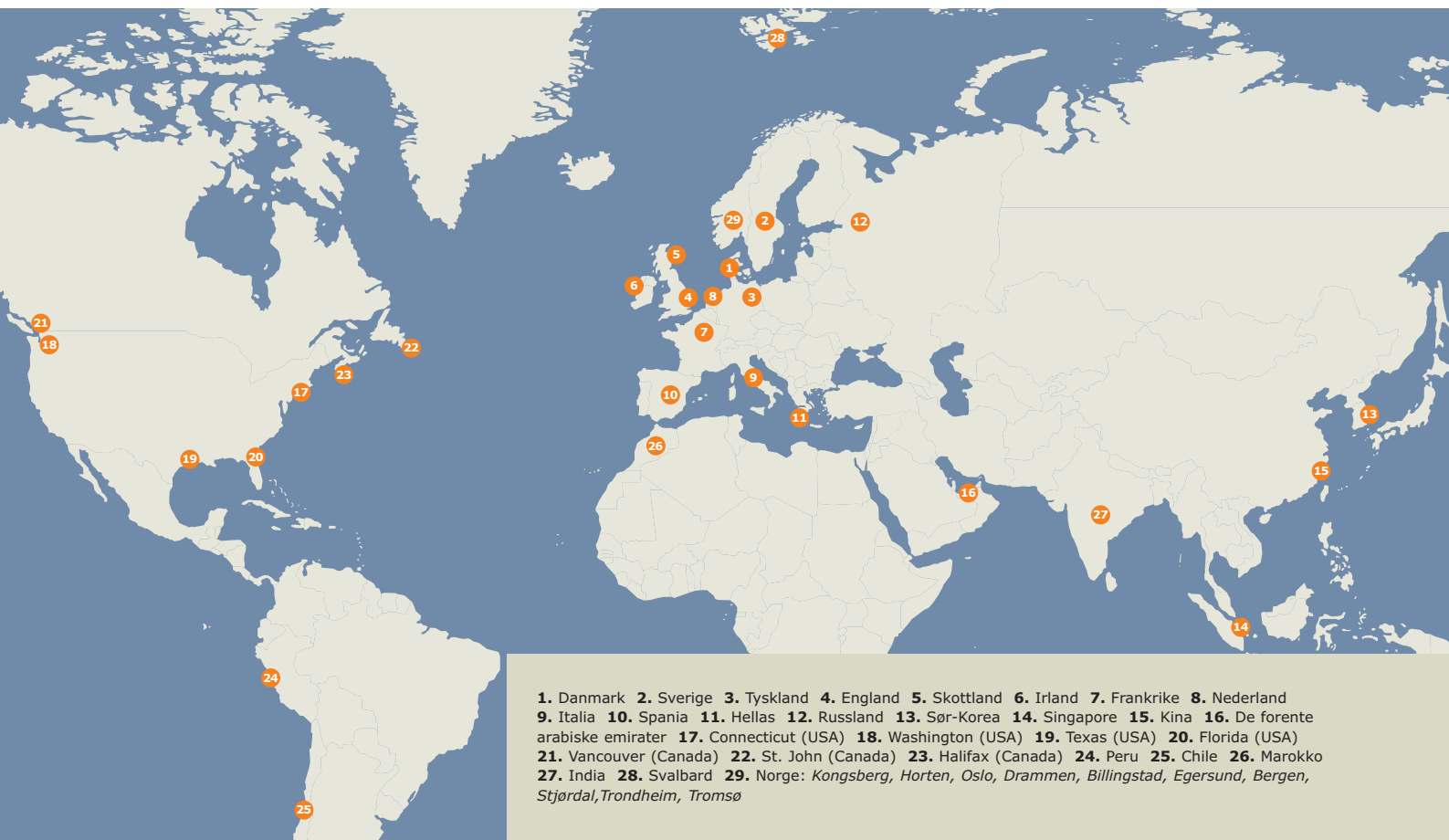
Produktspekteret er teknologisk utfordrende og skal fungere i krevende omgivelser. Produktenes pålitelighet er av avgjørende betydning for kunden. Det leveres utstyr som kartlegger sjøbunnen ned til 11 000 meters dyp, så vel som avansert utstyr for satellitter ute i verdensrommet.

Hele 72 % av driftsinntektene knytter seg til det maritime miljøet, enten det gjelder produkter innenfor forsvar eller det sivile markedet.

Markeder

Markedet utenfor Norge utgjør en stadig større og viktigere del av konsernets totale driftsinntekter. Dette gjelder både innen det sivile markedet og forsvarsmarkedet. All eksport av forsvarsprodukter må godkjennes av Utenriksdepartementet. I 2002 var

Vi har kontorer i over 20 land, og av våre 4 208 medarbeidere er 830 ansatt i land utenfor Norge.

5 041 millioner kroner (72 %) av driftsinntektene fra land utenfor Norge. Tilsvarende tall tilbake i 1995 var 799 millioner kroner (40 %). I løpet av de siste årene har Kongsberg Maritime styrket sin tilstedeværelse i Asia gjennom etableringer i Sør-Korea og Kina.

Organisasjonsmodell

Konsernet har en organisasjonsmodell hvor det legges stor vekt på entydig resultatansvar med stor grad av delegering av myndighet. "Frihet på aktivitet og forpliktelse på resultat" er et uttrykk for denne måten å organisere konsernet på. Organisasjonsformen er et vesentlig element i konsernets resultat- og verdiskaping og gir muligheter for fleksibilitet og hurtige beslutninger.

Intellektuell kapital

Konsernet utgir i år for første gang en egen publikasjon om konsernets intellektuelle kapital.

Kongsberg Gruppens historie

Historie

Kongsberg Gruppen er i sin nåværende form et ungt konsern. Konsernet består av mange forskjellige bedrifter med hver sin historie og geografiske fødested. Det er imidlertid ikke til å unngå at et historisk tilbakeblikk knytter konsernet sterkt til Kongsberg bys utvikling gjennom fem århundrer.

1624–1814 Sølvfunn

Kongsberg by ble grunnlagt i 1624 av kong Christian IV basert på sølvfunn i området. Sølvverket og sølvgruvene på Kongsberg spilte en betydelig rolle i Norge i siste halvdel av 1600-tallet og fram til begynnelsen av 1800-tallet. Sølvverket var Norges største bedrift, og rundt 1720 utgjorde inntektene 20 % av statsbudsjettet.

1814–1955 Kongsberg Våpenfabrikk og maritimt miljø i Horten

Nedgangstider for Sølvverket medførte at Kongsberg Våpenfabrikk ble grunnlagt i 1814. De dyktigste bergverksingeniørene ble satt til å utvikle den nye hjørnesteinsbedriften. På slutten av 1800-tallet ble Krag Jørgensen-geværet introdusert, og det ble blant annet valgt som hovedvåpen for Den amerikanske hæren. Dette var en av de første store eksportkontraktene for norsk industri.

I Horten ble Marinens Hovedverft etablert i 1849, og det ble bygget opp et solid maritimt miljø i byen.

1955–1987 Industrilokomotiv

Kongsberg Våpenfabrikk spilte en sentral rolle i oppbyggingen av norsk industri etter 2. verdenskrig. I perioden fra 1960 og fram til 1987 utviklet selskapet seg fra å være en mekanisk produksjonsbedrift til en bedrift med betydelig produktutvikling og satsing på flere markeder med høye krav til ytelse. Markedsområdene omfattet forsvar, bil, energi, data, offshore, luftfart og romfart.

I 1960 ble flåteplanen for Marinen vedtatt, og dette ble starten på en ny epoke i Hortens "elektroniske utvikling".

1987–2002 Krise, vekst og framgang

I 1987 ble Kongsberg Våpenfabrikk restrukturert, og all sivil virksomhet ble solgt ut. De solgte enhetene drives fortsatt med utgangspunkt i Kongsberg-miljøet og har hatt god vekst og lønnsomhet.

Forsvarsvirksomheten ble videreført i selskapet Norsk Forsvarsteknologi AS, som dannet grunnlaget for dagens konsern, Kongsberg Gruppen. Etter Berlinmurens fall i 1989 la selskapet en strategi med sikte på økt satsing i sivile markeder. Det ble lagt vekt på å utvide virksomheten innenfor teknologiområder som var beslektet med forsvarsvirksomheten.

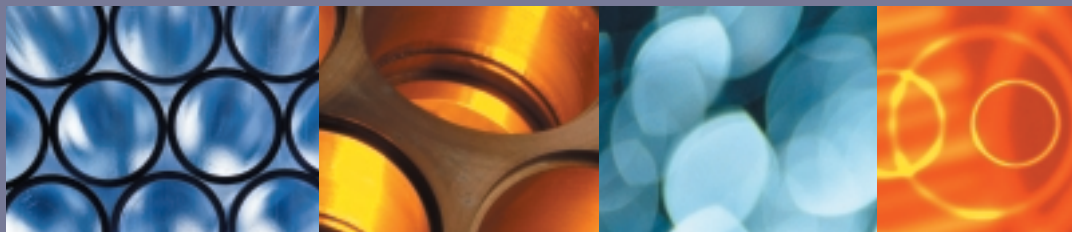
Selskapet ble notert på Oslo Børs i 1993 og endret navn til Kongsberg Gruppen i 1995.

I løpet av 1990-årene ble en rekke viktige strategiske oppkjøp gjennomført innenfor området maritim elektronikk og systemer. I den samme perioden ble det skapt en betydelig organisk vekst både i den maritime virksomheten og forsvarsvirksomheten. Konsernets driftsinntekter har i perioden 1987-2002 vokst fra 581 millioner kroner til 6 980 millioner kroner. Antall ansatte har i samme periode vokst fra 2 335 til 4 208.

Visjon, mål og strategi

Som et internasjonalt konsern har Kongsberg Gruppen valgt en visjon på engelsk slik at den er felles for alle ansatte i konsernet:

WORLD CLASS – through people, technology and dedication

Mål

Hovedmålet for Kongsberg Gruppen er satt for å øke aksjonærenes verdier langsiktig. Dette skal oppnås gjennom:

- En lønnsomhet på 10 % (EBITA – driftsresultat før goodwillavskrivninger).
- Å utvikle et forretningskonsept som skal stimulere til, fange opp og gi muligheter for videreutvikling av idéer basert på den kunnskap som allerede finnes i konsernet. Dette både for å få fram en allerede eksisterende merverdi samt legge grunnlaget for framtidig vekst.
- At Kongsberg Gruppen skal ha en profil og omdømme som fører til gjennomslag for våre saker, sikrer rekruttering, beholder nøkkelpersoner og sikrer troverdighet i aksjemarkedet.

Strategi

For å realisere målet om økt lønnsomhet og vekst har KONGSBERG en strategi der viktige tiltak er:

Kompetanseutvikling

Kunnskap og kompetanse er KONGSBERGs viktigste konkurranseparameter. Kompetanseutvikling av alle medarbeidere er en avgjørende faktor for en positiv utvikling og prioriteres derfor høyt. Et annet viktig tiltak er rekruttering. Konsernet driver aktiv rekruttering av nyutdannede og erfarne medarbeidere.

For å rekruttere og beholde medarbeidere legges det vekt på å tilby attraktive og utfordrende arbeidsoppgaver. Kravene til medarbeiderne går ut over det rent faglige, og det legges til rette for trening og bevisstgjøring i gode og effektive relasjoner så vel som rent faglig videreutvikling. Det legges betydelig vekt på lederutvelgelse, og det drives systematisk opplæring gjennom interne og eksterne program for utvikling av ledere.

Oppkjøp

Oppkjøp innenfor kjerneområdene er en sentral del av vekststrategien. Målet er å gi lønnsomhet for konsernet gjennom utnyttelse av felles teknologi og markedssynergier. Strategien er også motivert ut fra ønsket om å supplere produkttilbudet, få adgang til nye markeder eller tilgang til spesialisert teknologi. En stadig forbedring av konsernets strategiske markedsposisjon står sentralt i oppkjøpsstrategien.

Teknologiutvikling

KONGSBERG har en produktutviklingsaktivitet som årlig varierer rundt 10 % av driftsinntektene. Det er et mål for konsernet å opprettholde en produktutviklingsaktivitet på dette nivået, noe som anses som en forutsetning for fortsatt lønnsom vekst. En del av produktutviklingskostnadene i konsernet vil til enhver tid være dekket gjennom kundefinansierte prosjekter. KONGSBERGs produkter er i stor grad basert på kompetanseområdene programmering, kybernetikk, systemintegrering og signalbehandling.

Verdiutvikling og konsentrasjon om de strategiske forretningsområdene

Det skjer en jevnlig gjennomgang av forretningsområdene med sikte på å identifisere aktiviteter som ikke har en naturlig plass innen områdene, eller som kan utvikles bedre i andre industrielle sammenhenger. Konsernet vurderer grundig når forholdene ligger til rette for eventuelle avhendelser, slik at verdiene ivaretas på best mulig måte. For enkelte engasjementer kan det derfor være riktig å drive virksomheten en stund for å utvikle verdiene best mulig.

Finansiell strategi

Konsernet legger vekt på å ha en soliditet som gir finansiell handlefrihet. Finansiering av vekst skal i første rekke baseres på egen inntjening og frigjøring av intern kapitalbinding. Fremmedfinansiering skal til enhver tid ha en langsiktighet som er avstemt med konsernets forretningsmessige strategi. Konsernets valutapolicy tar primært sikte på å øke forutsigbarheten og redusere risiko i kjernevirksomheten.

Viktige hendelser og utviklingstrekk

Resultat

Resultatet for 2002 er et av de beste i konsernets historie. Det er klare resultatforbedringer i de fleste av forretningsenhetene i både Kongsberg Maritime og Kongsberg Defence & Aerospace.

Oppkjøp

- For å styrke virksomheten innen offshore ble 62 % av selskapet Seaflex kjøpt opp for 21 millioner kroner. Seaflex har spesialisert seg innen stigerørsteknologi for offshore olje- og gassproduksjon. Enheten er organisert som en del av hovedområdet Offshore & Subsea.
- Arbeidet med å styrke den gode strategiske markedsposisjonen i Det fjerne østen fortsetter, og i den forbindelse har Kongsberg Gruppen ervervet aksjemajoriteten i selskapet HKM Co. Ltd. i Korea. Selskapet er organisert som en del av hovedområdet Merchant Marine.
- Offshore & Subsea har kjøpt ABBs aktivitet innen dynamisk posisjonering, samtidig som en verdensomspennende samarbeidsavtale mellom Kongsberg Simrad AS og ABB AS er inngått. Dette er med på å sikre leveranser av virksomhetens kjerneprodukter som del av større pakker når kunden ønsker dette.
- Kongsberg Defence & Aerospace (KDA) og Norsk Romsenter har slått sammen satellittvirksomheten på Svalbard og i Tromsø og opprettet Kongsberg Satellite Services AS som et nytt 50/50-eid selskap. Formålet er å styrke virksomheten for betjening av satellitter, inklusive jordobservasjonstjenester.

Salg

- Kongsberg Maritime inngikk en avtale om å selge ut sin brann- og sikkerhetsenhet innen Kongsberg Maritime Ship Systems i Trondheim til Autronica Fire & Safety AS. Avtalen var på 55 millioner kroner.
- En kontorbygning på 6 400 kvm i Kongsberg Næringspark ble solgt for 55 millioner kroner og ga en resultatteffekt på ca. 10 millioner kroner. Samtidig ble en langsiktig leieavtale inngått, og eiendommen har en årlig leieinntekt på ca. 5 millioner kroner.

Marked Kongsberg Maritime

Offshore & Subsea

Offshore-markedet viste en roligere tendens, med et lavere nivå i andre halvår enn i første. Posisjonen i LNG-markedet er i fortsatt vekst. Samtidig merkes det økt konkurranse innen markedet for sjøbunnskartlegging.

Yachting & Fishery

Markedet for elektronikk til fritidsbåter har stabilisert seg i USA og Europa etter flere år med vekst. Salget av fiskerisonarer har vært godt. Et gjennombrudd i båtbyggermarkedet er oppnådd i form av rammeavtaler med Ferretti-gruppen (Italia) og Sunseeker (UK). Posisjonen innen markedet for fritidsbåter er opprettholdt, mens posisjonen innen fiskeri er styrket. Marginene innen Yachting & Fishery er bedret, og kostnadsreduksjoner gir effekt.

Merchant Marine

Det er fortsatt relativt høy aktivitet innen skipsbygging i Det fjerne østen, og det satses på sterk lokal tilstedeværelse. Resultatet i 2. halvår påvirkes bl.a. av økte kostnader relatert til leveranse av simulatorer for opplæring av sjøoffiserer samt manglende verdiskaping på grunn av forsinkelser i forventet ordreinngang av simulatorprodukter.

Viktige kontrakter Kongsberg Maritime

- To viktige ordrer for automasjonssystemer ble vunnet. Virksomheten skal levere automasjonssystemet til Kristin-plattformen og kontroll-, overvåknings- og automasjonssystemet til Thunder Horse-plattformen i Mexico-gulven. Samlet utgjør dette ca. 100 millioner kroner.
- Flere kontrakter på leveranser til LNG-skip. Blant annet ble det inngått to kontrakter med Daewoo Shipbuilding and Marine Engineering Company på til sammen 70 millioner kroner for levering av automasjons- og navigasjonssystemer til fire LNG-tankskip. Totalt er det inngått ni kontrakter med en totalverdi på 165 millioner kroner.
- Viktige rammeavtaler med den britiske lystbåtprodusenten Sunseeker og den italienske lystbåtprodusenten Ferretti-gruppen.
- Kongsberg Maritime fikk kontrakter for i alt 3 471 millioner kroner i 2002. Dette er en svak nedgang i forhold til året før.

Marked Kongsberg Defence & Aerospace

KDA er en nisjeleverandør med sterke internasjonale allianser og har langsiktige kontrakter med høyt innhold av produktutvikling. Det er god framdrift i prosjektene. Ordreinngangen i forsvarsmarkedet er noe forsinket.

I Norge vil KDA's virksomhet i første rekke være knyttet til gjennomføring av prosjektene knyttet til nye fregatter, nye MTBer, Nytt Sjømålsmissil og oppdatering av luftvern. Forsvarsmarkedet i USA har stor budsjettvekst, men det er vanskelig for utenlandsk industri å få innpass. De fleste land i Europa har stramme budsjetter, noe som fører til forsinket oppstart av nye prosjekter. I Midtøsten er det også forsinkelser i prosjektavklaringene og usikkerhet knyttet til den politiske situasjonen, men det ligger betydelige markedsmuligheter i området. Det samme gjelder Asia.

Kontrakt med Boeing om oppgradering av NATOs AWACS-fly

Viktige kontrakter Kongsberg Defence & Aerospace

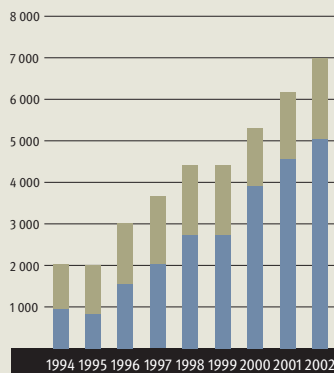
- Kongsberg Defence Communications inngikk i januar 2003 en kontrakt med Forsvarsdepartementet i Kuwait om leveranse av et mobilt kommunikasjonssystem. Kontrakten har et omfang på ca. 400 millioner kroner.
- Kongsberg Defence Communications ble valgt som leverandør til Ungarns VHF-radio-prosjekt med Multi Role Radio-familien. Kontrakten ble undertegnet i mars 2003 og er på 700 millioner kroner.
- Ut over de to ovennevnte kontraktene har Kongsberg Defence Communications også inngått kontrakter for levering av sikkert kommunikasjonsutstyr til Romania og for levering av taktiske kommunikasjonssystemer til blant annet Saudi-Arabia og Oman.
- Kontrakt med Det norske luftforsvaret i forbindelse med oppgradering av det norske luftvernssystemet NASAMS. Kontrakten er på ca. 250 millioner kroner.
- To kontrakter på henholdsvis 55 og 93 millioner kroner er inngått om levering av våpenstyringssystem til pansrede personellkjøretøy til Den amerikanske hæren. Kontraktene er en del av en tidligere inngått rammeavtale.
- Kontrakt med Den spanske marinen om levering av minejaktvåpenet Minesniper. Kontrakten representerer et internasjonalt gjennombrudd og er på 15 millioner kroner, men med en potensiell verdi på opptil 70 millioner kroner.
- Tilleggskontrakt på 75 millioner kroner med Boeing Company i USA om leveranse av programvare og tjenester i forbindelse med oppgradering av NATOs AWACS-fly.
- En utviklingskontrakt ble inngått med det franske selskapet Snecma Moteurs om utvikling av mekanismer for utfolding av motordysen på en helt ny type motor for bæreraketten Ariane 5. Kontrakten er på 36 millioner kroner med et potensial på 200 millioner kroner.
- NATOs godkjenning av den avlyttingssikre GSM-telefonen NSK 200 har gitt Kongsberg Defence Communications en unik posisjon i markedet. Det tyske forsvarret gjorde sin første seriebestilling rett etter godkjenningen.
- En kontrakt på 60 millioner kroner ble inngått med det amerikanske selskapet Raytheon for oppgradering av kommando- og kontrollenheter for HAWK luftvernssystem. Den inngåtte kontrakten representerer første fase av prosjektet der Kongsberg Gruppens totale omfang er ca. 250 millioner kroner.
- Tilleggsavtale for oppgradering av Penguin-missilene for Den norske marinen på 37 millioner kroner ble inngått. Det er missilets styreenhet som skal totalrenoveres.
- En kontrakt om deltakelse i prosjektdefinisjonsfase I i det felles skandinaviske ubåt-prosjektet VIKING, verdt ca. 50 millioner kroner, ble inngått.
- Kongsberg Defence & Aerospace skal levere treningssystem til Den svenske hæren for 29 millioner kroner.

Andre hendelser

- Kongsberg Gruppen ga i mai 2002 DnB Markets mandat til å tilrettelegge et børsnotert obligasjonslån med 3 års løpetid. Det ble tegnet obligasjoner for 300 millioner kroner.
- Kongsberg Gruppen ble fra 1. januar 2003 tatt inn i Oslo Børs hovedindeks – OSEBX – som vil bestå av i alt 56 selskaper.

Driftsinntekter

Mill. kr.

■ Driftsinntekter Norge
■ Driftsinntekter utenfor Norge

2002 var et år med resultatframgang og vekst. Driftsinntektene økte med 13 % fra 6 176 millioner kroner til 6 980 millioner kroner. Driftsresultatet økte til 404 millioner kroner, en økning på 23 %. Resultat pr. aksje ble kr. 7,21 mot kr. 4,18 året før. Styret anser at Kongsberg Gruppen er godt posisjonert for videre satsing innen kjerneområdene.

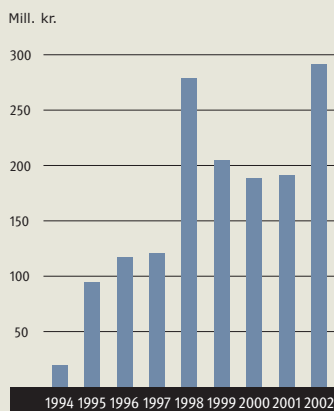
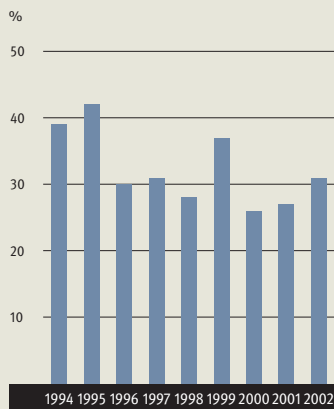
Styret foreslår et utbytte pr. aksje på kr. 2,10 for 2002.

Det har i flere år vært arbeidet systematisk med utvikling av de strategiske markedsposisjonene for konsernets kjerneområder. I denne forbindelse er det gjennomført flere mindre bedriftsoppkjøp i 2002. Et viktig mål har vært å øke konkurranseevnen både markedsmessig og teknologisk. Utvidelse av aktivitetene i Fjerne Østen, spesielt i Kina og Sør-Korea, vil bidra til bedret kontakt med markedet og et lavere kostnadsnivå. Det er gjennomført en rekke kostnadsbesparende tiltak ved hjelp av reorganiseringer, lavere bemanning og økt aktivitet utenfor Norge. Det er videre gjennomført aktiviteter for å øke lønnsomheten for produkter som til nå har vært i en oppstartfase med marginal lønnsomhet.

Kongsberg Gruppen har som mål å være blant de ledende i verden i de nisjene det satses innenfor. Det investeres derfor betydelige midler i utbygging av den internasjonale tilstedeværelsen og i produktutvikling. Konsernets produktfornyelse opprettholdes på et høyt nivå, med mer enn 10 % av driftsinntektene til produktutvikling. Dette gir et langsiktig potensial for økt lønnsomhet og vekst.

Kongsberg Gruppens vekst har i de senere årene vært oppnådd i de internasjonale markedene. Andelen av driftsinntektene utenfor Norge var 72 % i 2002. For å opprettholde og forsterke den internasjonale veksten gjennom økt nærhet til kunden anser styret det som nødvendig å videreføre konsernets strategi om fortsatt internasjonalisering. Dessuten tilsier det høye kostnadsnivået i Norge at en økende del av verdiskapingen vil foregå i andre land. Kongsberg Gruppens store andel av ansatte med høy kompetanse og høyteknologiske løsninger gjør imidlertid konsernet mindre sårbart for særnorske forhold.

Kongsberg Gruppen gjennomfører flere store kontrakter med høyt utviklingsinnhold for Det norske forsvaret. Norskutviklede løsninger har vist seg attraktive internasjonalt, og eksporten har lyktes i økende grad. Forutsigbarhet i eksportregelverket og myndighetenes praktisering av dette er en viktig rammebetingelse for konsernet. Gjengkjøp ved nasjonale anskaffelser er en etablert praksis internasjonalt. Kongsberg Gruppens konkurrenter og bransjen som helhet forholder seg til dette. Det er av stor betydning for konsernet at reglene om gjengkjøp også videreføres og praktiseres i Norge. Konsernets strategi er basert på langsiktig industriell utvikling innen utvalgte kjerneområder. Det arbeides målrettet for å oppnå vekst og å utvikle lønnsomheten til et nivå på driftsresultat før goodwillavskrivninger på 10 %.

Ordinært resultat før skatt**Egenkapitalandel****Resultat og balanse**

Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift, og styret bekrefter at forutsetningene for dette er til stede.

Konsernets driftsinntekter ble 6 980 millioner kroner (6 176 millioner kroner), en økning på 13 %. Driftsresultat før avskrivning av goodwill (EBITA) ble 485 millioner kroner (437 millioner kroner). EBITA-margin ble 6,9 % (7,1 %). Driftsresultatet ble 404 millioner kroner (328 millioner kroner).

Netto finansposter inklusive tilknyttede selskaper ble -113 millioner kroner (-137 millioner kroner). I forbindelse med omdannelsen av livselskapet Gjensidige NOR til aksjeselskap ble konsernets andeler omgjort til omsettelige aksjer. Det ble besluttet å selge disse aksjene, noe som forbedrer netto finansposter med 17 millioner kroner. Inkludert i netto finansposter er også kostnader på 9 millioner kroner i forbindelse med tilknyttede selskap.

Ordinært resultat før skattekostnad ble 291 millioner kroner (191 millioner kroner). Resultatutviklingen er kommentert under de enkelte virksomhetsområdene.

Resultat konsern ble 213 millioner kroner (122 millioner kroner).

Ordreservene var 5 143 millioner kroner (6 401 millioner kroner).

Totalkapitalen i konsernet utgjorde 5 597 millioner kroner (5 629 millioner kroner).

Egenkapitalen var 1 741 millioner kroner (1 538 millioner kroner) eller 31,1 % (27,3 %).

Netto rentebærende gjeld ble 792 millioner kroner (776 millioner kroner), en reduksjon på 369 millioner kroner i forhold til 3. kvartal. Kongsberg Gruppen ASA etablerte i juni et børsnotert obligasjonslån med 3 års løpetid. Det ble tegnet obligasjoner for 300 millioner kroner. Konsernets sentrale finansieringsprogram består av lån på 977 millioner kroner, hvorav 210 millioner kroner i norske sertifikatlån, 50 millioner kroner i en syndikert lånefasilitet og 300 millioner kroner i obligasjonslån. I tillegg har konsernet et lån med pant i fast eiendom på 365 millioner kroner og annen langsiktig gjeld på 52 millioner kroner som hovedsakelig innehas av Kongsberg Maritime Ltd. Kontantstrømmene var 264 millioner kroner fra operasjonelle aktiviteter, -301 millioner kroner fra investeringsaktiviteter og -96 millioner kroner fra finansieringsaktiviteter. Samlet beholdning av betalingsmidler pr. 31.12.02 var 182 millioner kroner. Resultat pr. aksje ble kr. 7,21 (kr. 4,18) og er basert på 29,5 millioner aksjer.

Drifts- og markedsforhold i forretningsområdene

Kongsberg Gruppens to hovedforretningsområder, Kongsberg Maritime og Kongsberg Defence & Aerospace, hadde driftsinntekter på henholdsvis 3 603 millioner kroner og 3 084 millioner kroner, og det utgjorde henholdsvis 52 % og 44 % av konsernets samlede driftsinntekter.

Kongsberg Maritime

Forretningsområdet Kongsberg Maritime er inndelt i tre segmenter, Offshore & Subsea, Yachting & Fishery og Merchant Marine. Forretningsområdet hadde driftsinntekter på 3 603 millioner kroner (3 619 millioner kroner). Driftsresultat før avskrivning av goodwill (EBITA) ble 309 millioner kroner (303 millioner kroner). Forretningsområdet har en EBITA-margin på 8,6 % (8,4 %). Resultat før skatt ble 119 millioner kroner (118 millioner kroner).

Forretningsområdet prioriterer å utvikle sin strategiske markedsposisjon og å drive effektivt. Forretningsområdet har derfor vært aktiv med å flytte aktiviteter geografisk og redusere kostnader for å forbedre/opprettholde sin konkurransedyktighet og lønnsomhet.

Offshore & Subsea

Virksomheten hadde driftsinntekter på 1 835 millioner kroner (1 852 millioner kroner) og et driftsresultat før avskrivning av goodwill (EBITA) på 233 millioner kroner (220 millioner kroner). EBITA-marginen ble 12,7 % (11,9 %).

Ordreinngangen for 2002 var 1 739 millioner kroner (1 873 millioner kroner).

Offshoremarkedet generelt viser en roligere tendens. Dette har resultert i en reduksjon på ca. 15 % i ordreinngangs nivået sammenlignet med nivået de siste to årene. I løpet av 2. halvår ble det gjennomført bemanningsreduksjoner og andre kostnadsreduserende tiltak for å opprettholde lønnsomheten i virksomheten.

Det ble inngått en strategisk viktig avtale med Statoil, hvor KONGSBERG er en av to alternative leverandører til Statoils prosessautomasjonsprosjekter. Samtidig ble KONGSBERG valgt som leverandør av automasjonssystemet til Kristin-plattformen. I tillegg ble det inngått en kontrakt med British Petroleum om leveranse av kontroll-, overvåknings- og automasjonssystemet til Thunder Horse-plattformen i Mexico-gulven. Samlet utgjør dette ca. 100 millioner kroner.

Arbeidet med å finne nye nisjer for selskapets teknologi fortsetter, og virksomheten har befestet sin posisjon som betydelig leverandør av styre- og kontrollsystemer for LNG-tankere (Liquefied Natural Gas). Det er inngått 17 slike kontrakter siden 2000. Et betydelig antall opsjoner er også knyttet til kontraktene. Det ble blant annet inngått to prestisjefylte kontrakter tidlig i oktober på til sammen 70 millioner kroner med det koreanske verftet Daewoo Shipbuilding and Marine Engineering Company.

Leveransene består av integrerte automasjonssystemer og integrerte navigasjonssystemer for fire LNG-tanker som skal bygges for bl.a. Bergesen d.y. ASA.

Leveransene kommer fra ulike deler innen Kongsberg Maritim.

For å styrke virksomheten innen offshore er 62 % av aksjene i Seaflex AS overtatt for 21 millioner kroner fra Advanced Product and Loading AS. Seaflex har spesialisert seg innen stigerørsteknologi for offshore olje- og gassproduksjon og omsatte i 2002 for ca. 37 millioner kroner.

Den sterke posisjonen innen dynamisk posisjonering er opprettholdt, og virksomheten kjøpte også ABBs aktivitet innen dynamisk posisjonering. Aktiviteten ble overtatt med virkning fra 1. august og omfatter både produktrettigheter, personell og eksisterende kontraktsportefølje. I tillegg har Kongsberg Simrad AS og ABB AS inngått en verdensomspennende samarbeidsavtale om markedsføring, salg og teknologiutvikling vedrørende skip og offshorefartøy. Dette er med på å sikre leveranser av virksomhetens kjerneprodukter som del av større pakker når kunden ønsker dette.

Yachting & Fishery

Virksomheten hadde driftsinntekter på 815 millioner kroner (940 millioner kroner).

Driftsresultat før avskrivning av goodwill (EBITA) var 44 millioner kroner (34 millioner kroner). EBITA-marginen ble 5,4 % (3,6 %). De produktivitetsforbedrende tiltak som ble startet i 2001, har bedret lønnsomheten i 2002.

Simrad har styrket sin markedsposisjon i fiskerimarkedet, blant annet på grunn av satsing på å utvikle et moderne produktspekter innen ekkolodd og trålinstrumentering. Simrad har også vunnet betydelige markedsandeler i det internasjonale markedet rettet mot tunfiske.

Markedet for elektroniske instrumenter til fritidsbåter har stabilisert seg på nivå med 2001, etter flere år med vekst. Simrad har likevel styrket sin markedsposisjon i USA, særlig på grunn av økt salg av autopiloter til motorbåter.

Virksomheten har over lengre tid arbeidet med å vinne innpass hos ledende produsenter av lystbåter. I 3. kvartal ble det inngått rammeavtaler med den britiske lystbåtprodusenten Sunseeker og den italienske lystbåtprodusenten Ferretti-gruppen. Dette er en viktig milepæl i strategien for å vinne innpass i båtbyggermarkedet.

Merchant Marine

Virksomheten hadde driftsinntekter på 995 millioner kroner (897 millioner kroner) og et driftsresultat før avskrivning av goodwill (EBITA) på 32 millioner kroner (49 millioner kroner). EBITA-marginen ble 3,2 % (5,5 %). Resultatet i 2. halvår ble påvirket av bl.a. økte kostnader relatert til leveranse av simulatorer for opplæring av sjøoffiserer samt manglende verdiskaping på grunn av forsinkelser i forventet ordreinngang av simulatorprodukter. Ordreinngangen bedret seg mot slutten av året og forventes å gi positive effekter i 2003.

Virksomhetens konkurranseposisjon ble påvirket av økningen i det norske kostnadsnivået. For å kompensere for dette er det iverksatt kostnadsreducerende tiltak som bl.a. innebærer bemanningsreduksjoner med ca. 40 årsverk. Effekten av disse tiltakene vil gi en besparelse på ca. 30 millioner kroner i 2003.

Fokusering på aktivitetene innen skipssystemer innebar et oppkjøp av 100 % av aksjene i SensIT AS, som gir et teknologisk forsprang innen trådløse sensorer for overvåkning av roterende maskineri. Videre ble virksomhetens enhet i Trondheim relatert til utvikling og produksjon av brannalarmsystemer solgt. Etter disse transaksjonene blir virksomhetens aktiviteter i Trondheim konsentrert om radarbasert lastovervåkning og sensorer til maritime formål.

Ordreserven ved utgangen av året utgjorde 580 millioner kroner (624 millioner kroner). Markedsutviklingen i 2. halvår 2001 og i 1. kvartal 2002 var preget av redusert kontrahering og lavere nybyggingspriser. Dette har spesielt truffet de europeiske skipsverftene, mens skipsverftene i Øst-Asia fortsetter å ta markedsandeler. Virksomheten opprettholder sin sterke posisjon ved verftene i Nordøst-Asia og har fortsatt en stabil høy ordreinngang. Som et ledd i å styrke den strategiske markedsposisjonen i Fjerne Østen har Kongsberg Gruppen tidlig i oktober ervervet aksjemajoriteten (58 %) i selskapet HKM Co. Ltd. i Korea.

Virksomheten har vunnet viktige kontrakter for leveranser til LNG-fartøy i samarbeid med Offshore & Subsea.

Merchant Marine har introdusert ny Voyage Data Recorder (VDR), dette har fått positiv mottakelse i markedet, bl.a. med leveranse til Viking Lines Amorella. Strategisk viktige kontrakter er vunnet innenfor navigasjons- og automasjonsaktiviteten, med leveranser til Bergesen, Maersk, British Gas, BP Tankers og Shell Tankers International.

Kongsberg Defence & Aerospace (KDA)

Kongsberg Defence & Aerospace virksomhet er preget av langsiktige prosjekter med stor andel produktutvikling. Forretningsområdet hadde ved utløpet av 2002 en ordresreserve på 3 729 millioner kroner (4 641 millioner kroner). KDA er en nisjeleverandør som satser på internasjonale allianser. Det er fortsatt store identifiserte kontraktsmuligheter i Norge og internasjonalt, og flere av disse forventes inngått i 2003.

Forsvarsmarkedet viser store variasjoner internasjonalt. Markeder med egen forsvarsindustri er ofte svært proteksjonistiske og krever normalt bruk av norske gjenkjøpavtaler for at KDA skal kunne slippe til. Landene i Midtøsten og Fjerne Østen har så langt vært mer preget av åpen konkurranse, og KDA har opparbeidet en god markedsposisjon i noen land i denne regionen.

Forretningsområdet hadde driftsinntekter på 3 084 millioner kroner (2 388 millioner kroner), en økning på 29 %. Driftsresultat før avskrivning av goodwill (EBITA) ble 185 millioner kroner (138 millioner kroner). Resultat før skatt ble 205 millioner kroner (150 millioner kroner).

Missiles & Space

Framdriften i NSM-prosjektet er fortsatt god. Prosjektet passerte en viktig milepæl da den første styrte flukt ble gjennomført i en prøvefyring i september. Flere utviklingsfyringer er planlagt i 2003.

Leveransene av Penguin-missilene går planmessig, og det ble inngått en tilleggsavtale høsten 2002 for oppgradering av missilsystemet for Den norske marinen. Det er missilets styreenhet som skal totalrenoveres. Avtalen er på 37 millioner kroner.

KDA og Norsk Romsenter har slått sammen satellittvirksomheten på Svalbard og i Tromsø og opprettet Kongsberg Satellite Services AS som et nytt 50/50-eid selskap, med det formål å styrke virksomheten for betjening av satellitter, inklusive jord-observasjonstjenester.

En utviklingskontrakt på 36 millioner kroner om utvikling av mekanismer for utfolding av motordysen på en ny motortype for den europeiske bæreraketten Ariane 5 er inngått. Utviklingskontrakten etterfølges av serieproduksjon til Ariane 5 med et potensial på 200 millioner kroner. Kontrakten bidrar til å styrke fundamentet for KDA's romfartsvirksomhet, og ble vunnet i skarp internasjonal konkurranse.

Land Systems & Communications

KDA har hatt suksess med sine kommunikasjonsprodukter i Øst-Europa og Midtøsten. Virksomheten har oppnådd et internasjonalt gjennombrudd for sin og Det norske forsvarrets Multi Role Radio (MRR)-familie ved at det ble kunngjort at KDA er vinner av Ungarns VHF Radio-prosjekt. Valget ble gjort gjennom en anbudsprosess med flere internasjonale tilbydere. Det er videre inngått en kontrakt med det rumenske utenriksdepartementet om leveranse av sikkert kommunikasjonsutstyr. Kommunikasjonen sikres gjennom avansert kryptering. Kontrakten er på 120 millioner kroner og skal gjennomføres innen utgangen av 2003.

Virksomheten har inngått kontrakter med Forsvaret i Saudi-Arabia og Forsvaret i Oman om leveranse av taktiske kommunikasjonsystemer. Kontraktene er på 128 millioner kroner til sammen.

På vegne av CCIS House AS (selskap eid av KDA, Thales Communications AS og Ericsson AS) ble det inngått en kontrakt på 54 millioner kroner om levering av et beslutningsstøtte- og IT-verktøy innenfor Hærens kommando-, kontroll- og informasjonssystemer. KDA har påtatt seg hovedansvaret for kontrakten.

Dynamic Systems

Hovedaktiviteten innen Dynamic Systems er produksjon av våpenstyringssystemer til Den amerikanske hæren. Det ble i løpet av året inngått kontrakter i denne forbindelse på til sammen 148 millioner kroner. Inkludert tidligere bestillinger er det til nå inngått kontrakter for 563 millioner kroner mot rammeavtalen på 2 milliarder kroner.

Det er også inngått en kontraktsutvidelse fra 25 millioner kroner til 65 millioner kroner med Det norske forsvar om levering av våpenstyringssystemer til pansrede personellkjøretøy.

Naval Systems

KDA fikk en kontrakt med Den spanske marinen om levering av minejaktvåpenet Minesniper. Minesniper er en undervannsfarkost for ødeleggelse av sjøminer.

Kontrakten er et internasjonalt gjennombrudd for Minesniperen og omfatter seks fartøyer. Kontraktens omfang er på 38 millioner kroner inklusive en kontraktsutvidelse på 23 millioner kroner. Kontrakten har en potensiell verdi på opptil 70 millioner kroner.

Aircraft & Air Defence Systems

En kontrakt på 75 millioner kroner ble tidlig i juli inngått med Boeing Company i USA. Kontrakten innebærer leveranse av programvare og tjenester i forbindelse med

oppgradering av NATOs AWACS-fly. Kontrakten er en videreføring av en kontrakt som ble inngått med Boeing i 1997.

To kontrakter på til sammen 250 millioner kroner ble inngått i november i forbindelse med oppgradering av det norske luftvernssystemet NASAMS. KDA skal også levere deler til oppgradering av kommando- og kontrollenheter for HAWK luftvernssystem og har i denne forbindelse inngått en kontrakt med amerikanske Raytheon på 60 millioner kroner. Kontrakten representerer første fase av prosjektet der KDAs totale omfang er 250 millioner kroner. Det er ventet innløsning av resterende i løpet av 2003. Disse kontraktene er viktige referanser i det internasjonale markedet.

KDA skal levere treningssystem til Den svenske hæren for 29 millioner kroner.

Kontrakten er vunnet i internasjonal konkurranse og er en viktig videreføring av arbeidet med kampsimulatorer for Den norske hæren.

Store kontrakter etter årsskiftet

Tidlig i januar 2003 fikk KDA en kontrakt på 400 millioner kroner om leveranse av et mobilt kommunikasjonssystem til Kuwait. Systemet inneholder både det mobile nettverket Eritac og radiosystemet Multi Role Radio (MRR). Kontrakten er et resultat av langsiktig satsing i Kuwait og vil gi grunnlag for ytterligere forretningsmuligheter.

I januar 2003 ble første del av en produksjonskontrakt med Eurocopter SAS inngått. Kontrakten gjelder produksjon av festemekanismer for rotorbladene til 250 NH90-helikoptre. Denne første delen av kontrakten er på 60 millioner kroner, mens kontrakten totalt er på 160 millioner kroner.

Endelig kontrakt om leveranse av Multi Role Radio til Ungarns VHF Radio-prosjekt ble inngått i mars 2003. Kontrakten er på noe over 700 millioner kroner.

Forskning og utvikling

Kongsberg Gruppens aktiviteter innen forskning og utvikling utgjør mer enn 10 % av driftsinntektene. 318 millioner kroner, eller 5 %, er egenfinansiert. De prosjektene som finansieres eksternt, gir varige kommersielle rettigheter.

Kongsberg Gruppen vil fortsatt satse aktivt på produktutvikling og forventer å holde tilsvarende nivå i årene som kommer. Det blir lagt vekt på at utviklingsaktivitetene rettes inn mot kjerneområdene.

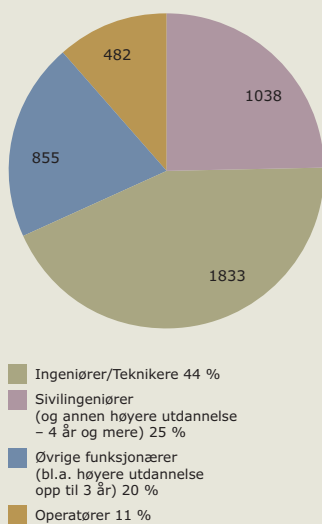
Helse, Miljø og Sikkerhet (HMS)

Kongsberg Gruppen har et godt utbygget system for sikkerhetsarbeid, og det har ikke forekommet, eller blitt rapportert alvorlige arbeidsuhell eller ulykker blant konsernets ansatte i løpet av året som har gått. Det ble imidlertid rapportert en ulykke inne på Kongsberg Næringparks område i desember 2002, hvor en montør kom til skade i forbindelse med installasjon av en ny traverskran. Montøren var ansatt i firmaet som leverte kranen. Styret er opptatt av at yrkesbetingede skader og sykdommer skal forebygges, og ansvar og engasjement på alle nivåer i organisasjonen er en vesentlig forutsetning for å lykkes med dette. Menneskers helse og sikkerhet prioriteres, og det arbeides aktivt for å bevisstgjøre og engasjere organisasjonen som helhet og enkeltmennesket i miljøspørsmål. Miljøarbeidet ivaretas i de enkelte virksomhetsområdene slik at de krav som stilles innen hvert område, blir tatt hensyn til.

Konsernets forskjellige arbeidsmiljøutvalg har regelmessig avholdt møter i løpet av året. Flere saker har blitt behandlet i utvalgene, og forbedringer blir kontinuerlig gjennomført.

Gjennomsnittlig sykefravær var 3,0 %. Konsernet legger vekt på arbeid med det psykososiale arbeidsmiljøet, blant annet for å være rustet mot endringer. Det gjennomføres en årlig klimaundersøkelse for å kartlegge medarbeidernes oppfatning av det å jobbe i Kongsberg Gruppen relatert til arbeidsmiljø- og organisasjonsutviklings-

Ansatte - Fordeling etter utdanningsnivå

forhold. Hensikten med undersøkelsen er å kartlegge mulige forbedringer i virksomheten. Undersøkelsen ble også gjennomført i 2002, og den viser at iverksatte forbedringsprosesser gir resultater, men at det fortsatt er forbedringspotensial. Tiltak blir skreddersydd for de forskjellige områdene.

Det er også i 2002 lagt vekt på miljørettede tiltak i forbindelse med bygningsmassen. Kongsberg Gruppen har egen konsesjon for distribusjon av elektrisitet og leverer også varme, trykkluft og kjøling til leietakerne i Næringsparken. Det er gjennom flere år blitt investert betydelige midler i energibesparende tiltak i bygningsmassen. I denne sammenheng legges det vekt på å utnytte tilgjengelig teknologi for å oppnå best mulig energioptimalisering og rensing av utslipp. I tillegg legges det vekt på kildesortering av avfall. Disse tiltakene anses også som lønnsomme for konsernet.

Kongsberg Gruppens aktivitet baseres i hovedsak på utvikling av programvare og systemintegreering, og har derfor få aktiviteter som påvirker det ytre miljø negativt. Av de ansatte har 89 % kontor som sin arbeidsplass, mens 11 % av de ansatte er operatører knyttet til elektronikk- og mekanisk produksjon. Håndtering av væsker og stoffer som stiller krav til miljøsikringsaktiviteter, er ivaretatt gjennom konsernets prosedyrer, og konsernet har en kontinuerlig oppfølging av disse forholdene gjennom etablerte rutiner. Miljøriskoen i denne sammenheng anses å være svært liten.

Konsernet har sterk fokusering på hva som kan gjøres av aktive miljøtiltak, og har utarbeidet en egen miljøpublikasjon for 2002 som beskriver dette nærmere.

Personal- og lederutvikling

Konsernet hadde ved årsskiftet 4 208 ansatte, hvorav 830 arbeidet utenfor Norge.

I morselskapet var det ved årsskiftet ansatt 32 personer. Ved utgangen av 2001 hadde konsernet 4 012 ansatte.

Hvordan Kongsberg Gruppen utnytter og utvikler den kompetansen den besitter, er en viktig forutsetning for å lykkes langsiktig. Det stimuleres til og arbeides aktivt med utveksling av kunnskap mellom forretningsområdene, og det legges stor vekt på systematisk kompetanseutvikling av både fagressurser og ledere. Kongsbergskolen er et viktig virkemiddel og har som formål å tilrettelegge, effektivisere og koordinere kurs og opplæringstilbud innen konsernet. Kurstilbudet omfatter alt fra opplæring i verktøy for programvareutvikling til lederutviklingsprogrammer og kurs i interne styringssystemer og rutiner. Det er også opprettet en felles ressursgruppe for å stimulere og bidra til å identifisere og utvikle kvalifiserte ledertalenter i hele konsernet. Dette gjøres blant annet gjennom en serie skreddersyde lederutviklingsprogrammer, basert på Kongsberg Gruppens verdier, ledelsesprinsipper og forretningsmessige utfordringer. Det å tilby gode utviklingsmuligheter for både fagressurser og ledere, er også et viktig virkemiddel for å rekruttere og beholde medarbeiderne.

Det arbeides med ulike tiltak for å sikre rekruttering av tilstrekkelig og riktig kompetanse til Kongsberg Gruppen.

Samarbeidet med de ansattes organisasjoner gjennom de etablerte samarbeids- og representasjonsordningene er godt, og gir verdifulle bidrag til å løse konsernets og selskapenes utfordringer på en konstruktiv måte.

Andre forhold

Kongsberg Gruppen inngikk tidlig i juli en avtale om salg av en kontorbygning på 6 400 kvadratmeter i Kongsberg Næringspark. Salgssummen var 55 millioner kroner, og salget gir en gevinst på 10 millioner kroner. Beløpet er presentert separat i resultatregnskapet under "Gevinst ved salg av eiendommer". Det ble samtidig med salget inngått en langsiktig leieavtale (15 år) med kjøper. Eiendommen har et årlig leienivå på ca. 5 millioner kroner, og benyttes dels av konsernets egen virksomhet og dels av eksterne leietakere.

Kongsberg Gruppen har solgt aksjene i selskapet Predata Presentation Design AS.

Selskapet omfatter de tidligere distribusjonsselskapene til Davis AS i Norge, Sverige og Danmark. Salget markerer at avviklingen av Davis AS er endelig avsluttet.

Styre og styrearbeid

Det er i løpet av 2002 avholdt åtte styremøter. I tillegg er det avholdt ett styreseminar. Jens Ulltveit-Moe valgte etter eget ønske å fratre sin posisjon som styremedlem med virkning fra 17. desember 2002.

Aksjer og aksjonærforhold

På Kongsberg Gruppens ordinære generalforsamling 13.05.02 ble styret gitt fullmakt knyttet til kjøp av egne aksjer. Fullmakten er begrenset oppad til 5 % av aksjekapitalen og gjelder fram til neste ordinære generalforsamling. Kongsberg Gruppen ASA har pr. 31.12.02 en beholdning av egne aksjer på 420 378 aksjer, som er kjøpt inn til aksjeprogram for ansatte. Beholdningen representerer 1,4 % av utestående aksjer. I 2002 ble det sjettede aksjeprogrammet for alle ansatte gjennomført. 907 ansatte tegnet seg for totalt 247 593 aksjer. I forbindelse med dette programmet ble det tildelt gratis opsjoner tilsvarende halvparten av antall kjøpte aksjer. Opsjonene kan innløses etter to år. Årets beløp for regulering av den skattemessige inngangsverdien på aksjene (RISK) for aksjonærene i Kongsberg Gruppen ASA er estimert til kr. 0,95 pr. aksje. RISK-beløpet for inntektsåret 2001 er fastsatt til kr. 0,40 pr. aksje og tilfaller dem som var aksjonærer pr. 01.01.02.

Resultatutsikter 2003

På bakgrunn av markedssituasjonen forventer styret et godt år også i 2003. Utviklingen i internasjonal økonomi og situasjonen i Midtøsten kan imidlertid påvirke konsernets markeder. Styret vil på denne bakgrunn følge markedsutviklingen nøye gjennom 2003.

Årsresultat og disponeringer

Morselskapet Kongsberg Gruppen ASA hadde i 2002 et årsresultat på 43 millioner kroner. Styret foreslår følgende disponeringer i Kongsberg Gruppen ASA:

Utbytte	63 millioner kroner
Fra annen egenkapital	(20) millioner kroner
Totalt disponert	43 millioner kroner

Selskapets frie egenkapital pr. 31.12.02 var 329 millioner kroner.

Kongsberg, 11. mars 2003

Christian Brinch
Styrets leder

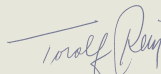
Roar Flåthen
Styrets nestleder

Benedicte Berg Schilbred
Styremedlem

Berit Ågren Aas
Styremedlem

Torolf Rein
Styremedlem

Roar Marthinius
Styremedlem

Vidar Lande
Styremedlem

Jan Erik Korssjøn
Konsernsjef

Styret i Kongsberg Gruppen ASA

▶ **Christian Brinch**
Styrets leder

▶▶ **Roar Flåthen**
Styrets nestleder

▶ **Berit Ågren Aas**
Styremedlem

▶▶ **Benedicte Berg Schilbred**
Styremedlem

▶ **Torolf Rein**
Styremedlem

▶▶ **Vidar Lande**
Styremedlem

▶ **Roar Marthiniussen**
Styremedlem

Resultatregnskap 1.1. - 31.12. – Kongsberg Gruppen (Konsern)

Resultatregnskapet viser konsernets samlede driftsinntekter og driftskostnader for alle de selskapene hvor Kongsberg Gruppen ASA direkte eller indirekte eier mer enn 50 %. Kongsberg Gruppen har driftsresultat før goodwill (EBITA – Earnings Before Interests, Tax and Amortisation of goodwill) som et sentralt lønnsomhetsbegrep for den operative driften.

Beløp i mill. kr.	Note	2002	2001	2000
▶ Driftsinntekter	4	6 980	6 176	5 296
Varekostnad		(3 125)	(2 766)	(2 222)
Lønnskostnad	5, 18	(2 119)	(1 876)	(1 670)
Annen driftskostnad	6	(1 063)	(906)	(939)
Avskrivninger varige driftsmidler	17	(188)	(191)	(178)
▶ Driftsresultat før goodwill og kostnad til erstatningssak		485	437	287
Avskrivninger goodwill	16	(81)	(76)	(62)
Kostnad til erstatningssak	3	-	(33)	-
▶ Driftsresultat		404	328	225
Andel resultat fra investering i tilknyttet selskap	19	(9)	(6)	2
Netto finansposter	7	(104)	(131)	(39)
▶ Ordinært resultat før skattekostnad		291	191	188
Gevinst ved salg av eiendommer	9	10	143	-
Resultat av virksomhet under avvikling, netto etter skatt	8	-	(98)	(156)
Skattekostnad	20	(85)	(113)	(88)
▶ Årsresultat		216	123	(56)
Minoritetens andel		3	1	(2)
Majoritetens andel		213	122	(54)
Resultat/utvannet resultat i kroner pr. aksje	21	7,21	4,18	(1,86)

Balanse pr. 31.12. – Kongsberg Gruppen (Konsern)

Balansen viser konsernets samlede eiendeler og hvordan disse er finansiert gjennom egenkapital, rentebærende gjeld og annen gjeld, bl.a. forskuddsbetalinger fra kunder. Anleggsmidler er eiendeler bestemt til varig eie eller bruk som f.eks. maskiner og anlegg, tomter og bygninger samt goodwill. Alle eiendeler som knytter seg til varekretsløpet, fordringer som tilbakebetales innen ett år og eiendeler som ikke er bestemt til varig eie eller bruk for virksomheten, er omløpsmidler. Gjeld er både rentebærende og rentefri finansiering og består hovedsakelig av konsernets opplåning fra ulike kredittinstitusjoner, kundeforskudd, leverandørgjeld, skatter og skyldige offentlige avgifter. Gjeld klassifisert som kortsiktig forfaller innenfor ett år.

Beløp i mill. kr.	Note	2002	2001	2000
EIENDELER				
Utsatt skattefordel	20	7	10	4
Goodwill	16	1 213	1 187	1 249
Varige driftsmidler	17	1 082	1 090	1 030
Investeringer i tilknyttede selskaper	19	78	112	34
Finansielle anleggsmidler	9, 10, 18	265	219	221
▶ Sum anleggsmidler		2 645	2 618	2 538
Varer	11	616	677	643
Fordringer	12, 13	2 151	2 017	1 998
Investeringer		3	2	10
Betalingsmidler	3	182	315	182
▶ Sum omløpsmidler		2 952	3 011	2 833
▶ SUM EIENDELER		5 597	5 629	5 371
EGENKAPITAL OG GJELD				
Aksjekapital		150	150	150
Egne aksjer		(2)	(3)	(5)
Overkursfond		832	832	832
▶ Sum innskutt egenkapital		980	979	977
Øvrig konsernkapital		714	544	412
Minoritetsinteresser		47	15	17
▶ Sum egenkapital	22	1 741	1 538	1 406
Utsatt skatt	20	435	347	285
Andre avsetninger for forpliktelser	9	107	100	30
▶ Sum avsetninger for forpliktelser		542	447	315
Langsiktig rentebærende gjeld	14	977	1 093	1 221
▶ Sum langsiktig gjeld		977	1 093	1 221
Kundeforskudd		818	1 028	957
Annen kortsiktig gjeld	15	1 519	1 523	1 472
▶ Sum kortsiktig gjeld		2 337	2 551	2 429
▶ Sum gjeld		3 856	4 091	3 965
▶ SUM EGENKAPITAL OG GJELD		5 597	5 629	5 371

Kongsberg, 11. mars 2003

Christian Brinch
Styrets leder

Roar Flåthen
Styrets nestleder

Berit Ågren Aas
Styremedlem

Benedicte Berg Schilbred
Styremedlem

Torolf Rein
Styremedlem

Vidar Lande
Styremedlem

Roar Marthinussen
Styremedlem

Jan Erik Korssjøen
Konsernsjef

Kontantstrømoppstilling – Kongsberg Gruppen (Konsern)

Kontantstrømoppstillingen i et konsern påvirkes av tre forhold. Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter viser hvordan periodens resultat avleirer seg i ren kontantstrøm etter at av-/nedskrivninger (ikke kontanteffekt) tillegges, korrigering for endring i kortsiktige poster og pensjonsforpliktelser/-midler, resultatandel fra tilknyttede selskap samt korrigering av gevinster/tap ved salg av driftsmidler. Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter viser hvilken kontantstrøm som benyttes til nødvendige reinvesteringer og kontantstrøm fra salg og endring i binding av andre finansielle anleggsmidler. Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter viser kontantstrøm generert fra for eksempel innbetaling av ny egenkapital, inn- og utbetalinger ved salg/kjøp av egne aksjer og betaling av utbytte til eierne. I tillegg vises ut- og innbetalinger av rentebærende gjeld.

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Ordinært resultat før skattekostnad	291	191	188
Andre poster før skatt	10	7	(216)
Betalte skatter	-	(10)	(54)
(Gevinst)/tap ved salg av varige driftsmidler	(10)	(143)	-
Avskrivninger	269	267	248
Nedskrivning av goodwill	-	-	118
(Inntekt)/kostnad fra investering i tilknyttet selskap	9	6	(2)
Endring pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser	(44)	(38)	(33)
Endring kortsiktige investeringer	(1)	8	(3)
Endring kortsiktige fordringer	(91)	190	(483)
Endring prosjekt- og varebeholdninger	18	(242)	291
Endring leverandørgjeld	(80)	(43)	148
Endring forskudd fra kunder	(210)	71	99
Endring andre tidsavgrensninger	103	57	(255)
▶ Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	264	321	46
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	(291)	(339)	(307)
Utbetalinger ved kjøp av aksjer	(108)	(41)	(717)
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	83	292	12
Netto innbetalinger/utbetalinger langsiktige fordringer og aksjer	15	-	5
▶ Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	(301)	(88)	(1 007)
Innbetalinger ved opptak av rentebærende gjeld	-	-	1 115
Utbetalinger ved nedbetaling av rentebærende gjeld	(116)	(128)	-
Utbetalinger ved kjøp av egne aksjer	-	-	(62)
Innbetalinger ved salg av egne aksjer	20	28	17
Utbetalinger av utbytte	-	-	(66)
▶ Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(96)	(100)	1 004
Netto endring i betalingsmidler	(133)	133	43
Betalingsmidler pr. 1.1.	315	182	139
▶ Betalingsmidler pr. 31.12.	182	315	182

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven 1998 og er utarbeidet etter norske regnskapsstandarder.

Konsolidering av datterselskaper

I konsernregnskapet er medtatt de selskaper hvor Kongsberg Gruppen ASA, direkte eller indirekte, eier mer enn 50 % og har bestemmende innflytelse. De vesentligste selskaper som inngår i konsernet, fremgår av note 1 i morselskapets regnskap. Konsernregnskapet viser konsernets økonomiske stilling og resultat når disse selskaper betraktes som en enhet.

Aksjer i datterselskaper er eliminert etter oppkjøpsmetoden. Merverdi som ikke kan henføres til bestemte eiendeler, er oppført som goodwill. Ved tilgang av nye datterselskaper er disse tatt med i konsernregnskapet fra oppkjøpstidspunktet. Ved trinnvise oppkjøp legges verdiene ved konsernetableringstidspunktet til grunn. Merverdi i form av goodwill er beregnet ved det enkelte kjøp.

Datterselskaper som er solgt i løpet av året, er tatt med i resultatregnskapet for konsernet frem til salgstidspunktet. Interne resultat- og balanseposter er eliminert.

Omregning av utenlandske datterselskaper

De utenlandske datterselskapers regnskaper er i resultatregnskapet omregnet til gjennomsnittskurser for året. Balansen er omregnet til kurser pr. 31.12. Omregningsdifferanser er ført mot konsernets egenkapital.

Vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Klassifisering av postene i regnskapsåret bygger på at alle eiendeler som knytter seg til varekretsløpet, fordringer som tilbakebetales innen ett år samt "eiendeler som ikke er bestemt til varig eie eller bruk for virksomheten", er omløpsmidler. Andre eiendeler er anleggsmidler.

Sertifikatlån er klassifisert som langsiktig gjeld med bakgrunn i at konvertering til banklån med lang løpetid kan foretas.

Vurdering av omløpsmidler skjer til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost fratrukket eventuelle driftsøkonomiske avskrivninger.

Dersom virkelig verdi av anleggsmidler er lavere enn balanseført verdi og verdifallet ikke antas å være av forbigående art, er det foretatt nedskrivning.

Valuta

Fordringer og gjeld er omregnet til balansedagens kurs. Gevinster og tap knyttet til poster i varekretsløpet er klassifisert som driftsinntekter og -kostnader.

Immaterielle eiendeler

Avskrivning av goodwill er foretatt med utgangspunkt i de vurderinger av inntjeningen som er gjort i forbindelse med oppkjøpet av det enkelte selskap. Ved den enkelte regnskapsavslutning vurderes verdien av gjenværende goodwill, og eventuell nedskrivning eller endring av avskrivningstid foretas. Alle kostnader i forbindelse med egenfinansiert forskning og utvikling er belastet resultatregnskapet.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler avskrives over forventet økonomisk levetid. Avskrivningene er som hovedregel fordelt lineært over antatt økonomisk levetid.

Aksjer og andeler i tilknyttede selskap og datterselskap

Som tilknyttede selskap er definert de selskap hvor konsernet har betydelig innflytelse. Andel i tilknyttede selskap er vurdert etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. I selskapsregnskapet er aksjer og andeler i tilknyttede datterselskap vurdert etter kostmetoden.

Andre anleggsaksjer og andeler

Langsiktige aksjer og andeler hvor Kongsberg Gruppen ikke har betydelig innflytelse, balanseføres til anskaffelseskost. Investeringene blir nedskrevet til virkelig verdi dersom verdifallet ikke er forbigående. Mottatt utbytte og andre overskuddsutdelinger fra selskapene inntektsføres som annen finansinntekt.

Aksjer i andre selskap (omløpsaksjer)

Andre omløpsaksjer vurderes til det laveste av gjennomsnittlig anskaffelseskost og virkelig verdi på balansedagen.

Varer

Varer er vurdert til det laveste av gjennomsnittlig anskaffelseskost og netto salgsverdi. For råvarer og varer i arbeid beregnes netto salgsverdi til salgsverdien av ferdig tilvirkede varer redusert for gjenværende tilvirkningskostnader og salgs-kostnader.

Inntektsføringsprinsipper

Konsernets aktivitet består i det alt vesentlige av utvikling og produksjon av produkter og systemer på basis av inngåtte ordrer. Opparbeidet verdi på kontrakter under utførelse inngår i driftsinntekter. I balansen er opparbeidet verdi som ikke er fakturert, presentert som prosjekter under utførelse.

Opparbeidet verdi er fastsatt som påløpne tilvirkningskostnader med tillegg av andel av vurdert opptjent kontraktsfortjeneste. Tilvirkningskostnadene omfatter direkte lønn, direkte materialer og en forholdsmessig andel av de enkelte forretningsområdenes indirekte kostnader, mens generelle utviklingskostnader, salgskostnader og felles administrasjonskostnader ikke inngår i tilvirkningskostnader.

Opptjent kontraktsfortjeneste er fastsatt etter at det er tatt hensyn til renteinntekter på kundeforskudd som overstiger estimert kapitalbinding i de enkelte prosjektene. Vurdert opptjent kontraktsfortjeneste skal høyst utgjøre en forholdsmessig andel av forventet total kontraktsfortjeneste. Den forholdsmessige andel av kontraktsfortjenesten beregnes ut fra det enkelte prosjekts fullføringsgrad, som i hovedsak fastsettes på grunnlag av påløpne kostnader i forhold til forventede totale kostnader på vurderingstidspunktet. Kontraktsfortjeneste vil først bli inntektsført når prosjektets sluttresultat kan estimeres med rimelig grad av sikkerhet. Forventet tap på gjenværende del av et prosjekt kostnadsføres umiddelbart i sin helhet. Fastsettelse av opptjent kontraktsfortjeneste på prosjekter vil kunne innebære en rekke vurderinger. Disse vurderingene foretas av ledelsen etter beste skjønn. Vurderingenes omfang og kompleksitet innebærer imidlertid at de faktiske resultatene vil kunne avvike fra de vurderinger som er foretatt ved regnskapsavslutningene.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Finansielle instrumenter

Kongsberg Gruppen benytter finansielle instrumenter for å styre eksponeringer knyttet til valuta og renter. Inngåtte valutakontrakter er ansett som sikring av fremtidige valuta-innbetalinger og -utbetalinger og sikring av balanseposter i valuta. Gevinster og tap på valutakontrakter klassifiseres og vurderes sammen med den sikrede post. Beløp som mottas eller betales på rentebytteavtaler for sikring av en rentebærende eiendel eller gjeld, resultatføres over kontraktsperioden. Gevinster og tap for sikringsinstrumenter som rulleres før kontraktens utløp, balanseføres og resultatføres over tid sammen med sikringsobjektet.

Pensjoner

Mor- og datterselskapene har kollektive tjenstepensjonsordninger som gir de ansatte rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser etter netto ytelsesplaner. Pensjonsytelsene er basert på antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. For å sikre en enhetlig beregning av konsernets pensjonsforpliktelser har samtlige konsernselskaper benyttet en og samme aktuar ved beregningene. Konsernets juridiske forpliktelse påvirkes ikke av den regnskapsmessige behandlingen. I resultatregnskapet er årets netto pensjonskostnad etter fradrag for forventet avkastning på pensjonsmidlene vist under lønnskostnader. I balansen vises netto pensjonsmidler inklusive arbeidsgiveravgift under finansielle anleggsmidler. Endringer i estimatavvik for forpliktelsen og pensjonsmidlene fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjenings-tid hvis avvikene overstiger 10 % av det høyeste av brutto pensjonsforpliktelse eller pensjonsmidlene. Planendringer fordeles over gjenværende gjennomsnittlig opptjenings-tid.

Usikre forpliktelser

Usikre forpliktelser blir regnskapsført dersom det er mer enn 50 % sannsynlig at hendelsen inntreffer. Beste estimat benyttes ved beregning av oppgjørsverdi.

Skatter

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endringen i utsatt skatt. Endringen i utsatt skatt reflekterer de fremtidige betalbare skatter som oppstår som følge av årets aktiviteter. Utsatt skatt er den skatten som påhviler det akkumulerte resultatet, men som kommer til betaling i senere perioder. Det er beregnet utsatt skatt av netto skatteøkende midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige balanseverdier etter utligning av skattereduserende midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring etter gjeldsmetoden. For langsiktige tilvirkningskontrakter med resultatansvar er det lagt til grunn at skattemessig inntektsføring først skal finne sted ved avslutningen av det enkelte oppdrag. Som følge av store og langsiktige kontrakter foreligger det derfor betydelige skatteøkende midlertidige forskjeller.

Noter

Kongsberg Gruppen (Konsern)

Notene er en ytterligere spesifisering av enkelte av postene i resultatregnskapet og balansen. Notene omfatter også andre forhold av betydning, bl.a. forpliktelser som ikke føres i balanseregnskapet som f.eks. garantier og valutaforretninger.

1 ENDRINGER I KONSERNETS STRUKTUR

Kongsberg Defence Communications

I 2000 kjøpte Kongsberg Gruppen seg opp til 100 % i Kongsberg Ericsson Communications ANS ved å kjøpe Ericsson AS' 50 % andel for 57,5 mill. kr. Kongsberg Gruppen har hatt en 50 % eierandel i Kongsberg Ericsson Communications ANS siden 1990. Selskapet er tatt inn i konsernregnskapet med 50 % fram til 31.3.00 og med 100 % fram til 30.6.00. Fra 01.07.00 er virksomheten overført til aksjeselskapet Kongsberg Defence Communications. Goodwill ved oppkjøpet utgjør 78 mill. kr. og avskrives over 15 år. Avskrivningstiden er basert på langsiktigheten i virksomheten, og selskapets teknologi kompletterer konsernets kjerneteknologi innen forsvarsmarkedet.

Navia

Kongsberg Gruppen overtok majoriteten av aksjene i Navia ASA i mai 2000 og har senere ervervet alle utestående aksjer i selskapet. Samlet kostpris for aksjene utgjør 842 mill. kr. hvorav 804 mill. kr. er overtatt i 2000 med kontant oppgjør. Navia ASA er tatt inn i konsernregnskapet fra 1. mai 2000, og Navias eiendeler og gjeld er tatt inn til virkelig verdi.

Davis

Kongsberg Gruppen besluttet i 2000 å avhende Davis, og i den forbindelse ble goodwill og verdier i Davis' balanse relatert til tidligere markedsinvesteringer, fordringer og varelager nedskrevet til null. I 2001 ble forsøket på å avhende Davis avsluttet og det ble igangsatt en styrt avvikling av virksomheten. Avviklingen ble sluttført i 2002.

Seaflex

I januar 2002 kjøpte Kongsberg Gruppen 62 % av aksjene i Seaflex AS i Asker for 21 mill. kr. Kjøpet ble gjort med sikte på å styrke konsernets virksomhet innen offshore. Seaflex har spesialisert sin virksomhet innen stigerørsteknologi for offshore olje- og gassproduksjon.

Kongsberg Satellite Services

I januar 2002 slo Kongsberg Gruppen og Norsk Romsenter sammen satellittvirksomheten på Svalbard og i Tromsø og opprettet et nytt 50/50 felleseid selskap, Kongsberg Satellite Services AS. Formålet var å styrke virksomheten for betjening av satellitter, inklusive jordobservasjonstjenester fra Svalbard og Tromsø.

ABBs dynamiske posisjoningsvirksomhet

Kongsberg Gruppen og ABB AS inngikk sommeren 2002 en verdensomspennende samarbeidsavtale om markedsføring, salg og teknologiutvikling vedrørende skip og offshorefartøy. Som en del av avtalen ble ABBs virksomhet

innen dynamisk posisjonering overført til Kongsberg Simrad for 60 mill. kr.

HKM

Som et ledd i å styrke den strategiske markedsposisjonen i Fjerne Østen har Kongsberg Gruppen tidlig i oktober 2002 ervervet aksjemajoriteten (58 %) i selskapet HKM Co. Ltd. i Korea. Samlet er det investert for 44,4 mill. kr. i selskapet.

SensIT

Fokusering på aktivitetene innen skipssystemer innebar i november 2002 et oppkjøp av de resterende 68 % av aksjene i SensIT AS, som gir et teknologisk forsprang innen trådløse sensorer for overvåking av roterende maskineri. Kjøpesummen for disse aksjene var 9,5 mill. kr. Etter dette eier Kongsberg Gruppen 100 % av selskapet.

Fire & Safety

Som et ledd i fokusering på virksomheten innen skips-systemer inngikk Kongsberg Gruppen i desember 2002 en avtale om å selge ut sin brann- og sikkerhetsenhet innen Kongsberg Maritime Ship Systems (KMSS) i Trondheim til Autronica Fire & Safety AS - et datterselskap av KIDDE plc. Den solgte enheten hadde 85 mill. kr. i driftsinntekter og 25 ansatte. Salgssummen var 55,5 mill. kr.

2 FINANSIELL MARKEDSRISIKO

Noten gir et bilde av hvordan rente- og valutarisiko håndteres i Kongsberg Gruppen.

Renterisiko

Konsernet har som policy å ha forutsigbare rentekostnader i et 2-4 års perspektiv. Kongsberg Gruppen har sikret sine lån med rentebindingsavtaler og rentebytteavtaler. Finanskostnader knyttet til eksisterende lån vil bare i ubetydelig grad bli påvirket av rentendringer i 2003.

Det vises til note 23 for nærmere spesifisering.

Valutarisiko

Konsernet har en betydelig valutaeksponering. USD er dominerende valuta på inntektssiden, og mer enn 20 % av konsernets driftsinntekter er i USD. Kongsberg Gruppen har som policy å begrense valutarisiko, men samtidig ha et aktivt forhold til valutaenes betydning som konkurranseparameter. Alle kontrakts-festede valutastrømmer av betydning sikres. Det foretas også delvis sikring av budsjetterte valutastrømmer og større kontraktstilbud i valuta. Med sikringene av budsjetterte valutastrømmer og av inngåtte kontrakter i valuta vil konsernets driftsinntekter og resultat i 2003 i liten grad påvirkes av svingninger i valutakursene. Konsernet har pr. 31.12.02 ikke lån i utenlandsk valuta.

Det vises til note 23 for nærmere spesifisering.

3 KOSTNAD TIL ERSTATNINGSSAK

Posten er skilt ut og presentert på egen linje for å bedre sammenlignbarheten på resultatregnskapets øvrige linjer.

Kongsberg Gruppen ble i Borgarting Lagmannsrett dømt til å betale Hroar Hansen 17,2 mill. kroner i erstatning, pluss renter og saksomkostninger. Til sammen ble det kostnadsført 33 mill. kr. i 2001. Senere anke ble avvist av

Høyesteretts Kjæremålsutvalg, og erstatningsbeløpet er overført sperret konto i DnB på grunn av uenighet om hvem beløpet skal tilfalle.

Saken gjelder en omtvistet avtale som tidligere Norsk Forsvarsteknologi AS hadde med Drammens-selskapet BTT Info Sign AS om produksjon av LCD-paneler til det belgiske selskapet BN Bombardier.

4 DRIFTSINNTEKTER

I noten vises en geografisk fordeling av konsernets salgsinntekter basert på kundenes lokalisering og en fordeling av enkelte nøkkeltall basert på virksomhetsområder.

Geografisk fordeling

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Norge	1 939	1 620	1 381
Skandinavia	381	306	304
Europa	1 959	1 866	1 811
Amerika	1 514	1 199	912
Asia	963	879	614
Øvrige	224	306	274
Sum	6 980	6 176	5 296

Hovedtall pr. virksomhetsområde

Interne leveranser søkes priset til markedsverdi.

Beløp i mill. kr.	Drifts- inntekter	Drifts- kostnader	Driftsres. f. goodwill	Avskrivning goodwill m.v. *)	Drifts- resultat	Engasjert kapital **)	Rentefri gjeld	Investe- ringer	Av- og ned- skrivninger
2000									
Offshore & Subsea	1 509	1 346	163	28	135	1 416	765	622	47
Yachting & Fishery	909	863	46	11	35	979	191	49	41
Merchant Marine	637	651	(14)	17	(31)	1 038	584	362	18
Defence & Aerospace	1 943	1 858	85	4	81	1 425	1 527	185	52
Øvrig/eliminering	298	291	7	2	5	321	(323)	17	20
Sum	5 296	5 009	287	62	225	5 179	2 744	1 235	178
2001									
Offshore & Subsea	1 852	1 632	220	37	183	1 884	676	171	51
Yachting & Fishery	940	906	34	12	22	996	317	44	38
Merchant Marine	897	848	49	18	31	934	362	14	21
Defence & Aerospace	2 388	2 250	138	7	131	1 406	1 748	92	72
Øvrig/eliminering	99	103	(4)	35	(39)	92	(105)	18	9
Sum	6 176	5 739	437	109	328	5 312	2 998	339	191
2002									
Offshore & Subsea	1 835	1 602	233	40	193	1 673	591	117	41
Yachting & Fishery	815	771	44	11	33	835	237	28	34
Merchant Marine	995	963	32	21	11	936	399	77	22
Defence & Aerospace	3 084	2 899	185	6	179	1 782	1 767	113	80
Øvrig/eliminering	251	260	(9)	3	(12)	186	(115)	25	11
Sum	6 980	6 495	485	81	404	5 412	2 879	360	188

*) Inkluderer kostnad til erstatningssak under Øvrig/eliminering i 2001

**) Engasjert kapital er totale eiendeler fratrukket kortsiktige finansielle investeringer samt bankinnskudd og plasseringer.

5 LØNSSKOSTNADER, ANTALL ANSATTE OG GODTGJØRELSE

Lønn og andre personalkostnader utgjør alle kostnader forbundet med avlønning av personell ansatt i konsernet.

Lønnskostnader

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Lønninger	1 742	1 549	1 378
Arbeidsgiveravgift	238	209	188
Pensjonskostnader			
inkl. arbeidsgiveravgift	65	47	44
Andre ytelser	74	71	60
Sum	2 119	1 876	1 670

Gjennomsnittlig antall ansatte i løpet av regnskapsåret har vært 4 110.

Godtgjørelse til konsernsjef (i kr.)

	2002	2001
Lønn	1 955 435	1 642 995
Resultatavhengig lønn	138 500	32 813
Pensjonspremie for konsernsjef	683 864	679 838
Andre trekkpliktige ytelser	156 810	113 677

I juni 2002 besluttet styret å gjøre en nivåregulering av konsernsjefens lønn i forkant av de regulære årlige lønnsreguleringer. Konsernsjefens godtgjørelse består, med virkning fra 1. juli 2002, av en fast lønn på kr. 2 310 000, og en resultatavhengig lønn som maksimalt kan beløpe seg til 2,5 ganger månedslønn. Konsernsjefen har en gjensidig oppsigelsestid på 6 måneder. Utover oppsigelsestiden kan konsernsjefen opprettholde full lønn inntil eventuell inntreden i ny stilling, begrenset oppad til 12 måneder. Konsernsjefen har avtale om førtidspensjonering.

Konsernsjefen har i løpet av 2002 kjøpt en bolig av Kongsberg Gruppen til markedsverdi basert på gjennomsnittet av to uavhengige takster.

De øvrige medlemmene av konsernledelsen har en gjensidig oppsigelsestid på 6 måneder. Utover oppsigelsestiden kan disse opprettholde full lønn inntil eventuell inntreden i ny stilling, begrenset oppad til 12 måneder. De har også en avtale om førtidspensjonering og resultatavhengig lønn med inntil 1,25 ganger månedslønn.

Godtgjørelse til styret (i kr.)

Honorar til styrets medlemmer	986 331
Konsulentonorar til styrets leder utover ordinært styrehonorar	140 600

6 ANNEN DRIFTSKOSTNAD

Annen driftskostnad består av alle andre driftskostnader enn lønn og avskrivninger. Utvalgte kostnadsarter er spesifisert nedenfor.

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Salg, reklame mv.	86	87	61
Innleide tjenester	226	215	229
Reparasjon og vedlikehold	48	49	54
Husleierelaterte kostnader	151	86	93
Reise og diett	228	205	216
Driftsrelaterte innkjøp	156	139	154
Øvrig	168	125	132
Sum	1 063	906	939

Godtgjørelse til revisor for 2002

Beløp i 1 000 kr.	Morselskap	Datterselskap i Norge	Datterselskap i utlandet
Konsernrevisor Ernst & Young			
Revisjonshonorar	500	4 015	191
Utbetalt honorar for andre tjenester	152	2 309	

Andre revisorer

Revisjonshonorarer	152	1 971
Utbetalt honorar for andre tjenester	21	1 284

7 NETTO FINANSPOSTER

Finansposter består av konsernets renteinntekter samt rentekostnader forbundet med konsernets finansiering.

I tillegg vil netto valutaeffekter av konsernets finansieringsvirksomhet rapporteres som netto agio/disagio. Agio/disagio knyttet til varekretsløpet føres som driftsposter.

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Renteinntekter	3	4	24
Rentekostnader	(101)	(111)	(73)
Netto rentekostnader	(98)	(107)	(49)
Verdiendring omløpsaksjer	-	(16)	4
Andre finansposter, netto	(23)	(8)	-
Gevinst ved salg av aksjer	17	-	6
Sum	(104)	(131)	(39)

8 VIRKSOMHET UNDER AVVIKLING

Virksomhet under avvikling omfatter virksomheten i Davis AS med datterselskaper. Avviklingen er i det alt vesentlige gjennomført i 2001.

Følgende resultatelementer inngår:

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Driftsinntekter	-	283	351
▶ Sum driftsinntekter	0	283	351
Varekostnad	-	(307)	(328)
Lønnskostnad	-	(38)	(37)
Avskrivninger	-	(2)	(3)
Annen driftskostnad	-	(67)	(64)
▶ Driftsresultat før avskrivning av goodwill	0	(131)	(81)
Av- og nedskrivning goodwill	-	-	(123)
▶ Driftsresultat	0	(131)	(204)
Netto finansposter	-	(5)	(12)
▶ Ordinært resultat før skattekostnad	0	(136)	(216)
Skattekostnad	-	38	60
▶ Resultat etter skattekostnad	0	(98)	(156)

9 SALG OG TILBAKELEIE AV EIENDOM

Datterselskapet Kongsberg Næringseiendom AS har i 1999, 2001 og 2002 solgt deler av eiendomsmassen i Kongsberg Næringspark. Eiendommene er leid tilbake på langsiktige kontrakter som løper til henholdsvis 2014, 2018 og 2017. Tilbakeleien er ansett som en operasjonell leieavtale.

I tillegg til leiebeløpene er Kongsberg Næringseiendom ansvarlig for visse kostnader knyttet til avgifter og vedlikehold av eiendommene. Utleiekontraktene har en varighet fra 3 måneder til 11 år. Av de solgte eiendommene er 25 % leid ut til konsernselskaper.

Gevinsten ved salg av eiendommene er i resultatregnskapet klassifisert som andre poster. Gevinsten framkommer etter at det er foretatt avsetning for forpliktelser som Kongsberg Næringseiendom har vedrørende tilbakeleie, avgifter og vedlikehold ut over det som forventes dekket av framleiebeløp som mottas fra leietakerne. De beregnede forpliktelsene utgjør 107 mill. kr. (100 mill. kr. i 2001 og 30 mill. kr. i 2000).

Ved salget i 2001 har Kongsberg Næringseiendom gitt en rentebærende selgerkreditt på 20 mill. kr. som inngår i andre langsiktige fordringer. Kongsberg Næringseiendom har opsjon på tilbakekjøp av eiendommene som er solgt i 2001 til markedsverdi ved utløpet av leieperioden.

Det henvises også til note 23 for nærmere spesifikasjoner.

10 FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER

Finansielle anleggsmidler representerer finansielle investeringer ment til varig eie eller bruk.

Beløp i mill. kr.	Note	2002	2001	2000
Andre aksjer		13	16	84
Netto pensjonsmidler	18	172	128	90
Lån til ansatte		12	9	9
Andre langsiktige fordringer		68	66	38
▶ Sum		265	219	221

11 VARER

Noten viser konsernets samlede varebeholdninger fordelt på råvarer og ferdigvarer.

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Råvarer	337	360	338
Ferdigvarer	279	317	305
▶ Sum	616	677	643

12 FORDRINGER

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Kundefordringer	1 195	1 116	1 141
Prosjekter under utførelse	720	678	470
Andre fordringer	153	104	204
Forskudd til leverandører	83	119	183
▶ Sum	2 151	2 017	1 998

13 LANGSIKTIGE TILVIRKNINGSKONTRAKTER

Kongsberg Defence & Aerospace er den mest prosjektorienterte delen av virksomheten. De største tilvirkningskontraktene pr. 31.12.02 innenfor de ulike produktområdene utgjør:

Beløp i mill. kr.	Samlet ordre	Drifts-innt.02	Gjenst. drifts.innt.	Ferdig
Missil- og spaceprodukter	3 656	704	622	2005
Sjøforsvarsprodukter	2 344	332	851	2007
Luftvern, trenere og simulatorer	1 267	368	391	2004
Våpenstyringssystemer	875	467	265	2007
Militær kommunikasjon	2 236	294	520	2006

14 LANGSIKTIG GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Pantelån	365	385	405
Sertifikatlån / syndikatlån	260	650	750
Obligasjonslån	300	-	-
Annen langsiktig gjeld	52	58	66
▶ Sum	977	1 093	1 221

Pantelånet er gitt av norske kredittinstitusjoner i 2000 og har en løpetid på 20 år med 20 mill. kr. i årlige avdrag. Det har fast rente fram til november 2003.

- ▶▶ Sertifikat/syndikatlån besto ved årsskiftet av 210 mill. kr. i norske sertifikatlån og 50 mill. kr. i Sterling Acceptance i UK, et kortsiktig pengemarkedslån. Obligasjonslånet ble etablert i 2002 og har tre års løpetid. Annen langsiktig gjeld er lån som hovedsakelig innehas av datterselskapet Kongsberg Maritime Ltd. (UK). Sertifikatlån er klassifisert som langsiktig gjeld med bakgrunn i at konvertering til banklån med lang løpetid kan foretas. Forhold knyttet til renterisiko er behandlet i note 24. Den syndikerte lånefasiliteten har følgende krav til finansielle nøkkeltall:
- konsernets egenkapital skal være minst 1,2 milliarder kroner
 - konsernets egenkapital i % skal være minimum 25 %
 - resultat før renter og skatt skal være dobbelt så stort som betalbare renter, målt rullerende basert på fire påfølgende kvartaler
 - de største datterselskapene skal stå for mer enn 80 % av totale eiendeler eller konsoliderte inntekter
 - netto rentebærende gjeld skal ikke overstige 3 ganger EBITDA (Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortisation of goodwill)
- Alle betingelser er oppfylt ved årsskiftet.

15 ANNEN KORTSIKTIG GJELD

Annen kortsiktig gjeld representerer driftsrelatert rentefri gjeld. I annen kortsiktig gjeld inngår kostnadsavsetning og periodisering i tilknytning til prosjekter, garantiavsetning, samt avsetning til feriepenger.

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Leverandørgjeld	484	564	607
Skyldige offentlige avgifter	155	140	119
Betalbar skatt	5	9	-
Avsatt utbytte	63	-	-
Annen kortsiktig gjeld	812	810	746
▶ Sum	1 519	1 523	1 472

16 IMMATERIELLE EIENDELER

Goodwill er den merprisen utover evt. merverdier henførbare til identifiserbare eiendeler som konsernet har betalt for oppkjøpte selskaper. Avskrivning av goodwill er foretatt med utgangspunkt i de vurderinger av inntjeningen som er gjort i forbindelse med oppkjøpet av det enkelte selskap. Goodwillen avskrives mellom 15 og 20 år. Ved den enkelte regnskapsavslutning vurderes verdien av gjenværende goodwill, og eventuell nedskrivning eller endring av avskrivningstid foretas.

Alle kostnader i forbindelse med egenfinansiert forskning og utvikling er belastet resultatregnskapet med 318 mill. kr. Kostnadene er ikke ansett å tilfredsstillere kriteriene til balanseføring.

Beløp i mill. kr.	Anskaffet	Avskrivnings- tid	Anskaffelses- kost 1.1.	Tilgang/ Avgang	Kurs- endringer	Anskaffelses- kost 31.12.	Årets avskrivning	Akkumulert av-/ nedskrivning 31.12.	Utgående balanse 31.12.
Simrad	1996	20 år	154	-	(8)	146	7	53	93
Navico	1998	20 år	77	-	-	77	4	17	60
▶ Sum Yachting & Fishery- segmentet			231	-	(8)	223	11	70	153
Simrad	1996	20 år	282	-	(3)	279	14	153	126
Navia (Seatex)	2000	20 år	503	-	-	503	24	67	436
Dynamisk Posisjonering (ABB)	2002	20 år	-	58	-	58	1	1	57
Seaflex AS	2002	20 år	-	13	-	13	1	1	12
▶ Sum Offshore & Subsea- segmentet			785	71	(3)	853	40	222	631
Norcontrol skipsautomasjon	1992	20 år	36	-	-	36	2	22	14
Navia (Autronica)	2000	20 år	335	(7)	-	328	16	43	285
HKM Korea	2002	20 år	-	35	-	35	3	3	32
SensIT AS	2002	20 år	-	21	-	21	-	-	21
▶ Sum Ship Systems- segmentet			371	49	-	420	21	68	352
Kongsberg Defence Communications	2000	15 år	78	-	-	78	5	14	64
Geco Defence	2001	15 år	14	(4)	-	10	1	2	8
▶ Sum Defence & Aerospace- segmentet			92	(4)	-	88	6	16	72
Norcontrol IT	2000	5 år	12	-	-	12	3	7	5
▶ Sum Goodwill			1 491	116	(11)	1 596	81	383	1 213

17 VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler viser en oversikt over konsernets investeringer i varige materielle driftsmidler. Noten angir den opprinnelige anskaffelseskostnaden og balanseførte verdier pr. driftsmiddelgruppe. Konsernet benytter linære avskrivninger for alle varige driftsmidler.

Beløp i mill. kr.	Maskiner og anlegg	Driftsløsøre	Tomter/bygg og annen fast eiendom	Sum
Anskaffelseskost 1.1.	440	807	857	2 104
Kursendringer	(8)	(6)	(11)	(25)
Tilgang	71	118	44	233
Avgang	(24)	(8)	(36)	(68)
▶ Anskaffelseskost 31.12.	479	911	854	2 244
Akkumulert av-/nedskrivning 31.12.	(313)	(666)	(183)	(1 162)
Balanseført verdi 31.12.	166	245	671	1 082
Årets ordinære avskrivninger	44	112	32	188
Avskrivningssatser	12-33 %	12-33 %	0-10 %	
▶ Årlig leie av ikke balanseførte driftsmidler	5	9	127	141

18 PENSJONSKOSTNADER, -MIDLER OG -FORPLIKTELSE

Antall ansatte i konsernet i Norge som er tilknyttet tjenestepensjonsordningene, er 3 337 pr. 31.12.02. Ordningene er behandlet som ytelsesplaner. Pensjonsytelsene er basert på antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder.

Ved beregning av de framtidige pensjoner er følgende forutsetninger lagt til grunn:

	2002	2001	2000
Diskonteringsrente	7,0 %	7,0 %	7,0 %
Forventet avkastning	8,0 %	8,0 %	8,0 %
Lønnsregulering	3,0 %	3,0 %	3,0 %
G-regulering	3,0 %	3,0 %	3,0 %
Pensjonsregulering	2,0 %	2,0 %	2,0 %
Frivillig avgang	2,0 %	2,0 %	2,0 %

Årets pensjonskostnad framkommer slik:

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	43	39	39
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	45	40	34
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	(50)	(47)	(43)
Amortisering estimatavvik og planendringer	10	3	2
Periodisert arbeidsgiveravgift	7	5	5
▶ Årets netto pensjonskostnad	55	40	37
Kostnader ved tilskuddsplaner utenfor Norge	10	7	7

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Brutto pensjonsforpliktelser	(730)	(654)	(572)
Brutto verdi av pensjonsmidlene	683	683	596
▶ Netto pensjonsmidler/(-forpliktelser) (47)	29	24	
Ikke resultatførte planendringer	28	-	-
Ikke resultatførte estimatavvik	168	82	53
Arbeidsgiveravgift	23	17	13
▶ Netto balanseførte pensjonsmidler	172	128	90

Aldersgrensen for å ta ut avtalefestet pensjon (AFP) er 62 år. Konsernets utvidede pensjonsforpliktelse er tatt inn i regnskapet i samsvar med aktuarberegning med utgangspunkt i redusert pensjonsalder, 25 % uttakstilbøyelighet, 20 % arbeidsgiverfinansiering og for øvrig samme forutsetninger som for ordinær pensjon. Så vel faktisk uttakstilbøyelighet som endelig finansiering kan medføre endringer i de endelige pensjonsforpliktelser. Brutto pensjonsforpliktelser er beregnet basert på antall ansatte og lønn pr. 01.01.02, mens bruttoverdi av pensjonsmidlene inkluderer forventet avkastning på 8 % for 2002.

19 ANDELER I TILKNYTTETE SELSKAPER M.V.

Investeringer i tilknyttede selskaper er selskaper hvor konsernet eier mellom 20 % og 50 %. Disse investeringene resultatføres ved at konsernet rapporterer sin andel av selskapenes resultat etter skatt korrigert for eventuell mer-/mindreverdi. I balansen presenteres andelene til kostpris tillagt akkumulerte resultater, men fratrukket akkumulert mer-/mindreverdi og eventuelt mottatt utbytte. Utbytte er utbetaling av opptjente midler og kan ikke resultatføres fordi konsernets andel av resultatet allerede er regnskapsført.

Beløp i mill. kr.	Anskaffelsesår	Eier-/ stemme- andel	Anskaffelses- kost 01.01.	Inngående balanse	Tilgang/ avgang	Andel resultat	Avskrivning mer-/ mindreverdi	Utgående balanse 31.12.
Kitron ASA (Hisøy)	1998	21,1 %	45	63	-	(17)	-	46
Kongsberg Satellite Services AS (Tromsø)	1998	50,0 %	3	(2)	18	3	3	22
CCIS House AS (Asker)	1998	42,5 %	2	2	-	-	-	2
Teknologisk Institutt Laboratorietjenester AS (Ågotnes)	1999	25,0 %	3	6	-	(1)	-	5
HKM Co. Ltd. (Pusan, Korea)	1999	35,0 %	20	30	(32) *	2	-	0
Reime Prosess Notodden AS (Notodden)	2002	44,0 %	-	-	1	2	-	3
SensIT AS (Trondheim)	2001	32,0 %	10	13	(12) *	(1)	-	0
Sum			83	112	(25)	(12)	3	78

*) Avgang som følge av ytterligere oppkjøp hvor selskapet er blitt datterselskap.

20 SKATT

Utsatt skatt

Utsatt skatt representerer framtidige betalbare skattemessige forpliktelser for konsernet. Utsatt skatt oppstår som følge av at regnskapsmessig og skattemessig periodisering kan være forskjellig. Dette vil spesielt gjelde for forskjeller knyttet til langsiktige tilvirkningskontrakter. Det er beregnet utsatt skatt/utsatt skattefordel av midlertidige forskjeller og skattemessig underskudd knyttet til:

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Anleggsmidler/langsiktig gjeld	174	43	47
Omløpsmidler/kortsiktig gjeld	1 879	1 224	1 161
Skattemessig underskudd	(524)	(65)	(203)
Midlertidige forskjeller og skattemessig underskudd	1 529	1 202	1 005
Utsatt skatt	435	347	285
Utsatt skattefordel utlandet	(7)	(10)	(4)
Netto utsatt skatt	428	337	281

Skattekostnad

Skattekostnaden beregnes på grunnlag av resultat før skatt. Skattekostnaden består av følgende poster:

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Skatteeffekt vedr. virksomhet under avvikling	-	38	60
Endring utsatt skatt Norge og utland	85	56	15
Betalbar skatt Norge og utland	-	19	13
Skattekostnad	85	113	88
Avstemming av effektiv mot anvendt skattesats:			
28 % av ordinært resultat før skatt og gevinst ved salg av eiendommer	84	94	52
Netto avskrivning konserngoodwill	3	3	23
Effekt av skattesatsforskjeller og ikke hensyntatte skattefordeler i utlandet	9	12	11
Andre permanente forskjeller	(11)	4	2
Skattekostnad	85	113	88

21 RESULTAT/UTVANNET RESULTAT PR. AKSJE

Resultat pr. aksje er beregnet ved å dividere årsresultatet med et tidsveid gjennomsnitt av antall utestående ordinære aksjer i perioden 01.01.02 til 31.12.02. Ordinære aksjer som er utstedt ved kapitalforhøyelsen og aksjer som er kjøpt tilbake i perioden, er veid i henhold til den del av rapporteringsperioden de har vært utestående.

	2002	2001	2000
Majoritetens andel av årsresultat (mill. kr.)	213	122	(54)
Aksjekapital (antall aksjer i mill.)	30,0	30,0	30,0
Veid antall utestående aksjer (mill. aksjer)	29,5	29,2	29,1
Resultat pr. aksje i kroner	7,21	4,18	(1,86)

22 EGENKAPITAL

Egenkapitalen skal i prinsippet utvikle seg i takt med resultatet, men det kan være enkelte forhold som føres direkte mot egenkapitalen. Eksempler på dette er emisjoner, utbytte og omregningsdifferanser for utenlandske datterselskaper ved valutakursendringer. Kjøp eller salg av egne aksjer vil være direkte egenkapitaltransaksjoner, og beholdningen av egne aksjer presenteres som reduksjon av egenkapitalen.

Beløp i mill. kr.	Aksje- kapital	Egne aksjer	Over- kursfond	Annen egenkapital	Sum morselskap	Konsern- selskaper	Sum konsern
▶ Egenkapital pr. 01.01.2000	150	(3)	832	489	1 468	22	1 490
Egne aksjer	-	(2)	-	(39)	(41)	-	(41)
Årsresultat	-	-	-	(75)	(75)	19	(56)
Omregningsdifferanse	-	-	-	-	-	(3)	(3)
Nye minoritetsinteresser	-	-	-	-	-	16	16
▶ Egenkapital pr. 31.12.2000	150	(5)	832	375	1 352	54	1 406
Egne aksjer	-	2	-	30	32	-	32
Årsresultat	-	-	-	(26)	(26)	149	123
Omregningsdifferanse	-	-	-	-	-	(1)	(1)
Korrigerings egenkapitalandel Kitron	-	-	-	-	-	(19)	(19)
Kjøp av minoritetsinteresser	-	-	-	-	-	(3)	(3)
▶ Egenkapital pr. 31.12.2001	150	(3)	832	379	1 358	180	1 538
Egne aksjer	-	1	-	24	25	-	25
Årsresultat	-	-	-	43	43	173	216
Omregningsdifferanse	-	-	-	-	-	(4)	(4)
Utbytte	-	-	-	(63)	(63)	-	(63)
Nye minoritetsinteresser	-	-	-	-	-	29	29
▶ Egenkapital pr. 31.12.2002	150	(2)	832	383	1 363	378	1 741

Aksjekapital

Aksjekapitalen består pr. 31.12.02 av 30 000 000 aksjer pålydende kr. 5,-.

Oversikt over de største aksjonærene pr. 31.12.02:

Navn	Antall aksjer	%-andel
Staten v/Nærings- og handelsdepartementet	15 000 400	50,0 %
Umoe Invest AS	3 266 596	10,9 %
Folketrygdfondet	1 350 000	4,5 %
Fidelity Funds, Eur. Brown Brothers Harriman	1 026 160	3,4 %
JP Morgan Chase Bank Clients, UK	736 370	2,5 %
Tine Pensjonskasse	608 000	2,0 %
Ferd Invest	603 642	2,0 %
Verdipapirfondet Skagen Vekst	450 000	1,5 %
Aksjefondet Gambak	420 504	1,4 %
Kongsberg Gruppen ASA	420 378	1,4 %
▶ Sum	23 882 050	79,6 %
Øvrige (eierandel < 1 %)	6 117 950	20,4 %
▶ Totalt antall aksjer	30 000 000	100,0 %

►► Utvikling i aksjekapital

Type utvidelse	Dato	Antall aksjer	Pålydende	Beløp mill. kr.	Korr. faktor	Aksjekap. mill. kr.
Børsintroduksjon	13.12.93	5 850 000	20	117 000		117 000
Rettet emisjon mot ansatte	1996	6 000 000	20	3 000		120 000
Aksjesplitt	mai 1997	24 000 000	5		1:4	120 000
Emisjon	juli 1999	30 000 000	5	30 000		150 000

Egne aksjer

Kongsberg Gruppen har en beholdning på 420 378 egne aksjer til bruk i aksjeprogram. Aksjene er kjøpt i henhold til fullmakt gitt på ordinære generalforsamlinger 27.04.99, 05.05.00, 10.05.01 og 13.05.02 og gir rom for tilbakekjøp av inntil 5 % av utestående aksjer. Tilbakekjøpene skal skje til kurser mellom kr. 75,- og kr. 200,- pr. aksje.

	Antall	Beløp i mill. kr.
Beholdning egne aksjer 31.12.01	667 917	74
Egne aksjer avhendet til ansatte	(247 539)	(25)
Beholdning egne aksjer 31.12.02	420 378	49

Avhendelse av egne aksjer er ført til markedsverdi på salgstidspunktet, mens rabatten til de ansatte er kostnadsført som lønn med 5 mill. kr. Det er samlet utstedt 217 312 opsjoner til ansatte. Opsjonene er tildelt gjennom aksjeprogram som er gjennomført for alle ansatte i konsernet. For nærmere beskrivelse av aksje- og opsjonsprogram for ansatte henvises det til kapittelet om Aksjer og aksjonærforhold.

Aksjer eid av medlemmer i styret, konsernledelse og nærstående parter:

Navn	Antall aksjer
------	---------------

Konsernledelse:

Torfinn Kildal, adm.dirrektør Kongsberg Maritime	5 971
Arne Solberg, finansdirektør	5 299
Jan Erik Korssjøen, konsernsjef	4 757
Tom Birck Gerhardsen, adm. direktør Kongsberg Defence & Aerospace	4 419
Stig Trondvold, konserndirektør Forretningsutvikling	936
Even Aas, konserndirektør Informasjon og samfunnskontakt	882

Styret:

Benedicte Berg Schilbred, styremedlem (gjennom selskapet Odd Berg AS)	17 500
Roar Marthiniussen, styremedlem	2 400
Berit Ågren Aas, styremedlem	1 569
Vidar Lande, styremedlem	1 180

Fordeling av aksjonærer etter beholdningsstørrelse:

Antall aksjer	Antall eiere	Beholdning %
1 - 100	397	0,08
101 - 1 000	1 708	2,59
1 001 - 10 000	480	3,66
10 001 - 100 000	72	7,94
100 001 - 1 000 000	18	16,92
Over 1 000 000	4	68,81
SUM	2 679	100,00

Av de 2 679 eierne pr. 31.12.02 var 252 utenlandske, med en samlet beholdning på 8,61 %.

23 FORPLIKTELSER SOM IKKE FRAMGÅR AV BALANSEN

Opplysninger om pantsatte eiendeler viser hvilke av konsernets eiendeler som vil være disponible for pant-havere i en konkurs- eller avviklingssituasjon.

a) Pantstillelser

Konsernet har stilt bygninger med driftstilbehør som pant for lån. Lånene er gitt av norske kredittinstitusjoner og har 20 års løpetid. Bygningene ligger i Kongsberg, Egersund og Horten.

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
-------------------	------	------	------

Følgende lån er sikret med pant:

Lån mot pant i bygninger med driftstilbehør	365	385	405
---	-----	-----	-----

Balanseført verdi av pantsatte eiendeler:

Bygninger, maskiner, inventar, m.m.	532	533	377
-------------------------------------	-----	-----	-----

b) Garantiansvar ansatte

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Garantiansvar ansatte	0	2	2

c) Forskudds- og gjennomføringsgarantier

Konsernets selskaper må stille garanti for forskudd og gjennomføring i tilknytning til prosjekter. Garantiene er utstedt av norske og utenlandske banker og forsikrings-selskaper. Kongsberg Gruppen ASA står bak alle garantiene.

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
-------------------	------	------	------

Forskudd og gjennomførings-garantier overfor kunder	2 479	2 475	1 944
---	-------	-------	-------

Kongsberg Gruppen ASA har rammeavtaler om garanti-stillelser med banker og forsikringsselskaper som inneholder covenants (se note 14 til konsernregnskapet). Det er ikke stillet pant for garantirammene.

d) Sale-/leaseback av eiendom

Konsernet har inngått tre sale-/leaseback avtaler for eiendommer i Kongsberg Næringspark. Eiendommene leies tilbake av Kongsberg Næringsseiendom som er 100 % eid av Kongsberg Gruppen ASA.

<i>Eiendom</i>	<i>Salgsår</i>	<i>Salgsbeløp</i>	<i>Tilbakeleieperiode</i>
Til sammen 32 000 kvm industri/kontor	1999	350	1999-2014
Til sammen 43 800 kvm industri/kontor	2001	265	2001-2018
Til sammen 6 200 kvm industri/kontor	2002	55	2002-2017

Morselskapet har garantert for Kongsberg Næringsseiendoms betaling knyttet til tilbakeleie av solgte eiendommer. Leiebeløpet for 2003 utgjør 64 mill. kr. Leiebeløpene er gjenstand for årlig regulering, og leieavtalene løper i inntil 17 år.

e) Valutasikring

Kongsberg Gruppen har som policy å sikre framtidige valutainntekter mot kurssvingninger. Alle inngåtte kontrakter valutasikres. Det gjøres også sikringer av budsjetterte valutainntekter. Sikring skjer gjennom bruk av terminkontrakter og opsjonskontrakter. Pr. 31.12.2002 hadde konsernet følgende termin- og opsjonskontrakter, fordelt på valuta og forfallsår.

(Alle tall er omregnet til mill. kr.):

	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>Samlet</i>
Netto terminsalg av valuta:					
USD	1 756	659	416	266	3 097
EUR	507	88	79	36	710
Andre	188	(12)	2	-	178
Samlet	2 451	735	497	302	3 985
<i>Salgsopsjoner:</i>					
USD	201	152	-	-	353
▶ Sikring i alt	2 652	887	497	302	4 338

I hovedsak er alle valutainntekter for 2003, og deler av de påfølgende år sikret på nivåer fra 2001/2002.

f) Rentesikring

Kongsberg Gruppen har som policy å ha forutsigbare rentekostnader på 2-4 års sikt. Dette skjer gjennom rentebindingsavtaler på det enkelte lån, eller gjennom rentebytteavtaler i markedet. Pr. 31.12.02 hadde konsernet følgende fastrenteavtaler og rentebytteavtaler:

<i>Beløp i mill. kr.</i>	<i>Forfall</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>År til reg.</i>
Fastrenteavtaler:							
Pantelån	30.11.03	365					0,9
Rentebytteavtaler:							
Avtale 1*)	17.12.07	(300)				300	5,0
Avtale 2	19.06.05			300			2,5
Avtale 3	17.12.03	100					1,0
Avtale 4	16.06.04		100				1,5
Avtale 5	15.09.04		100				1,7
Avtale 6	21.12.05			100			3,0
▶ Samlet		165	200	400	-	300	2,8

*) Forward start 17.12.03

Tabellen viser at konsernets rentekostnader bare i liten grad vil bli påvirket av renteendringer i 2003. De aktuelle datoene for renteendringer og forfall for rentebytteavtaler er helt mot slutten av året. Gjennomsnittrenten for konsernets låneportefølje er i dag høyere enn benchmark for markedsrenten, 3 års obligasjonslån for industriforetak tilsvarende Kongsberg Gruppen ASA. En eventuell vedvarende rentenedgang vil først få vesentlig gjennomslag i 2004/2005.

g) Betingede utfall

Kongsberg Defence Communications AS er involvert i en pågående voldgiftssak med en leverandør til Multi Role Radio (MRR) prosjektet. Saken omfatter et omtvistet forhold vedrørende leveranser og økonomisk kompensasjon, og forventes avgjort våren 2003.

Resultat, balanse og kontantstrømoppstilling – Kongsberg Gruppen ASA

Regnskapet for holdingselskapet Kongsberg Gruppen ASA omfatter all aktivitet ved hovedkontoret. Aktiviteten ved hovedkontoret inkluderer konsernets øverste ledelse og konsernfunksjonene informasjon og samfunnskontakt, juridisk, forretningsutvikling, personal, lederutvikling og økonomi/finans. Konsernfunksjonene utfører i stor grad oppdrag for konsernets øvrige selskaper, og belaster disse for utførte tjenester. Den sentrale finansfunksjonen, Kongsberg Finans, fungerer som konsernbank med ansvar for konsernets eksterne finansiering, styring av konsernets likviditet og den overordnede styring av konsernets valuta- og renterisiki. Alle eierandeler i datterselskaper er presentert etter kostmetoden.

Beløp i mill. kr.	2002	2001
RESULTATREGNSKAP 1.1. - 31.12.		
► Driftsinntekter	54	51
Lønnskostnad	39	29
Avskrivning	3	3
Kostnad til erstatningssak	-	33
Annen driftskostnad	34	38
► Sum driftskostnader	76	103
► Driftsresultat	(22)	(52)
Renter fra konsernselskaper	151	161
Annen renteinntekt	-	3
Mottatt utbytte	-	6
Endring i verdi av omløpsaksjer	-	(16)
Kursgevinst/(tap)	45	5
Likvidasjonstap	(144)	-
Nedskrivning aksjer	(46)	(11)
Nedskrivning fordringer	(24)	-
Renter til konsernselskaper	(119)	(140)
Annen rentekostnad	(66)	(93)
Mottatt konsernbidrag	250	100
► Netto finansposter	47	15
► Ordinært resultat før skattekostnad	25	(37)
Skatteinntekt	18	11
► Årsresultat	43	(26)
Disposisjoner og egenkapitaloverføringer:		
Foreslått utbytte	(63)	
Beløp i mill. kr.	2002	2001
KONTANTSTRØMOPPSTILLING		
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	(7)	(79)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	(166)	(41)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	173	120
Netto endring i betalingsmidler	-	-
Betalingsmidler pr. 1.1.	-	-
► Betalingsmidler pr. 31.12.	-	-

Beløp i mill. kr.	Note	2002	2001
BALANSE PR. 31.12.			
EIENDELER			
Utsatt skattefordel		52	33
Varige driftsmidler		8	12
Aksjer i datterselskaper	1	1 944	2 222
Andre aksjer		49	67
Netto pensjonsmidler		1	9
Langsiktige fordringer på datterselskaper		1 698	2 017
Andre langsiktige fordringer		5	4
► Sum anleggsmidler		3 757	4 364
Fordringer på datterselskaper		256	136
Andre kortsiktige fordringer		19	15
Aksjer		3	2
► Sum omløpsmidler		278	153
► Sum eiendeler		4 035	4 517
EGENKAPITAL OG GJELD			
Aksjekapital		150	150
Egne aksjer		(2)	(3)
Overkursfond		832	832
► Sum innskutt egenkapital		980	979
Annen egenkapital		383	379
► Sum opptjent egenkapital		383	379
► Sum egenkapital		1 363	1 358
Langsiktig gjeld til datterselskaper		1 751	2 220
Gjeld til kredittinstitusjoner		561	650
► Sum langsiktig gjeld		2 312	2 870
Annen kortsiktig gjeld		129	72
Kassekreditt		231	217
► Sum kortsiktig gjeld		360	289
► Sum egenkapital og gjeld		4 035	4 517

Noter – Kongsberg Gruppen ASA

1 AKSJER I DATTERSELSKAPER

<i>Beløp i mill. kr.</i>	<i>Anskaffelses- tidspunkt</i>	<i>Forretnings- kontor</i>	<i>Eier-/ stemme- andel %</i>	<i>Balansført verdi 31.12.02</i>
Kongsberg Defence & Aerospace AS	1997	Kongsberg	100	392
Kongsberg Protech AS	1999	Kongsberg	100	22
Kongsberg Næringspark AS	1987	Kongsberg	100	5
Kongsberg Holding AS	1987	Kongsberg	100	0
Kongsberg Basetec AS	1992	Kongsberg	100	106
Kongsberg Maritime AS *)	1992	Horten	88,5	1 101
Kongsberg Forsvar AS	1995	Kongsberg	100	0
Kongsberg NFT AS	1995	Kongsberg	100	0
Kongsberg Asset Management AS	1995	Kongsberg	100	5
Norsk Forsvarsteknologi AS	1987	Kongsberg	100	0
Kongsberg Næringseiendom AS	1997	Kongsberg	100	197
Davis AS	1998	Drammen	100	0
Navia Maritime AS	2002	Trondheim	100	113
Nerion AS	2002	Trondheim	100	0
Kongsberg Reinsurance LTD	2001	Dublin	100	3
Aentera Network AS **)	2000	Kongsberg	58	0
				1 944

*) De resterende aksjene i Kongsberg Maritime AS er eid av Kongsberg Basetec AS med 11,5 %.

**) Kongsberg Protech AS har i tillegg en eierandel på 18,9 % i selskapet.

Revisjonsberetning for 2002

Til Generalforsamlingen i Kongsberg Gruppen ASA

Vi har revidert årsregnskapet for Kongsberg Gruppen ASA for regnskapsåret 2002, som viser et overskudd på kr 43 000 000 for morselskapet og et overskudd på kr 216 000 000 for konsernet. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling, note-opplysninger og konsernregnskap. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av selskapets styre og konsernsjef. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Vi har utført revisjonen i samsvar med revisorloven og god revisjonsskikk i Norge. God revisjonsskikk krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimer, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk omfatter revisjon også en gjennomgåelse av selskapets formuesforvaltning og regnskaps- og interne kontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et uttrykk for selskapets og konsernets økonomiske stilling 31. desember 2002 og for resultatet og kontantstrømmene i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapsskikk i Norge
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god regnskapsskikk i Norge
- opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

ERNST & YOUNG AS

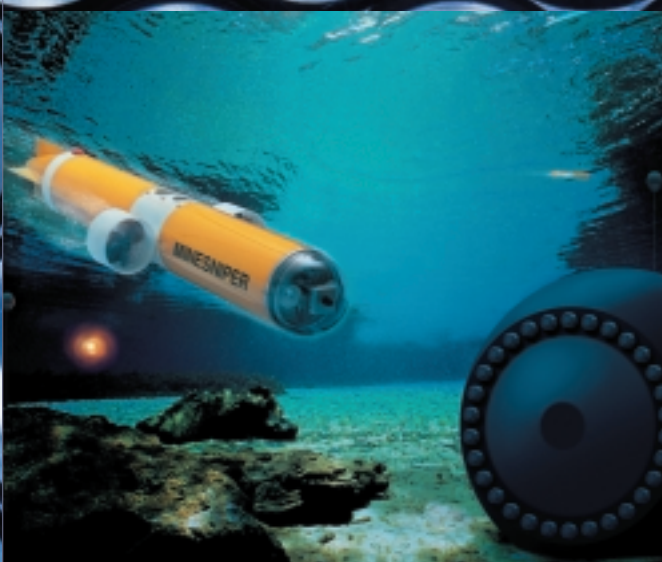

Olve Gravråk
Statsautorisert revisor

Oslo, 11. mars 2003

World Class – Produkter

Minesniper - World Class

Minesniper

Minesniper er et engangsvåpen for ødeleggelse av sjøminer og er effektivt mot alle typer miner fra grunt vann og helt ned til dypt forankrede miner på 500 meter. Minesniper er en liten lett batteridrevet undervannsfarkost på 25 kg og 1,4 meter. Den kan bevege seg med en hastighet på opptil 6 knop og er utstyrt med sonar, videokamera og lys. Posisjonering av farkosten skjer ved et tilpasset akustisk posisjoneringssystem og minejaktfartøyets sonar. Minesniperen inneholder en sprengladning for ødeleggelse av minen.

People, technology and dedication

Allerede i 1990 tok Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) og Kongsberg Defence & Aerospace i Stjørdal (tidligere Bentech) sammen ut patent på konseptet og fikk en utviklingskontrakt med Sjøforsvaret. Etter en vellykket sprengning av en sjømine i Trondheimsfjorden i mars 2000 begynte det å bli fart i markedsmulighetene. Sammen med Simrad i Spania ble det inngått en kontrakt med Det spanske sjøforsvaret, og en kontrakt om installasjon i Spania ble etablert i 2002. Med Det norske sjøforsvaret ble det enighet om en operativ utprøving i 2001, og systemet er i dag om bord på KNM Oksøy.

Produksjon av de mekaniske delene til Minesniper skjer i dag bl.a. hos Kongsberg Simrad UK, og sammen med dette selskapet sikter vi oss inn på det engelske markedet. I løpet av året har vi også etablert et samarbeid med EDO i USA for et helikopterbasert system for Det amerikanske forsvaret.

Minesniper er et våpensystem som er integrert med minejaktfartøyets kommando- og kontrollsystem. Det benyttes avansert signalbehandling og posisjoneringssystemer for styring av farkosten og gjenfinning og ødeleggelse av miner. For å lette operatøren har Minesniper et way point navigasjonssystem hvor farkosten automatisk vil finne veien fram til målet.

High Precision Acoustic Positioning (HiPAP) - World Class

People, technology and dedication

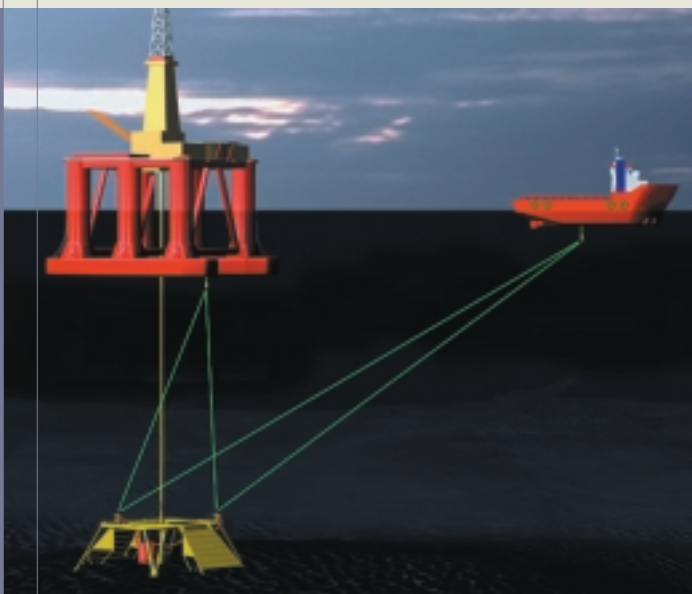
Hydroakustikk er kjernekompetansen som er benyttet i utviklingen av HiPAP, og utbyggingen av oljefeltene i Nordsjøen har vært vesentlig for utviklingen av produktet. HiPAP har 241 sendere og mottakere samlet i en skrogmontert enhet. Disse sendere og mottakere er knyttet sammen for å sende til, og deretter fange opp lydsignaler fra en transponder for deretter å kalkulere nøyaktig posisjon på denne.

På begynnelsen av 1990-tallet gikk utbyggingen i Nordsjøen mot større havdyp, og Statoil hadde behov for et akustisk posisjoneringssystem som var vesentlig mer nøyaktig enn de som allerede fantes på markedet. KONGSBERGs dyktige ingeniører tok imot utfordringen og utviklet et HiPAP-system som kunne tilfredsstillte kundens krav. De største markedene for HiPAP finnes innen olje- og gassutvinning til havs, og oljeselskapene er sluttkunden. Systemene selges i dag til redere, skipsverft, forskningsorganisasjoner, survey-selskaper, oljeboringsselskaper, entreprenører og direkte til oljeselskaper. Det stilles høye krav til denne typen systemer og til dem som leverer tjenester som innbefatter behov for posisjonering under vann. Gode relasjoner til våre kunder og til andre aktører i markedet er derfor vesentlige elementer for å lykkes.

High Precision Acoustic Positioning (HiPAP)

HiPAP er et hydroakustisk posisjoneringssystem utviklet for å gi nøyaktige posisjoner av enkeltobjekter under vann. Måling av avstand og retning fra overflatefartøy til kjente lydkilder som sender signaler tilbake gjennom vann, er grunnprinsippet i systemet.

HiPAP er KONGSBERGs mest avanserte hydroakustiske posisjoneringssystem og brukes i alle faser av et oljefelts levetid. I den senere tid er produktet også tatt i bruk i forsknings- og militære anvendelser.

Autopilot - World Class

Autopilot

En autopilot er en automatisk styremekanisme for båter som kan kobles inn for å holde fastlagt kurs og fart. Autopiloten henter sin informasjon fra kompass, elektroniske kart, båtens hastighet og GPS (Global Positioning System).

Autopiloten er et av styrmannens viktigste hjelpemidler. Den gir større sikkerhet om bord og bedre økonomi i form av redusert brennstofforbruk, spesielt på større fartøyer. Simrad har størst utvalg av modeller - ingen annen produsent tilbyr autopiloter for både supertankere, yrkesbåter, hurtiggående ferjer, motor- og seilbåter.

People, technology and dedication

Kongsberg Gruppens autopiloter er verdensledende. Denne posisjonen er utviklet gjennom flere tiår med utgangspunkt i Simrad Robertson, Egersund. Den første autopiloten ble lansert så tidlig som i 1952.

Kompetanse innen signalbehandling, kybernetikk og systemintegrasjon er nødvendig for å få et vellykket resultat.

Pålitelighet, enkel betjening og tiltalende design sammen med en robust programvare som styrer fartøyet etter brukerens ønske, er vesentlige suksessfaktorer. Simrads autopiloter har ord på seg for å være de mest funksjonelle og pålitelige på markedet.

Dagens autopiloter fra Simrad er et resultat av lang erfaring og nær kontakt med sluttbrukeren. Det gjøres kontinuerlig forbedringer for at produktet skal være mest mulig i samsvar med brukerens behov og ønsker.

Nytt Sjømålsmissil (NSM) - World Class

People, technology and dedication

NSM har blitt til som et resultat av Forsvarets behov til sine nye fartøyer og KONGSBERGs lange historie innen sjømålsmissiler. KONGSBERGs missilmiljø har hatt avgjørende innflytelse på utformingen av systemet og valg av detaljerte løsninger. Det er viktig for KONGSBERG å videreføre et produktområde der vi har hatt stor internasjonal suksess. Missilet utvikles derfor slik at systemet kan tilpasses mange forskjellige plattformen. Dette gir mulighet for stor fleksibilitet for brukerne. Det langvarige samarbeidet mellom Sjøforsvaret, Forsvarets forskningsinstitutt og KONGSBERG er fundamentet for utviklingen av NSM. Et nært samarbeid med Sjøforsvaret som kunde over lang tid er i dette tilfellet ønskelig, naturlig og nødvendig. Vi erfarer at gode menneskelige relasjoner effektiviserer arbeidet, og flere integrerte team er i virksomhet.

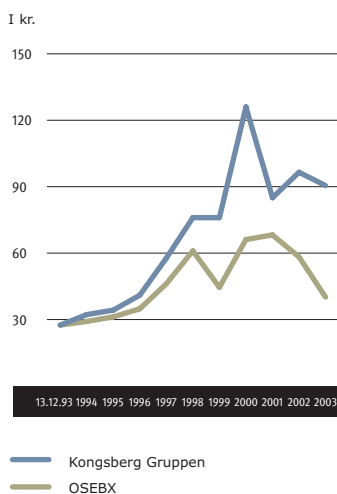

Nytt Sjømålsmissil (NSM)

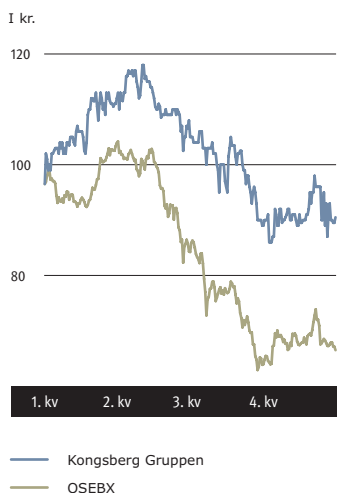
NSM er et nytt langtrekkende missil (kryssermissil) tilpasset til bruk fra fartøy. Missilet vil også bli tilpasset til bruk fra helikopter og fly samt som UAV (Unmanned Aerial Vehicle). Forsvarets behov og krav er lagt til grunn for utviklingen. Missilet har unike egenskaper og er godt forberedt for å møte morgendagens trusselbilde. Missilet er vanskelig å oppdage på radar og IR-sensor. Dette kombinert med uforutsigbare flyvemønstre gjør det spesielt effektivt også mot godt forsvarte mål. Lang rekkevidde og terrengetilpasset bane gir systemet stor effektivitet i kystnære farvann. NSMs nye bildedannende målsøker gjør missilet selv i stand til å avgjøre at det flyr mot riktig mål. Med kombinasjonen av gode egenskaper, lang rekkevidde og lav vekt setter NSM ny standard for slike produkter.

Aksjer og aksjonærforhold

Kursutvikling fra børsintroduksjonen

Kursutvikling 2002

Aksjonærpolitikk

Kongsberg Gruppen har som et overordnet mål å øke aksjonærenes verdier. Konsernets hovedfokus skal være innen de to hovedforretningsområdene Kongsberg Maritime og Kongsberg Defence & Aerospace. Målet er økt resultat og vekst i driftsinntektene. Konsernet skal vokse gjennom egen utvikling og oppkjøp innenfor utvalgte strategiske markedssegmenter. Der konsernet satser, skal det være blant de ledende i verden. Kongsberg Gruppen skal ha en profil som sikrer troverdighet og forutsigbarhet i aksjemarkedet. Aksjonærene skal sikres en langsiktig, konkurransedyktig avkastning som står i forhold til den risiko som tas. Konsernet skal gi aksjemarkedet relevant og utfyllende informasjon som grunnlag for en balansert og korrekt verdsetting av aksjen. Konsernet vil normalt tilstrebe et årlig utbytte som er på nivå med gjennomsnittet av sammenlignbare selskaper notert på Oslo Børs.

Investor relations

Kongsberg Gruppen er et teknologikonsern som opererer innenfor en rekke markeder. Konsernet legger vekt på en åpen dialog med aksjemarkedet og media gjennom børsmeldinger, pressemeldinger og andre medietiltak, og gjennom presentasjoner for analytikere og investorer.

Konsernets nettsted inneholder egne sider med investorinformasjon, der blant annet alle konsernets årsrapporter, delårsrapporter og presentasjonsmateriale blir presentert.

Utbytte og resultat pr. aksje

Kongsberg Gruppen har de siste årene gitt følgende utbytte og resultat pr. aksje:

Kroner	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996
Utbytte	2,10	0	0	2,25	2,00	1,00	0,88
Resultat pr. aksje	7,21	4,18	-1,86	8,84	7,04	3,04	2,95
P/E*)	12,6	23,1	-	16,2	10,8	25,0	19,6

*) Aksjekurs/resultat pr. aksje, basert på børskurs på årets siste børsdag.

Utbytte ubetales til den som eier aksjer på generalforsamlingsdagen. Ordinær generalforsamling skal avholdes 12. mai 2003.

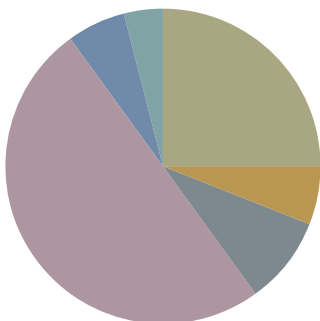
Børsverdi

Børsverdien falt i løpet av året fra 2 895 millioner kroner til 2 715 millioner kroner, eller med 6,2 %. Konsernet ble notert på Oslo Børs i desember 1993 med en børsverdi på 643 millioner kroner. Korrigert for emisjon på 300 millioner kroner i 1999 har børsverdien økt med 375 % fra børsintroduksjonen.

Kursbevegelse og omsetning i 2002

Aksjen har som de fleste andre aksjer hatt en svak utvikling i 2002. Starten på året var forholdsvis sterk, og kursen utviklet seg vesentlig bedre enn hovedindeksen. Senere på året fikk kursen en nedgang og endte på kr. 90,50 som var en nedgang på 6,2 % fra kursnivået ved slutten av 2001 (kr. 96,50). Hovedindeksen hadde i samme periode en nedgang på 31 %.

Aksjonærstruktur

■	Forsikring/pensjonskasser 4 %
■	Verdipapirfond 6 %
■	Staten 50 %
■	Utlendinger 9 %
■	Private personer 6 %
■	Organisasjoner/bedrifter m.m. 25 %

	2002	2001	2000	1999	1998
Antall aksjer omsatt	2 448 279	9 378 681	9 329 214	8 579 047	8 368 991
I % av frie aksjer*)	16 %	63 %	62 %	64 %	70 %

*) Av aksjer i omløp, Statens andel på 50,001 % er holdt utenfor. Antall aksjer økte fra 24 millioner til 30 millioner i juli 1999.

Fra 1. januar 2003 er Kongsberg Gruppen medregnet i OSEBX, Oslo Børs' indeks for de største børsnoterte selskapene.

Aksje- og opsjonsprogram for ansatte

Våren 2002 ble konsernets årlige aksjeprogram for ansatte gjennomført. Dette var sjette gang alle ansatte hadde anledning til å kjøpe aksjer i konsernet med 20 % rabatt. 907 kjøpte til sammen 247 593 aksjer i årets program, der hver enkelt kunne kjøpe aksjer for inntil 25 000 kroner. Det ble også tildelt gratis opsjoner til alle som kjøpte aksjer, tilsvarende halvparten av antall kjøpte aksjer. Opsjonene kan innløses etter to år.

Antall aksjer og pålydende

Kongsberg Gruppen ASA har en aksjekapital på 30 millioner aksjer, pålydende kr. 5,- pr. aksje. Det er bare én aksjeklasse, og det er ingen stemmerettsbegrensninger.

Ved børsintroduksjonen 13. desember 1993 hadde selskapet 5 850 000 aksjer, pålydende kr. 20,-. Antall aksjer ble i 1996 utvidet til 6 000 000 i forbindelse med en emisjon rettet mot de ansatte.

I mai 1997 ble aksjen splittet i 4 slik at antall aksjer ble økt til 24 000 000, pålydende kr. 5,- pr. aksje. Alle nøkkeltall for 1997 og tidligere år er justert i forhold til dette.

I juli 1999 ble det gjort en emisjon på 6 000 000 nye aksjer, slik at antall aksjer økte til dagens nivå på 30 000 000 aksjer.

Beholdning av egne aksjer

På Kongsberg Gruppens ordinære generalforsamling 13. mai 2002 ble styret gitt fullmakt til kjøp av egne aksjer. Fullmakten er begrenset oppad til 5 % av aksjekapitalen og gjelder fram til neste ordinære generalforsamling. Kongsberg Gruppen eier pr. 31.12.2002 til sammen 420 378, eller 1,4 % av samlede aksjer i eget selskap. Aksjene er innkjøpt til opsjons- og aksjeprogram for ansatte.

Aksjonærstruktur

Aksjonærsammensetningen er lite endret gjennom året. Staten er fortsatt største eier med en eierandel noe over 50 %. Umoe Invest og tre utenlandske eiere er de største eierne etter Staten. Norske livselskap, aksjefond og pensjonskasser preger resten av eierlisten. Andelen aksjer på utenlandske hender er økt fra 8,5 % til 8,6 %.

Aksjer eid av styre og ledelse

Når det gjelder aksjer eid av styremedlemmer og konsernledelse, vises det til note 22, side 37, i Noter til konsernregnskapet.

Virksomhetsstyring

Virksomhetsstyring omhandler problemstillinger og prinsipper knyttet til rollefordelingen mellom styringsorganene i et selskap og det ansvar og den myndighet som er tillagt hvert av organene. Begrepet er betegnelsen på det ansvarlige samspillet mellom eiere, styret og ledelsen sett i et langsiktig verdiskapende perspektiv. Det fordrer et effektivt samarbeid mellom daglig ledelse og styret, respekt for selskapets øvrige interessenter og en åpen og ærlig kommunikasjon med omverdenen. Internasjonalt går overnevnte under betegnelsen Corporate Governance. Kongsberg Gruppen er opptatt av å gi investorer og øvrige interessenter åpen, pålitelig og relevant informasjon. I forhold til virksomhetsstyring vil vi lytte til de anbefalinger som kommer fra fagmiljøene og i størst mulig utstrekning innrette oss etter "best practice". Konsernet har som mål å utarbeide en egen policy for dette.

Styrets oppgaver

Styrets funksjon i Kongsberg Gruppen er først og fremst å ivareta alle aksjonærenes interesser, men det har også et ansvar for selskapets øvrige interessenter. Hovedoppgavene består i å delta i utformingen av og vedta konsernets strategi, utføre nødvendige kontrollfunksjoner og være et rådgivende organ for den operative ledelse av konsernet. Oppgavene er ikke statiske, og fokuseringen vil være avhengig av konsernets behov i øyeblikket.

Styrets sammensetning

Styret i Kongsberg Gruppen ASA består av medlemmer med stor kompetanse og erfaring innen styrearbeid og selskapets hovedforretningsområder. Ifølge konsernets vedtekter skal antall styremedlemmer være mellom fem og åtte. I øyeblikket består styret av fire eksterne medlemmer og tre medlemmer valgt av og blant de ansatte i konsernet. Normalt har styret fem eksterne medlemmer. Jens Ulltveit-Moe valgte etter eget ønske å fratruke seg styremedlem i desember 2002. Hans plass blir først erstattet ved valg av styremedlemmer på generalforsamlingen 12. mai 2003. Konsernsjefen er ikke styremedlem. Styret ansetter konsernsjef. Fem av styrets medlemmer velges av generalforsamlingen, mens tre medlemmer velges ved direktevalg av og blant de ansatte i konsernet. Medlemmene velges for to år av gangen med mulighet for gjenvalg. Styret velger selv sin leder, og valget er for to år av gangen. Christian Brinch er valgt til styrets leder.

Styrets uavhengighet

Styret anser seg som selvstendig og uavhengig av konsernets administrative ledelse. Det legges vekt på at det ikke skal foreligge interessekonflikter mellom eiere, styret, administrasjonen og selskapets øvrige interessenter.

Styrets arbeidsform

Styret fastsetter hvert år faste styremøter. Normalt avholdes det 7-8 møter. I tillegg innkalles det til ekstra møter etter behov. I 2002 ble det gjennomført 8 møter. Hvert år gjennomføres det et eget styreseminar der temaene er knyttet til virksomheten og styrets arbeid og arbeidsform.

Alle styrets medlemmer mottar regelmessig informasjon om selskapets operasjonelle og finansielle utvikling i god tid før de fastsatte styremøtene. I tillegg mottar styremedlemmene månedlige driftsrapporter. Selskapets forretningsplan, strategi og risiko er regelmessig gjenstand for gjennomgang og vurdering av styret. Styrets medlemmer har fri tilgang til å konsultere konsernets toppledere dersom de føler behov for det.

Normalt foreslås agendaen til styremøtene av konsernsjefen og fastsettes av styrets leder. På styremøtene deltar foruten styremedlemmene selv; konsernsjef, finansdirektør og juridisk sjef (styresekretær). Øvrige deltakere innkalles etter behov. Styret vedtar saker av signifikant betydning for konsernet. Dette dreier seg blant annet om godkjenning av års- og kvartalsregnskaper, strategi og strategiske planer, godkjenning av betydelige investeringer (normalt over 10 millioner kroner) og godkjenning av oppkjøp og salg av større virksomheter.

På selskapets ordinære generalforsamling i mai 2002 ble styret gitt fullmakt til kjøp av egne aksjer. Fullmakten er begrenset oppad til 5 % av aksjekapitalen og gjelder fram til neste ordinære generalforsamling.

Det er gjennomført en klar arbeidsdeling mellom styret og daglig ledelse. Styreleder har ansvaret for at styrearbeidet gjennomføres på en effektiv og korrekt måte i henhold til de oppgaver styret har. Konsernsjefen har ansvaret for selskapets operative ledelse. Nye styremedlemmer orienteres om konsernets gjeldende strategi og historiske forhold relatert til konsernets aktuelle situasjon. Det er utarbeidet en egen instruks for styret.

Endringer i styret i 2002

Ingen av styremedlemmene var på valg i 2002. Styremedlem Jens Ulltveit-Moe valgte etter eget ønske å fratruke seg som styremedlem i desember 2002.

Valgkomité for styret

Valgkomitéen består av 3 medlemmer som skal være aksjeeiere eller representanter for aksjeeierne. To av medlemmene velges av generalforsamlingen og et medlem av styret. Juridisk sjef i konsernet er sekretær for valgkomitéen. Komitéen velger selv sin formann. Valgkomitéen avgir sin innstilling til generalforsamlingen om valg av medlemmer til styret.

Det er valg på styremedlemmer hvert annet år. Valgkomitéen har ansvaret for å sikre kontinuitet i styret.

Forholdet til aksjonærene

I forbindelse med framleggelse av års- og kvartalsresultater for konsernet gjennomføres åpne investorpresentasjoner der konsernsjefen gjennomgår resultater og kommenterer produkter, marked og framtidsutsikter. Konsernets finansdirektør, og tidvis øvrige medlemmer av konsernledelsen, deltar også på disse presentasjonene. Presentasjonene i forbindelse med års- og kvartalsresultater er tilgjengelige på konsernets web-sider, www.kongsberg.com. Ut over dette holdes det løpende dialog og presentasjoner for analytikere og investorer.

Konsernet anser det som svært viktig å informere eiere og investorer om konsernets utvikling og økonomiske og finansielle status.

Generalforsamlingen avholdes hvert år i mai, der konsernsjefen gjennomgår status for selskapet. Styrets leder og konsernets finansdirektør er også til stede for å svare på spørsmål fra aksjonærene.

I tillegg til ovennevnte avholdes det en lang rekke presentasjonsmøter gjennom året med andre aktører i finansmarkedet.

Alle aksjonærer behandles på lik linje.

Stemmerettsbegrensninger

Kongsberg Gruppens aksjer består kun av A-aksjer. Det foreligger ingen begrensninger i forhold til stemmerett. Alle aksjer har lik rett.

Konsernledelsen

Konsernledelsen består for tiden av 6 personer. Foruten konsernsjefen består ledelsen av finansdirektør, direktører for de to hovedforretningsområdene Kongsberg Maritime og Kongsberg Defence & Aerospace, direktør for Forretningsutvikling og direktør for Informasjon og samfunnskontakt.

Ledelsen har normalt faste møter hver 14. dag, men har ut over dette daglig kontakt på operasjonell basis. Konsernet praktiserer en desentral styringsform som gir de enkelte enheter stor frihet med dertil tilhørende ansvar.

Konsernledelsens hovedoppgave er den operasjonelle drift av konsernet, hvor det er Kongsberg Gruppens totalitet som er førende for de avgjørelser som tas. Ledelsen gjennomfører månedlige oppfølgingsmøter med de resultatansvarlige enheter i konsernet.

Evalueringer

Styrets arbeidsform og samspill diskuteres fortløpende, og spesielt i forbindelse med styreseminarer. Konsernledelsen gjennomfører årlig en evaluering av sitt eget arbeid og arbeidsform.

Forsvarsmekanismer

Konsernet har ikke utarbeidet noen form for forsvarsmekanismer i sine vedtekter eller gjort andre foranstaltninger for å forhindre oppkjøp av konsernets aksjer.

Intern kontroll

Regnskapskontrollen ivaretas gjennom forskjellige former for arbeidsdeling, retningslinjer og godkjennelsesrutiner. Konsernets sentrale regnskapsfunksjon har overordnet ansvar for etablering og oppfølging av retningslinjer og prinsipper. Konsernets interne og eksterne finanstransaksjoner er gjenstand for egne kontrollsystemer og rutiner. Den finansielle risiko avhjelpest ved hjelp av egnede finansielle instrumenter. Styringen av den finansielle risiko håndteres av konsernets sentrale finansfunksjon.

Ansvar for det kommersielle innhold i kontrakter og avtaler ligger i de enkelte forretningsområder. På konsernnivå er det innført web-baserte verktøy som forenkler og bedrer kvalitetsikringen av kontrakts- og avtalehåndteringen.

Innsidehandel

Selskapet har nedfelt interne retningslinjer for handel med Kongsberg Gruppens aksjer. Reglene er i henhold til retningslinjer gitt av Oslo Børs for innsidehandel. Disse retningslinjene blir jevnlig oppdatert i henhold til regler fra Oslo Børs, og distribuert til primærinnsidere.

Revisjon

Konsernet har fra oppstart i 1987 benyttet revisjonsselskapet Arthur Andersen & Co. Arthur Andersen & Co. i Norge ble våren 2002 slått sammen med Ernst & Young. I tillegg til ordinær revisjon har selskapet utført andre tjenester som har vært i størrelsesorden 30 % av de totale honorarene.

Analytisk informasjon

Nøkkeltall

Beløp i mill. kr.		2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994
Drift	Driftsinntekter	6 980	6 176	5 296	4 412	4 404	3 674	3 023	1 998	2 038
	- sivilitt	62 %	63 %	64 %	73 %	71 %	71 %	61 %	52 %	49 %
	- utenfor Norge	72 %	74 %	74 %	62 %	62 %	55 %	51 %	41 %	47 %
	Driftsresultat før goodwill-avskrivninger (EBITA)	485	437	287	249	278	192	173	81	78
	Driftsresultat	404	328	225	213	189	157	140	64	45
	Ordinært resultat før skattekostnad	291	191	188	205	279	121	117	94	19
	Årsresultat	213	122	(54)	233	169	73	69	63	6
	Effektiv skattesats	28 %	38 %	-	32 %	33 %	40 %	36 %	33 %	74 %
	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	264	321	46	409	423	358	190	121	130
	Driftsmargin før goodwillavskrivninger (EBITA)	6,9 %	7,1 %	5,4 %	5,6 %	6,3 %	5,2 %	5,7 %	4,1 %	3,8 %
	Driftsmargin	5,8 %	5,3 %	4,2 %	4,8 %	4,3 %	4,3 %	4,6 %	3,2 %	2,2 %
	Resultatmargin	4,2 %	3,1 %	3,5 %	4,6 %	6,3 %	3,3 %	3,9 %	4,7 %	0,9 %
	Ordreinnngang	5 725	5 967	7 648	4 123	4 604	3 952	3 955	2 291	1 590
	Ordrereserve	5 143	6 401	6 610	4 258	4 551	4 349	4 041	2 676	2 440
	Egenfinansiert utvikling	318	282	184	185	172	146	142	74	77
	Egenfinansiert utvikling i % av driftsinntekter	5 %	5 %	3 %	4 %	4 %	4 %	5 %	4 %	4 %
Kapital	Totalkapital	5 597	5 629	5 371	4 012	3 949	3 412	3 221	2 171	2 216
	Sysselsatt kapital	3 260	3 078	2 942	1 796	1 959	1 798	1 888	1 254	1 319
	Kundeforskudd	818	1 028	957	858	552	555	376	217	361
	Netto rentebærende gjeld	792	776	1 029	(330)	456	126	298	(255)	(330)
	Egenkapital	1 741	1 538	1 406	1 490	1 106	1 042	975	917	871
	Egenkapital	31 %	27 %	26 %	37 %	28 %	31 %	30 %	42 %	39 %
	Totalkapitalrentabilitet	7 %	6 %	5 %	6 %	9 %	6 %	6 %	5 %	4 %
	Rentabilitet på sysselsatt kapital	13 %	11 %	11 %	13 %	18 %	10 %	11 %	9 %	7 %
	Egenkapitalrentabilitet	18 %	13 %	13 %	16 %	26 %	12 %	12 %	11 %	2 %
	Investeringer	360	391	1 235	305	574	216	715	112	84
	Avskrivninger	269	267	240	187	228	149	133	87	108
	Ansatte	Antall ansatte	4 208	4 012	3 765	3 382	3 333	3 262	3 212	2 049
Siv.ing./ing.		2 871	2 633	2 294	2 106	1 990	1 901	1 901	706	773
Lønnsandel		30 %	30 %	32 %	32 %	30 %	33 %	33 %	37 %	36 %
Eiernes verdier	Børsverdi	2 715	2 895	2 550	3 780	1 824	1 824	1 386	959	801
	Årlig verdiutvikling	(6 %)	14 %	(33 %)	107 %	0 %	32 %	45 %	20 %	6 %
	Resultat pr. aksje (i kr.)	7,21	4,18	(1,86)	8,84	7,04	3,04	2,95	2,69	0,28
	P/E	12,55	23,09	-	16,20	10,80	25,00	19,60	15,20	124,50
	Utbytte (i kr.)	2,10	0,00	0,00	2,25	2,00	1,00	0,88	0,69	0,26
	RISK (i kr.)	0,95	0,40	(0,59)	2,13	(1,90)	(0,95)	(0,81)	(0,69)	(0,25)

Definisjoner

EBITA

Earnings Before Interest Tax and Amortisation (driftsresultat før goodwillavskrivninger).

Effektiv skattesats

Skattekostnad i % av resultat før skatt.

Netto kontantstrøm

Se kontantstrømoppstilling side 26.

Driftsmargin

Driftsresultat i % av driftsinntekter.

Resultatmargin

Resultat etter finansposter i % av driftsinntekter.

Sysselsatt kapital

Sum eiendeler minus kortsiktig rentefri gjeld.

Soliditet

Balanseført egenkapital.

Totalkapitalrentabilitet

Driftsresultat pluss finansinntekter i % av samlede eiendeler.

Rentabilitet på sysselsatt kapital

Driftsresultat pluss finansinntekter i % av sysselsatt kapital.

Egenkapitalrentabilitet

Resultat etter finansposter i % av gjennomsnittlig egenkapital.

Årlig verdiutvikling

Endring i børsverdi i forhold til året før.

For 1993, fra børsintroduksjon 13.12.93.

Lønnsandel

Lønn og sosiale kostnader i % av driftsinnt.

Resultat pr. aksje

Årsresultat etter skattekostnad i forhold til veid gjennomsnittlig antall aksjer.

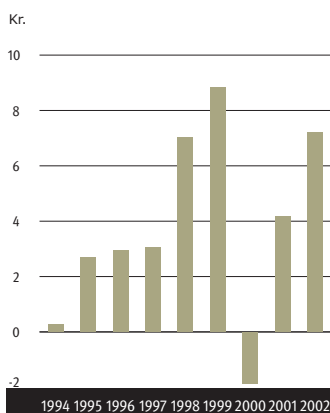
P/E

Price/Earnings. Forholdet mellom aksjekursen 31.12. og resultatet pr. aksje.

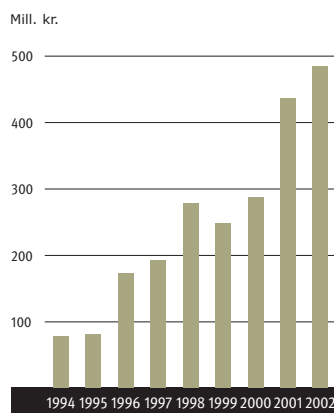
RISK

Regulering av aksjens inngangsverdi med skattlagt kapital.

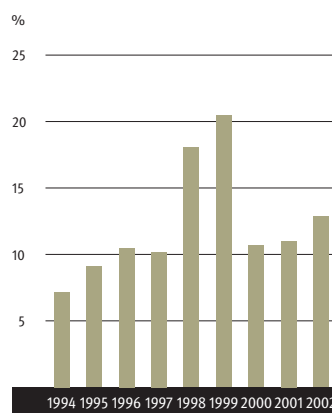
Resultat pr. aksje etter skatt

EBITA

Rentabilitet på sysselsatt kapital

Markedsbetingelser og andre rammefaktorer

Offshore & Subsea

Investeringsnivået i offshore-sektoren har flatet ut i 2002, og ordreinngangen gjennom året har vært avtagende.

Virksomheten har opprettholdt sin posisjon som ledende leverandør av dynamiske posisjoneringssystemer og hydroakustiske systemer. Det er lagt ned betydelig innsats for å forbedre produkter (bl.a. Grønn DP) og utvide anvendelsesområdene, bl.a. automasjon og prosesskontroll for LNG-fartøy (Liquefied Natural Gas), for ytterligere å forsterke posisjonen.

Oljeprisen er en vesentlig rammefaktor for dette området. Med den høye oljeprisen i 2002 skulle en forvente et høyere investeringsnivå, men dette slo ikke til, bl.a. på grunn av svakere internasjonal økonomi og stor usikkerhet om framtidig utvikling. Virksomheten satser på å utnytte teknologien i andre markeder enn offshore. I dag er 45 % av aktiviteten knyttet til andre markeder enn offshore. Virksomhetens internasjonale posisjon gir et godt utgangspunkt for ytterligere markedsadgang i andre markeder enn på norsk sokkel. Virksomheten har en ordresreserve som sikrer driftsinntektene for store deler av 2003.

Merchant Marine

Kongsberg Maritime Ship Systems (KMSS) leverer navigasjons- og automasjons-systemer til handelsflåten, med stor eksport til verft i Korea og Kina. Selskapet har lansert konseptet "from sensors to systems" og er den mest komplette totalleverandøren av skipssystemer i dag. Selskapet har skaffet seg en sterk posisjon innen området e-læring, et område der det er forventet betydelig vekst.

Området påvirkes av markedsutviklingen for skipsbygging, spesielt i Det fjerne østen hvor det har vært høy aktivitet. Dette virker positivt inn på konsernets virksomhet. Nedgangskonjunkturen i internasjonal økonomi og terroranslaget 11. september 2001 har ført til færre kontraheringer av nye skip. Ordresituasjonen er fortsatt god hos KMSS' største kunder i Sør-Korea og Kina. Utsiktene innen tank- og container-markedet er gode.

Yachting & Fishery

SIMRADs posisjon innen fritidsbåt- og fiskerimarkedet er styrket gjennom flere års satsing på produktutvikling og markedsføring. Innen fiskerimarkedet er det satset sterkt på produktfornyelse de senere årene. SIMRAD framstår i dag med et mer moderne og bredere produktspekter enn tidligere. Merkenavnet SIMRAD framstår som et ledende merkenavn.

Fritidsbåtmarkedet preges av den generelle konjunktursyklusen og det private forbruk. Det forventes ikke vekst i markedet for 2003. SIMRADs avtale med Feretti-gruppen og Sunseeker åpner for muligheter i båtbyggermarkedet.

Utviklingen i USD er viktig også for denne virksomheten, som har en betydelig aktivitet i USA og konkurrerer med amerikanske selskaper også i andre deler av verden.

Defence & Aerospace

Kongsberg Defence & Aerospace (KDA) har hatt sterk vekst de siste årene. Eksportsalget øker, og KDAs utviklingsprogrammer er offensive og framtidsrettede. Internasjonalt er det vekst i markedet for avanserte forsvarssystemer, og KDA har de senere årene hatt økende suksess i dette markedet. Stadige endringer i markedet både i Europa og USA gir KDA utfordringer framover. Det norske forsvarsmarkedet er inne i en omstillingsfase, noe som på sikt vil føre til endringer i Det norske forsvars investeringsbehov.

Det er stor vekst i forsvarsbudsjettene i USA, men vanskelig for utenlandsk industri å få innpass. I Europa er det stramme budsjetter i de fleste land, noe som fører til forsinkelser i oppstarten av nye prosjekter. Også i Midtøsten har det vært forsinkelser i prosjektavklaringene. KDA arbeider aktivt med flere store kontraktmuligheter i Norge og internasjonalt.

Konkurransbildet endres som følge av restrukturering av europeisk forsvarsindustri. Det blir færre og større konkurrenter. KDA har posisjonert seg med allianser med flere av de største aktørene innenfor sine nisjeområder, bl.a. Raytheon, Lockheed Martin og EADS/Aerospatiale Matra Missiles.

Valuta

Kongsberg Gruppen har størstedelen av sin verdiskaping i Norge, mens 72 % ble i 2002 solgt utenfor Norge. Konsernets konkurrenter er fra Europa, USA og Japan. Dette gir konsernet en betydelig valutaeksponering. Styrkingen av den norske kronen i løpet av 2002 innebærer en betydelig negativ konkurransevidning for konsernet. Kongsberg Gruppen har som policy å begrense valutarisiko, men samtidig ha et aktivt forhold til valutaenes betydning som konkurranseparameter. Alle kontraktsfestede valutastrømmer av betydning sikres. Det foretas også sikring av budsjetterte valutastrømmer. Sikring av budsjetterte valutastrømmer og større kontraktstilbud i valuta tar utgangspunkt i det enkelte selskaps markeds- og konkurransesituasjon.

Pr. 31.12.02 har konsernet samlet sikret framtidige valutainntekter tilsvarende til sammen 4,3 milliarder kroner, hovedsakelig USD. Med sikring av budsjetterte valutastrømmer og av inngåtte kontrakter i valuta vil konsernets driftsinntekter og resultat i 2003 i liten grad påvirkes av den sterke kronen.

Se note 23 e) på side 38.

Renter

Kongsberg Gruppen har hatt en stabil gjeldssituasjon i 2002 med en netto rentebærende gjeld som har ligget noe over 1000 i snitt. Det høye rentenivået i Norge påvirker konsernets netto resultat negativt i forhold til våre utenlandske konkurrenter. Konsernet har som policy å ha rentebinding på sine eksterne lån på mellom 2 og 4 år. Kongsberg Gruppen har ved inngangen til 2003 brutto rentebærende gjeld på 925 millioner kroner i konsernets sentrale finansieringsprogram.

Konsernets sentrale lån fordeler seg slik:

Lån mot pant i fast eiendom	365 millioner kroner
Norske sertifikatlån	210 millioner kroner
Obligasjonslån	300 millioner kroner
Sterling Acceptance	50 millioner kroner

Kongsberg Gruppen har sikret sine lån med rentebindingsavtaler og rentebytteavtaler. Finanskostnader knyttet til eksisterende lån vil bare i ubetydelig grad bli påvirket av renteendringer i 2003.

Likviditet/finansiering

Kongsberg Gruppens finansiering er basert på en syndikert lånefasilitet på 800 millioner kroner med løpetid til 2004, et lån på 365 millioner kroner mot pant i eiendom med 20 års nedbetaling, og et tre års obligasjonslån på 300 millioner kroner etablert i 2002. Finansiering og likviditetsstyring koordineres fra Kongsberg Finans, som er konsernets sentrale finansenheter. Konsernet legger vekt på å utnytte flere ulike finansieringskilder.

Konsernets lånerammer vil bli vurdert i lys av konsernets vekststrategi.

Netto rentebærende gjeld viste en nedgang i 4. kvartal 2002 som følge av god cash flow fra driften.

Ved årsskiftet hadde Kongsberg Gruppen 182 millioner kroner i betalingsmidler samt 870 millioner kroner i ubenyttede trekkrettigheter.

IFRS

Alle børsnoterte selskaper må fra og med 2005 rapportere etter International Financial Reporting Standards (IFRS). Kongsberg Gruppen har startet arbeidet med å kartlegge forskjellene mellom dagens regnskapsprinsipper og IFRS. Ettersom det vil foregå en kontinuerlig utvikling av regnskapsprinsippene fram mot 2005 vil Kongsberg Gruppen fortsette arbeidet med å vurdere konsekvensene av overgangen til nytt regnskapsregime.

Kongsberg Finans - internbank og kompetansesenter

Kongsberg Finans ble etablert i 1999 som et eget resultatområde, og har i dag ni medarbeidere som driver konsernets internbank og er konsernets kompetansesenter for finansielle forhold. Etableringen av Kongsberg Finans var et ledd i konsernets plan om vekst og internasjonalisering og behovet for å profesjonalisere alle ledd i konsernet på områdene finansiell risiko og internasjonale rente- og valutaforhold. Kongsberg Finans har alle konsernselskapene som sine kunder og tilbyr bl.a. finansiering, valutasikring, bankløsninger, forsikring og garantier, i tillegg til rådgivning og kompetanseoppbygging. Kontakten med konsernets selskaper i Norge og utlandet gir god oversikt over konsernets samlede finansielle risiko og god mulighet for overordnet styring. Det oppnås også bedre betingelser i markedet med alle finansielle transaksjoner samlet på ett sted. Kongsberg Finans har vært en vellykket satsing så langt og vil bli utviklet videre i takt med konsernets utvikling.

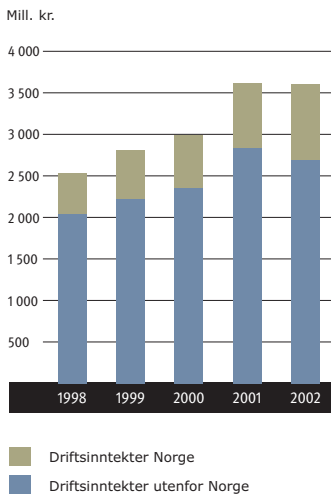
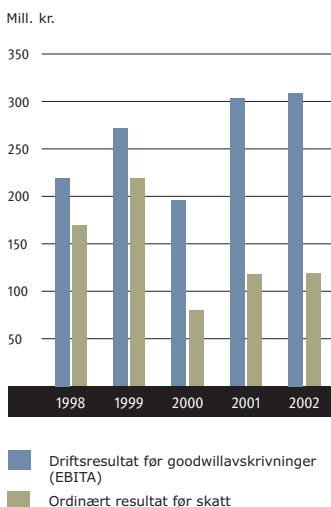
Forretningsområder

Kongsberg Maritime

Kongsberg Maritime

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Driftsinntekter	3 603	3 619	2 983
Driftsresultat før goodwillavskrivninger (EBITA)	309	303	195
Driftsresultat	237	236	139
Ordinært resultat før skatt	119	118	80
Antall ansatte	2 425	2 373	2 290

Driftsinntekter**Resultat**

Kort om Kongsberg Maritime

Kongsberg Maritime er blant verdens ledende leverandører av høyteknologiske produkter og systemer innenfor marine elektronikk. Kongsberg Maritime betjener tre hovedområder verden over, basert på teknologiene dynamisk posisjonering, marine automasjon, navigasjon, hydroakustikk, simulering, kommunikasjon og informasjonsprosessering:

- Offshore & Subsea
- Merchant Marine
- Yachting & Fishery

Kongsberg Maritime har et nytt område under utvikling, Information Technology. Satsingen er rettet mot nye software-løsninger om bord på skip og til skipsadministrasjon.

Kongsberg Maritime har i 2002 hatt en positiv utvikling både med hensyn til driftsinntekter, markedsposisjon og resultat. Kongsberg Maritimes virksomhet sto i 2002 for 52 % av Kongsberg Gruppens samlede driftsinntekter.

Forretningsområdets samlede driftsinntekter var 3 603 millioner kroner i 2002 mot 3 619 millioner kroner året før. Av dette ble 2 684 millioner kroner generert ved eksport eller i virksomhet utenfor Norge. Tilsvarende tall for 2001 var 2 832 millioner kroner. Resultat før skatt økte fra 118 millioner kroner til 119 millioner kroner.

Kongsberg Maritime har 2 425 ansatte i 21 land.

Kongsberg Gruppen ASA

Økonomi/finans • Informasjon • Juridisk • Personal/Organisasjonsutvikling
• Forretningsutvikling • Eiendom

Kongsberg Maritime AS

Offshore & Subsea

Merchant Marine

Yachting & Fishery

Information Technology

Torfinn Kildal
Adm. direktør
Kongsberg Maritime

Den norske kronekursen og kostnadsutviklingen førte til at rammebetingelsene våre endret seg og konkurranseposisjonen vår ble svekket i 2002. Investeringsnivået har stagnert i noen markeder, og blitt redusert i andre. Det har bidratt til at det har blitt større konkurranse om færre kontrakter. Flere av markedene våre er preget av konsolidering blant våre kunder.

Kongsberg Maritime har satset offensivt for å tilpasse seg disse rammebetingelsene. Målet er å videreutvikle våre strategiske posisjoner samtidig som vi forbedrer og effektiviserer driften i virksomhetene våre.

I løpet av 2002 er det flere hendelser som har dratt i riktig strategisk retning. Det ble inngått rammeavtale med Statoil, der KONGSBERG er en av to alternative leverandører til Statoils prosessautomasjonsprosjekter. Samtidig ble KONGSBERG valgt som leverandør av prosessautomasjon til Kristin-plattformen.

Arbeidet med å etablere vår teknologi i nye marine nisjer fortsatte. KONGSBERG befestet sin posisjon som betydelig leverandør av integrerte styre- og kontrollsystemer for LNG-tankere. Det ble inngått ni slike kontrakter i 2002. I løpet av året har vi også vunnet kontrakter for å levere sonarer for undervanns overvåkning av havner og innseilingsområder. Dette betyr at vi er i posisjon som leverandør til et nytt og voksende marked.

Vi har opprettholdt våre posisjoner innen dynamisk posisjonering og undervannsnavigasjon. Vi kjøpte ABBs aktivitet innen dynamisk posisjonering. Innen markedet for sjøbunntkartlegging merker vi at det har blitt sterkere konkurranse.

Virksomhet som vi retter mot handelsflåten, er i endring. Fokusering på aktivitetene våre innebærer at vi styrker oss innen sensorer for framdriftsmaskineri. Vi kjøpte 100 % av SensIT AS (trådløse sensorer for overvåkning av roterende maskineri), noe som bidrar til å gi oss et teknologisk forsprang på våre konkurrenter. Vi solgte ut den delen av virksomheten som er relatert til utvikling og produksjon av brannalarm-systemer.

Nordøst-Asia blir stadig viktigere som verdens ledende region for skipsbygging. For å videreutvikle vår strategiske posisjon kjøpte vi oss opp til 58 % i selskapet HKM Co. Ltd. i Sør-Korea. Dette gir oss et godt fundament for å satse videre i regionen.

Markedet for maritim opplæring er i endring. Ny teknologi bidrar til at opplæringen blir enklere og mer spesialisert. Rekrutteringen til næringen skjer i økende grad i Østen, inkludert India. Simulatorvirksomheten vår jobber med å tilpasse seg disse endringene.

Markedet for elektroniske instrumenter til fritidsbåter og fiskefartøy stabiliserte seg på 2001-nivå.

Simrad styrket sin markedsposisjon i fiskerimarkedet blant annet på grunn av betydelig satsing på å utvikle et moderne produktspekter innen ekkolodd, sonarer og trålinstrumentering. Spesielt har det vært stort salg av sonarer til det internasjonale markedet rettet mot tunfisk. Vi har vunnet betydelige markedsandeler i tuna-markedet,

og dette er vi spesielt fornøyd med.

Det amerikanske markedet for instrumenter til fritidsbåter var vanskelig i 2002. Vi styrket likevel vår markedsposisjon i USA, særlig på grunn av økt salg av autopiloter til motorbåter.

Simrad har i lengre tid arbeidet med å vinne innpass hos ledende produsenter av lystbåter. I løpet av året ble det inngått rammeavtaler med den britiske lystbåtprodusenten Sunseeker og den italienske Ferretti-gruppen. Dette representerer viktige milepæler i vår båtbyggerstrategi.

Vi har etablert selskapet Marine Information Technology. Dette er et dedikert satsingsområde, med software-løsninger for skip, rederier og havner.

Det ventes markedsvekst for denne sektoren, og konseptet har møtt stor interesse i markedet.

I 2003 forventer vi ikke at våre eksterne rammebetingelser skal bedre seg. Vi vil videreføre vårt arbeid med å styrke våre strategiske posisjoner og effektivisere løpende drift. Dette innebærer blant annet at vår sterke satsing på produktutvikling vil bli opprettholdt, og vi vil utvikle produktene og systemene våre i samspill med kundene og brukerne.

Effektiviseringstiltakene vil bli ført videre, og nye vil bli satt i gang i 2003.

Offshore & Subsea

Beløp i mill. kr.	2002	2000	1999
Driftsinntekter	1 835	1 852	1 509
Driftsresultat før goodwillavskrivninger (EBITA)	233	220	163
Driftsresultat	193	183	135
Antall ansatte	1 020	979	900

Offshore & Subsea

Offshore & Subsea er det største hovedområdet med 51 % av Kongsberg Maritimes driftsinntekter i 2002.

Innen områdene dynamisk posisjonering, marine automasjonssystemer og offshore olje/gass prosessautomasjon er KONGSBERG blant de ledende i verden. Det nye manøvrerings- og kontrollsystemet for offshorefartøy ble lansert i 2002. De første systemene er allerede solgt, og det knyttes store forventninger til dette produktet.

Mange store leveranser innen marine og olje/gass automasjon de senere årene gjør at automasjonsmiljøet har utviklet seg til Norges største. Viktige automasjonsleveranser til Thunder Horse-plattformen (BP) og til Kristin-plattformen (Statoil), samt til Daewoo i LNG (Liquefied Natural Gas)-segmentet bidrar til en ytterligere styrking av dette miljøet.

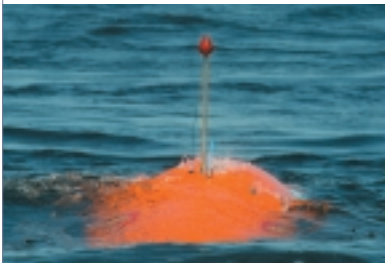
Med sine lange tradisjoner innen anvendt hydroakustikk har KONGSBERG utviklet en rekke høyteknologiske produkter for sjøbunnskartlegging, undervannskommunikasjon og undervannsposisjonering. Undervannsfarkosten Hugin 3000 har vekket stor oppmerksomhet innen sjøbunnskartlegging og -oppmåling. For øvrig finner man kundene innen hydrografi og havforskning. Den samme teknologien og kompetansen anvendes også innen feltet sonarer. Sonarer av forskjellige typer utvikles og leveres til Marinen i mange land. Anvendelsesområdene er innen minejakt, ubåtjakt og generell overvåkning.

Offshore & Subsea har også en virksomhet innen posisjoneringssystemer basert på GPS og bevegelsessensorer for en rekke forskjellige fartøystyper. Fartøyene opererer hovedsakelig innen offshore og sjøbunnskartlegging, og KONGSBERG har gjort seg bemerket som en av de ledende innen dette høyteknologiske markedsegmentet. For tiden utvikles et nytt produkt for automatisk registrering av et fartøys navigasjons- og bevegelsesdata og formidling av disse data til andre fartøy i nærheten og til trafikkovervåkningsentraler på land (AIS). Slike systemer blir påbudt og skal i perioden 2002-2008 installeres på alle fartøy over 300 bruttotonn.

Det leveres også instrumentering av undervannsfarkoster, blant annet kameraer og forskjellige typer mindre sonarer. Disse sonarene brukes til å finne objekter på havbunnen og til overvåkningsformål.

Marked

Offshore-markedet har vist en roligere tendens. Ordreinngangen har vært fallende gjennom året, men er fortsatt på et høyt nivå. Suksessen innen LNG, automasjonssystemer for gasstankere, ser ut til å fortsette. Flere store kontrakter er inngått for systemer til både norsk- og utenlandseide båter. Aktiviteten innen dynamisk posisjonering holder et jevnt og høyt nivå. Oppkjøpet av ABBs virksomhet innen dynamisk posisjonering bidro til å styrke dette feltet ytterligere, men det kommer stadig nye konkurrenter på markedet.

Hugin 3000 i ferd med å dykke under havflaten

Innen subsea-markedet er det registrert at Hugin-produktet svarer til kundenes forventninger.

Markedet for presisjonsposisjonering til fartøy forventes å øke i 2003, knyttet til nye regler for automatisk skipsovervåkning. Sonarer for overvåkning av havner er et vekstområde som følge av økt fokusering på sikkerhet. For de andre produktområdene er utviklingen stabil og positiv.

Viktige hendelser

Det ble inngått to viktige kontrakter med henholdsvis British Petroleum (BP) for automasjonssystemer til Thunder Horse-plattformen og med Statoil for Kristin-plattformen. Kontraktene var på rundt 100 millioner kroner til sammen. Dette bekrefter vår posisjon som den ledende leverandør av automasjonssystemer innen olje og gass.

Offshore & Subsea kjøpte ABBs virksomhet innen dynamisk posisjonering.

Aksjemajoriteten i selskapet Seaflex AS ble ervervet. Seaflex leverer måle- og overvåkningssystemer for borestrenger, og kjøpet vil bidra til et tettere samarbeid slik at leveransene innen oljeboring kan bli mer integrerte og komplette.

På oljemessen ONS i Stavanger ble et nytt manøvrerings- og kontrollsystem lansert. Systemet er spesielt rettet mot supply-båter og andre offshore-fartøy. Produktet fikk en meget god mottakelse.

En Hugin 3000 AUV ble levert til Geoconsult AS, og Hugin har allerede vist sin overlegenhet i forhold til andre metoder: 42 km² havbunn på 1 000 meters dyp ble kartlagt på tre dager. Hugin kjørte en distanse på 550 km totalt, og det lengste dykket varte i 61 timer.

LNG-segmentet utvikler seg meget positivt, og i fjerde kvartal ble det tegnet kontrakt med Daewoo i Sør-Korea på automasjonssystemer til ytterligere 4 LNG gasstankere som skal leveres til Bergesen d.y. ASA.

Merchant Marine

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Driftsinntekter	995	897	637
Driftsresultat før goodwillavskrivninger (EBITA)	32	49	(14)
Driftsresultat	11	31	(31)
Antall ansatte	604	564	645

LNG-skip under bygging på Samsung verft i Sør-Korea

Merchant Marine

Merchant Marine har produkter innen automasjons- og navigasjonssystemer, lasthåndteringssystemer, sensorer og maritime simulatorer og treningssystemer. Produktene eksporteres verden over gjennom salgskontorer, distribusjonsselskaper og agentnettverk.

I forbindelse med fokusering på internasjonalisering etableres det verdiskaping nærmere kundene i Kina og Sør-Korea.

Marked

Kontraheringen av nye skip ble redusert i 2002. En reduksjon var forventet i 2001, og utviklingen ble ytterligere forsterket som følge av terroranslaget 11. september 2001 med påfølgende nedgang i verdensøkonomien. Dette kombinert med sterk kronekurs har medført store utfordringer og krav til nytenkning innenfor området.

Den sterke satsingen i Sør-Korea og Kina bidrar til å styrke konkurranseposisjonen i området. Koreanske verft har valgt Merchant Marines automasjonssystemer til ca. 40 nye skip som skal bygges. Lanseringen av totale pakker/integrerte systemer har vist seg svært konkurransedyktig til tross for et vanskelig marked.

Markedet for maritim opplæring er også i endring. Konseptet e-læring står sentralt i satsingen framover. Den kanadiske marinen valgte i 2001 det nyutviklede PC-baserte treningssystemet som kombinerer bruk av simulatorer og internett. Canadian Coast Guard College valgte høsten 2002 også Merchant Marine som leverandør av det nyutviklede Maritime-eCampus.com™, som er en videreføring av systemet til Den kanadiske marinen.

Viktige hendelser

Merchant Marine har fått store ordrer innen både automasjon, navigasjon og lasthåndteringssystemer til koreanske verft. Koreanske verft valgte automasjonssystemet Data Chief C20 til hundre nybygg. I tillegg ble det inngått kontrakt om leveranse av Cargo Monitoring & Control System til ytterligere femti skip. Innenfor navigasjon valgte bl.a. Samsung/Daewoo Kongsberg Maritime Ship Systems' integrerte brosystemer, Bridge Line, til sju LNG-tankere. Et nytt operatorpanel for DataChief C20™, The Midi Operator Station, ble lansert.

Virksomheten har hatt et gjennombrudd i markedet for oppgradering. Viking Lines passasjerferge M/S Amorella fikk erstattet et tidligere produkt med det nyutviklede DataChief C20™.

En kontrakt på e-læring-konseptet "Maritime-eCampus.com" og tjenester til Canadian Coast Guard College som gjør skolens kursopplegg tilgjengelig på internettportal, er inngått.

Yachting & Fishery

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Driftsinntekter	815	940	909
Driftsresultat før goodwillavskrivninger (EBITA)	44	34	46
Driftsresultat	33	22	35
Antall ansatte	694	733	736

Yachting & Fishery

Det er gjennomført betydelige aktiviteter for å bygge opp og forsterke SIMRAD som et internasjonalt og ledende merkenavn. SIMRAD er nå et av verdens ledende merkenavn innen instrumentering til fritidsbåter og fiskefartøyer. Det utvikles, produseres og selges systemer for navigasjon, styring, kommunikasjon og fiskeleting til fiskeri- og fritidsbåtmarkedet samt kystflåten. Både produktutvikling og produksjon foregår ved fabrikkene i Horten, Egersund, Danmark og England, og produktene selges over hele verden.

Marked

Markedet for elektronikk til fritidsbåter er preget av sesongsvingninger og hyppige modellskift og påvirkes av den generelle økonomiske situasjonen. Usikkerhet i verdensøkonomien har ført til at veksten i markedet har flatet ut. På lang sikt anses markedet som et vekstmarked.

Markedet for elektronikk til fiskeflåten styres i stor grad av inntektssituasjonen til fiskeriene. På kort sikt er det vanskelig å forutsi markedet. Det vil imidlertid være store lokale og nasjonale variasjoner.

Simrad har gjennom de siste årene utviklet en rekke nye konkurransedyktige produkter til fiskerimarkedet. Dette har dannet grunnlag for positiv utvikling i 2002, og det forventes også å gi en positiv vekst framover.

Viktige hendelser

Simrad har hatt en økning i salg av fiskeletingsutstyr i 2002. Det har vært et gjennombrudd i markedet for tre nye sonarer som alle har fått en god mottakelse:

- En langtrekkende sonar for tunfisk har gitt økte markedsandeler i Middelhavet og Stillehavet.
- En ny sonar som gir høy oppløsning og derved vesentlig bedre klassifikasjonsevne til havfiskeflåten som fisker makrell, sild, lodde og hvitfisk.
- En ny langtrekkende sonar til kystfiskeflåten er introdusert i det norske markedet, og introduksjon til det internasjonale markedet er påbegynt.

Ekkolodd for fiskeriforskning er et av de viktigste verktøyene forskere har til å estimere fiskebestanden i havet og derved kunne gi anbefalinger om fiskekvoter.

Simrad har nærmere 80 % av dette markedet for saltvannsforskning og har befestet sin posisjon med det nye forskningsekkoloddet som ble introdusert i 2001.

Simrad har i mange år hatt en sterk markedsposisjon innen autopiloter. Dette har blitt bekreftet med en rekke priser fra NMEA (The National Marine Electronics Association) i USA.

Simrad har i 2002 introdusert en ny autopilot, AP50, og en avansert retningssensor/kompass, HS50, som benytter GPS satellittmottaker til å bestemme retningen. HS50 er utviklet i et samarbeid med Offshore & Subseas virksomhet i Trondheim, Kongsberg Seatex AS. Disse produktene er spesielt beregnet for yrkesbåter og større fritidsfartøyer. Simrad har i løpet av året inngått rammeavtale med flere båtbyggere, bl.a. Sunseeker i England og Ferretti i Italia, om levering av elektronikkpakker som standardutrustning i båtene.

Marine IT

Marine Information Technology er et satsingsområde innen Kongsberg Maritime. Det ble etablert som en separat aktivitet for å tilby kundene dedikerte software-løsninger om bord på skip, på rederikontorer og for havner og farleier. Virksomheten har 104 medarbeidere fordelt på aktiviteter i Norge, Singapore, India og Storbritannia. Selskapet Norcontrol IT AS har et ledende navn i sektorene Port IT og VT MIS (Vessel Traffic Management Information System), og driver prosjektvirksomhet internasjonalt. Det andre hovedselskapet er Marine IT Company AS, som har ansvaret for IT-løsninger for maritim skipsoperasjon og flåteadministrasjon fra rederikontorer.

Marked

Konseptene møter stor interesse i markedene, og det ventes vekst i etterspørselen innen marine IT-sektoren generelt.

Høyere krav til sikkerhet i havne- og kystområder ventes å føre til økt etterspørsel i VT MIS-sektoren for de neste årene.

AIS (Automatic Identification System), et system for automatisk identifisering av skip, er blitt påbudt og ventes å bli en markedsdriver både for VT MIS og for utviklingen av IT om bord på skip.

Markedet for marine IT om bord og på rederikontorer ventes også å få en positiv utvikling. Foruten påbud, slik som AIS, vil markedet bli drevet av utviklingen av utvalgte løsninger som kan erstatte eksisterende metoder og effektivisere driften.

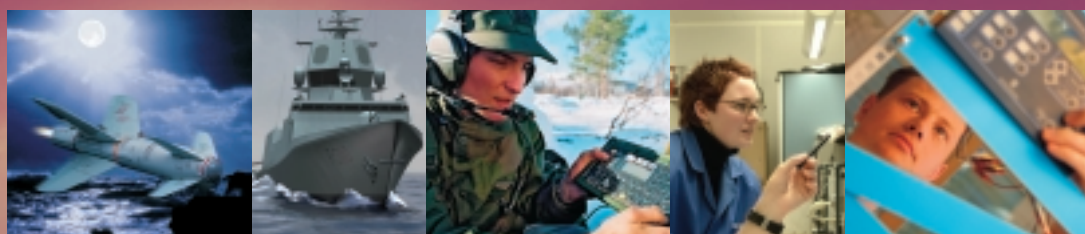
Viktige hendelser

Betydelige kontrakter er inngått om leveranse til havner og kystovervåkning i Singapore, Taiwan og for Dover-stredet.

Utviklingen innen elektroniske loggbøker, tekniske logger og systemer for fjern-diagnose til skip har vært et pionérarbeid. Dette er installert på de fem første skipene.

Forretningsområder

Kongsberg Defence & Aerospace

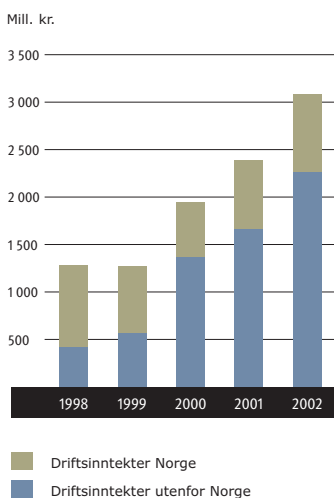

Kort om Kongsberg Defence & Aerospace

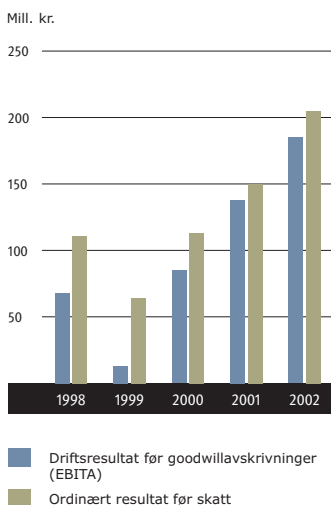
Kongsberg Defence & Aerospace

Beløp i mill. kr.	2002	2001	2000
Driftsinntekter	3 084	2 388	1 943
Driftsresultat før goodwillavskrivninger (EBITA)	185	138	85
Driftsresultat	179	131	81
Ordinært resultat før skatt	205	150	113
Antall ansatte	1 649	1 499	1 132

Driftsinntekter

Resultat

Kongsberg Defence & Aerospace (KDA) har lange tradisjoner i å utvikle avanserte systemer i nært samarbeid med Det norske forsvaret. Sjømålsmissiler, kommando- og våpenkontrollsystemer samt kommunikasjonssystemer fra KDA har vist seg å være konkurransedyktige i eksportmarkedet.

Allianser med store utenlandske forsvarsbedrifter er en sentral del av den internasjonale markedsstrategien.

Forretningsområdet hadde i 2002 driftsinntekter på 3 084 millioner kroner, mot 2 388 millioner kroner i 2001. Resultat før skatt var på 205 millioner kroner, hvilket er en bedring på 55 millioner kroner i forhold til 2001.

Kongsberg Defence & Aerospace har en ordresreserve ved utgangen av 2002 på 3 729 millioner kroner, mot 4 852 millioner kroner i 2001. Av ordreinngangen i 2002 var 73 % til eksportmarkedet. Antall ansatte økte med 150 i 2002 til totalt 1 649.

Kongsberg Gruppen ASA

Økonomi/finans • Informasjon • Juridisk • Personal/Organisasjonsutvikling
 • Forretningsutvikling • Eiendom

Kongsberg Defence & Aerospace AS

Marked

Kongsberg Defence & Aerospace (KDA) er en virksomhet som i det alt vesentlige er prosjektrettet. Gjennom anskaffelser til Det norske forsvaret har selskapet sikret ordrer enten som salg av egne produkter eller som samarbeidspartner med de utenlandske leverandørene. Det er viktig for KDA at norsk kjøp av forsvarsmateriell i utlandet gjennomføres på en slik måte at det kommer norsk industri til gode. KDA benytter i sine prosjekter mer enn 1 200 store og små bedrifter som underleverandører. Forretningsområdet vil fortsette det strategisk viktige samarbeidet om enkeltprodukter med store utenlandske forsvarsbedrifter. Samarbeidsavtalene er etablert gjennom store prosjekter med Det norske forsvaret. Valget av leverandør ved kjøp av forsvarsmateriell er i de fleste land en industripolitisk avgjørelse, der hensynet til egen industri og kompetanse kan synes å være viktigere enn ytelse og pris. Av slike årsaker satser KDA i markeder der kravet til konkurransedyktighet er avgjørende. Selskapet har i de senere årene vunnet kontrakter i sterk internasjonal konkurranse og står foran avgjørelsen av en rekke større kontraktmuligheter framover.

Viktige hendelser

- Kongsberg Satellite Services AS etablert sammen med Norsk Romsenter i Tromsø.
- Inngått kontrakt med Det rumenske utenriksdepartementet om leveranse av kommunikasjonsutstyr.
- Internasjonalt gjennombrudd for Minesniper med kontrakt på leveranse til Den spanske marinen.
- Kontrakt med Det svenske forsvaret om leveranse av treningssimulatorer for svenske stormpanservogner.
- Inngått avtale med Boeing om leveranse av programvare for mann-maskin kommunikasjon for overvåkningsfly.
- Kongsberg Spacetec AS valgt som hovedleverandør av meteorologiterminaler for den europeiske meteorologisatellitten EUMETSAT.
- Inngått kontrakt på oppgradering av flyplassforsvaret i Norge.
- De første testskytingene av det nye sjømålsmissilet er gjennomført i henhold til plan.
- Kontrakt med Raytheon om leveranse av luftvernssystem til Tyrkia.

Tom Gerhardsen
Adm. direktør
Kongsberg Defence & Aerospace

**Kongsberg Defence & Aerospace (KDA) har fortsatt veksten i drifts-
inntekter i 2002, blant annet knyttet til gjennomføring av de store
kontraktene som ble inngått i 2000. Prosjektframdriften har i all hoved-
sak vært som planlagt. Dette har gitt de beste økonomiske resultater
hittil for KDA, med betydelig vekst i EBITA og EBT.**

Utviklingen av våpenstasjonen for Den amerikanske hæren er avsluttet, og produksjonen er satt i gang. Dette har representert en stor utfordring fordi tidsplanen er svært stram. Den formelle kvalifiseringen av systemet er ikke avsluttet, men det er levert flere hundre enheter til sluttbrukeren, og resultatene fra feltprøver med utstyret er meget gode. KDAs utviklingsarbeid blir kostnadsført over de to første brigader (som leveres 2002/3). Leveranser til senere brigader (3-6) vil derfor bli mer lønnsomme. Utvikling av Nytt Sjømålsmissil (NSM) passerte en viktig milepæl da den første styrte flukt ble gjennomført, demonstrert i en prøvefyring i september. Flere utviklingsfyringer er planlagt i 2003. Det er levert tilbud på gjennomføring av produksjonsfasen for Den norske marinen, og det er forventet at enkelte aktiviteter med ekstra lang gjennomføringstid starter opp i 2003. Nedtrapping av utviklingsarbeidet i 2003 og 2004 vil redusere aktiviteten for NSM før produksjonsfasen fører til økning igjen fra 2005 og framover.

Kongsberg Defence Communications (KDC) vant i 2002 konkurransen om å levere VHF radioutstyr til Den ungarske hæren. Kontrakten ble inngått i mars 2003. Dette representerer et viktig gjennombrudd for internasjonalt salg av det radiosystem (MRR) som er levert i Norge. KDC har også inngått kontrakt om levering av et mobilt kommunikasjonssystem til Kuwait.

I 2002 har det på ny vært diskusjon i norske politiske miljøer om hvor hensiktsmessig det er med gjenkjøpskrav ved norsk kjøp av militært utstyr i utlandet.

Forsvarsindustrien i Norge har sammen pekt på at slike gjenkjøpsregler er i utstrakt bruk internasjonalt, og brukes til å sikre høyteknologisk kompetanse og verdiskaping som et resultat av store anskaffelser til Forsvaret. Norsk industri må, uavhengig av slike regler, være konkurransedyktig for å vinne kontrakter i andre land, men det vil fortsatt være avgjørende viktig å dempe den normale proteksjonisme ved å bruke norske gjenkjøpskrav som døråpner ute. Det ser ut som om denne måten å se saken på, har økende politisk aksept i Norge.

Internasjonalt viser utviklingen i forsvarsmarkedet store variasjoner. Det er stor budsjettvekst i USA, men vanskelig for utenlandsk industri å få innpass. I Europa er det stramme budsjetter i de fleste land, noe som fører til at nye prosjekter blir forsinket i oppstarten. Også i Midtøsten er det forsinkelser i prosjektavklaringene og usikkerhet knyttet til den politiske situasjonen, men både her og i Asia er det også betydelige muligheter. I Norge vil KDAs aktivitet i årene framover primært være knyttet til gjennomføring av prosjektene for nye fregatter, nye MTBer (Skjold), Nytt Sjømålsmissil, oppdatert luftvern (NASAMS II) og gradvis økende aktivitet knyttet til "Network centric warfare".

Virksomheten i KDA

Naval Systems

Virksomhetsområdet Naval Systems leverer systemer til undervannsbåter, overflatefartøyer og minejaktfartøyer. Hovedproduktene er innen kommando- og våpenkontrollsystemer.

Virksomhetsområdets største program er en kontrakt som ble inngått i 2000 med amerikanske Lockheed Martin om utvikling og leveranse av viktige delsystemer i kommando- og våpenkontrollsystemet for de nye norske fregattene. Programmet er nå inne i utviklingsfasen, og gjennomføres i henhold til de opprinnelige planer. Første komplette system skal leveres i 2004. Selskapene samarbeider for å oppnå eksport av tilsvarende systemer.

Det er utviklet og levert kommando- og våpenkontrollsystemer til de norske undervannsbåtene av Ula-klassen. Dette systemet skal også leveres til tyske og italienske undervannsbåter av U212A-klassen som er under bygging. Kontraktene inneholder også leveranser til de nasjonale landbaserte anleggene for simulatortrening.

Kommando- og våpenkontrollsystemet til de norske missiltorpedobåtene (MTB) av Hauk-klassen utvikles og produseres i samarbeid med franske DCNI. Systemet vil trolig også danne grunnlaget for leveranser til de nye norske MTBene, basert på Stortingets beslutning om å bygge fem nye MTBer av Skjold-klassen. I tillegg forventes kontrakten å omfatte utrustning av KNM Skjold.

Minesniper, et produkt for destruering av sjøminer, er utviklet og solgt til Det norske sjøforsvaret. Et gjennombrudd på eksportmarkedet ble oppnådd i 2002 ved undertegning av en kontrakt på levering av dette systemet til Den spanske marinen.

Land Systems & Communications

Virksomhetsområdets aktivitet omfatter produktisjone kryptering, taktiske radio- og kommunikasjonssystemer og kommando-, kontroll- og informasjonssystemer både nasjonalt og internasjonalt. Majoriteten av aktivitetene utøves gjennom datterselskapet Kongsberg Defence Communications AS (KDC) i Asker.

Det er gjennomført delleveranser til K2IS-systemet, som er en utviklingskontrakt for Den norske hæren, og omfatter et kommando-, kontroll- og informasjonssystem. Systemet vil gi brukerne et nytt taktisk ledelsesverktøy og et moderne ildlednings-system til artilleriet. En tilleggskontrakt på 60 millioner kroner ble også undertegnet i 2002. Hovedkontrakten ble inngått i 2000, og første fase skal være gjennomført i 2003.

Det er utviklet en sikker VPN (Virtual Private Network) løsning for Forsvaret og for andre kunder med behov for sertifisert sikring av data. Løsningen dekker blant annet sikring av data lokalt, sikring av data ved tilgang til kontorets server fra hjemmekontor eller bærbar PC på reise, samt sikring av e-mail. Lansering er i oppstartfasen, og utprøving hos kunden er i en gjennomføringsfase.

Kontrakten med Forsvaret på nye taktiske radioer (MRR; Multi Role Radio) er i leveransefasen. Utprøving i Forsvaret har vist at MRR imøtekommer brukernes forventninger. Kontrakt om utvikling og leveranse av en mindre versjon – LFR (lett flerbruksradio) med Forsvaret er under gjennomføring. MRR og LFR dekker ulike behov i brukernes organisasjon, og begge typer er nødvendige for å kunne betjene det internasjonale markedet. Konkrete markedsframstøt internasjonalt pågår. Virksomheten innen taktisk kommunikasjon drives gjennomgående mot eksportkunder og i konkurranse med store internasjonale selskaper. Det investeres betydelige midler i utvikling av nye produktløsninger. Et eksempel på en slik produktløsning er et nyutviklet radiolinjesystem (STELLA) som allerede er solgt til utenlandske kunder.

Aircraft & Air Defence Systems

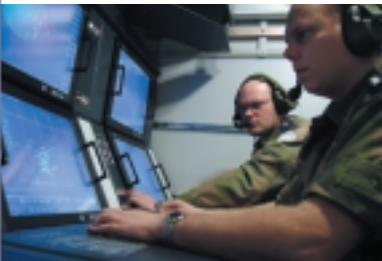
Virksomhetsområdet omfatter luftvernssystemer, taktiske treningssystemer og informasjonssystemer til fly.

Kongsberg Defence & Aerospace har sammen med Det norske luftforsvaret utviklet et mobilt luftvernssystem NASAMS (Norwegian Advanced Surface to Air Missile System), som representerer en internasjonalt meget effektiv og konkurransedyktig løsning. I 2002 ble det inngått en kontrakt med Det norske luftforsvaret om et oppgraderingsprogram for NASAMS med implementering av ny teknologi for radarprosessering og kommando- og kontrollsenters. I tillegg ble det inngått en kontrakt om forberedelse av NASAMS for deltakelse i internasjonale operasjoner.

Samarbeidet med Luftforsvaret angående GBADOC (Ground Based Air Defence Operation Center) fortsetter, og vellykkede NATO-relaterte øvelser har vært gjennomført i løpet av året. Systemet skal brukes til å koordinere norske og allierte luftvernheter. GBADOC er en viktig del av KDA's internasjonale satsing innen kommando- og kontrollsystemer for bakkebasert luftvern. Det taktiske kontrollelementet av GBADOC markedsføres internasjonalt i samarbeid med det amerikanske selskapet Raytheon. Kongsberg Defence & Aerospace har et strategisk samarbeid innen luftvern med Raytheon. KDA's viktigste komponent i dette samarbeidet er software-baserte kommando- og kontrolløsninger.

Det er inngått avtale om luftvernleveranse til Raytheon.

Avanserte treningssystemer for opplæring av Forsvarets mannskaper i avanserte våpensystemer er fortsatt et viktig marked både i Norge og internasjonalt. Simulatorene baseres på etablerte KONGSBERG-produkter og tilpasses etter kundens spesifikasjoner for å gi en best mulig etterligning av operativ virkelighet. Utstyret benyttes av personell til trening i betjening, ferdigheter, samband og taktisk kommando og kontroll. KDA har levert simulatorer og trenere til Det norske sjøforsvarets skolesenter KNM Tordenskjold på Haakonvern ved Bergen og til Kavaleriets Våpenskole på Rena. KDA har vært underleverandør til Boeing i forbindelse med oppgradering av NATO AWACS (Airborne Warning and Control System). Dette er et avansert system for å presentere kompleks informasjon til operatører om bord i AWACS-flyene.

Programvaren fra KDA gjennomgikk en vellykket test med det første oppgraderte NATO AWACS-flyet høsten 2002. Kontrakten er utgangspunktet for en strategisk partnerskapsavtale med Boeing for eksport til flere land verden over.

KONGSBERG har i 2002 satset betydelig på langsiktige prosjektmuligheter i forbindelse med Norges framtidige jagerflyanskaffelser. Satsingen vil fortsette også i 2003, og det forventes at konkrete prosjekter vinnes i 2003.

Missiles & Space

Kongsberg Defence & Aerospace utvikler og produserer sjømålsmissiler.

I 1996 ble det inngått en kontrakt med Sjøforsvaret om utvikling av et nytt sjømålsmissil (NSM). Utviklingen går etter planen og skal være slutført i 2004. Missilet vil bli det mest avanserte i sitt slag og blir bygget i komposittmateriale. NSM vil få en overflate og en utforming som gjør den vanskelig å oppdage på radar. Den bildedannende, infrarøde søkeren representerer det fremste i verden når det gjelder søkerteknologi. Den første testskytingen med et styrt missil ble gjennomført i september 2002. En fransk samarbeidspartner har spesielt ansvar for turbojetmotoren, og en tysk samarbeidspartner er ansvarlig for utviklingen av nytt stridshode.

Det er planlagt at Det norske sjøforsvaret skal anskaffe NSM til sine nye fregatter og hurtigbåter. Det nye NH90-helikopteret for kystvakt og fregatter vil bli forberedt for å kunne bære NSM. Det er vist stor interesse for det nye missilet fra flere land.

Penguin-missilet er et hovedvåpen i Det norske sjøforsvaret og er gjennom de siste årene eksportert til i alt seks land. 2002 har for Penguin vært et år med høy aktivitet. Fokus har vært produksjon, leveranse og vedlikehold i henhold til allerede inngåtte kontrakter. Gjennomføringen har gått som planlagt.

Kongsberg Defence & Aerospace's aktiviteter innen romfart er delt mellom Kongsberg og Tromsø. Virksomheten på Kongsberg bygger på en sivil, kommersiell utnyttelse av avansert teknologi som er ervervet gjennom forsvarsprogrammer.

I Tromsø er datterselskapet Kongsberg Spacetec AS fokusert rundt utstyr for nedlesning og bearbeiding av data fra observasjonssatellitter.

Kongsberg Defence & Aerospace er nå Norges største leverandør til den europeiske romvirksomhetsorganisasjonen ESA. KDA er også etablert som leverandør til kommersielle satellitter i Europa og USA, og som leverandør av avanserte mekanismer til Ariane 5-raketten.

Kongsberg Satellite Services AS ble opprettet som et nytt selskap 1. januar 2002.

Selskapet eies 50 % av Kongsberg Defence & Aerospace og 50 % av Norsk Romsenter og er lokalisert i Tromsø. Virksomheten er å betjene satellitter, inklusive jordobservasjonstjenester, fra Svalbard og Tromsø.

Dynamic Systems

Virksomhetsområdet har følgende hovedprodukter: Våpensystemer for personellkjøretøy (RWS – Remote Weapon Station) og utskytingsdelen av luftvernssystemer. Hovedproduktet RWS – et avansert våpenstyringssystem for armerte kjøretøy, er virksomhetsområdets største produkt. Systemet blir operert fra en beskyttet posisjon nede i kjøretøyet. Denne type produkter har bare vært på markedet noen få år. Mange land planlegger nå å anskaffe tilsvarende systemer.

Virksomhetsområdet har i dag kontrakt på leveranser til Det norske forsvaret og til USA.

Rammen på leveranser til Det amerikanske forsvaret er på 2 milliarder kroner. Til nå er det mottatt bestillinger for 700 millioner kroner. Rammeavtalen tar utgangspunkt i leveranse av 6 brigader med ca. 1 brigade hvert år. Brigade 1 er ferdig levert i 2002, og det er mottatt bestilling på brigade 2 som skal leveres i 2003.

Enheten er også leverandør av tjenester innen framstilling av spesialverktøy, mekanisk bearbeiding og vedlikehold. Markedet er innen forsvar, romfart og offshore.

Forretningsutvikling

Hovedfokus for Forretningsutvikling er å bistå og være pådriver i konsernets strategiske utvikling fra et overordnet nivå. I praksis betyr dette å gå inn i prosjekter knyttet til oppkjøp og/eller forskjellige former for samarbeid på konsernnivå.

Høsten 2002 ble Kongsberg Innovasjon AS stiftet. Kongsberg Gruppen eier 18,7 % i selskapet, og de øvrige eierne er andre industribedrifter i Kongsberg-miljøet samt SIVA, SND og Teknologisk Institutt. Selskapet har som målsetting å utnytte lokal ekspertise og teknologi i styrte innovasjonsprosesser innen sektorer som ikke direkte er i konkurranse med eierbedriftene. I dette arbeidet vil det bli etablert et nettverk mellom bedriftene som Kongsberg Innovasjon kan trekke på.

Forretningsutvikling ivaretar Kongsberg Gruppens eierinteresser i noen selskaper som ikke er direkte knyttet til de to hovedområdene – Kongsberg Maritime og Kongsberg Defence & Aerospace.

Eiendom

Kongsberg Næringseiendom AS

Den samlede eiendomsmassen utgjør ved årsskiftet 114 000 kvm, fordelt på kontorer og produksjonslokaler i Kongsberg, Horten og Egersund. Eiendommene benyttes i hovedsak av konsernets egen virksomhet. I tillegg leier Kongsberg Næringseiendom inn 98 000 kvm, som i stor grad leies ut til eksterne leietakere. Totalt forvalter selskapet ved årsskiftet 213 000 kvm. Leieinntektene fra selskaper utenfor Kongsberg Gruppen utgjør 33 %, og gjennomsnittlig gjenværende leietid er 6 år. Utleiegraden i Næringsparken på Kongsberg har vært høy gjennom hele året og var ved årsskiftet 97 %. De årlige leieinntektene utgjorde ved årsskiftet 161 millioner kroner mot 135 millioner kroner året før.

Selskapet solgte i august en mindre del av eiendomsmassen på Kongsberg for 55 millioner kroner. Eiendommene er leid tilbake i 15 år.

Det er igangsatt bygging av et nytt bygg på 3 400 kvm for Kongsberg Defence & Aerospace. Bygget ferdigstilles i 2003 og erstatter midlertidige lokaler.

Kongsberg Næringspark AS

Selskapet ivaretar alle servicefunksjoner, drift og forvaltning av eiendommene.

Det er lagt vekt på energiøkonomisering for å oppnå lavest mulige kostnader for leietakerne. Teletjenestene er utviklet videre, og bredbåndnettet er utvidet i Næringsparken på Kongsberg. Selskapet har områdekonsesjon for drift, vedlikehold og utbygging av høyspent- og fjernvarmeanleggene i Næringsparken, og det er videre gitt omsetningskonsesjon for levering av elektrisk kraft.

Styreinformasjon

Christian Brinch (56)

Styrets leder

Antall år i styret: 12

Antall aksjer i KOG: 0

Stilling: Selvstendig næringsdrivende

Roar Flåthen (53)

Styrets nestleder

Antall år i styret: 10

Antall aksjer i KOG: 0

Stilling: Nestleder LO

Torolf Rein (68)

Styremedlem

Antall år i styret: 8

Antall aksjer i KOG: 0

Stilling: Tidligere forsvarssjef i Norge

Benedicte Berg Schilbred (56)

Styremedlem

Antall år i styret: 2

Antall aksjer i KOG: 17 500

(gjennom selskapet Odd Berg AS)

Stilling: Arbeidende styreformann

Odd Berg Gruppen

Vidar Lande (41)

Styremedlem (ans. repr.)

Antall år i styret: 6

Antall aksjer i KOG: 1 180

Stilling: Klubbleder Kongsberg Protech

Berit Ågren Aas (42)

Styremedlem (ans. repr.)

Antall år i styret: 6

Antall aksjer i KOG: 1 569

Stilling: Sekretær Kongsberg Defence & Aerospace

Roar Marthiniussen (46)

Styremedlem (ans. repr.)

Antall år i styret: 4

Antall aksjer i KOG: 2 400

Stilling: Salgssjef Kongsberg Simrad

Adresser

HOVEDKONTOR

Kongsberg Gruppen ASA
Kirkegårdsveien 45
Postboks 1000
3601 Kongsberg
Telefon: +47 32 28 82 00
Telefax: +47 32 28 82 01
Internett: <http://www.kongsberg.com>
E-mail: office@kongsberg.com

Konsernledelse:

Konsernsjef Jan Erik Korssjøen
Finansdirektør Arne Solberg
Konserndirektør Informasjon og samfunnskontakt Even Aas
Konserndirektør Forretningsutvikling Stig Trondvold
Administrerende direktør Tom Gerhardsen
(Kongsberg Defence & Aerospace AS)
Administrerende direktør Torfinn Kildal
(Kongsberg Maritime AS)

Konsernfunksjoner:

Informasjonssjef Tom Røren
Juridisk sjef Jan Westbye
Personalsjef Kåre Hjølland
Finanssjef Trond Bakke Nielsen
Regnskapssjef Hilde Øygarden

ØVRIGE SELSKAPER

Aentera Network AS
Kirkegårdsveien 45
Postboks 250
3603 Kongsberg
Telefon: +47 32 28 82 65
E-mail: admin@aentera.com

Kongsberg Næringspark AS
Kirkegårdsveien 45
Postboks 1001
3601 Kongsberg
Telefon: +47 32 28 82 50
Telefax: +47 32 28 83 00
E-mail: firmapost@knp.no

Kongsberg Næringsseidendom AS
Kirkegårdsveien 45
Postboks 1001
3601 Kongsberg
Telefon: +47 32 28 82 50
Telefax: +47 32 28 83 00

KONGSBERG MARITIME

Kongsberg Maritime AS
Strandpromenaden 50
Postboks 111
3191 Horten
Torfinn Kildal, adm. direktør
Telefon: +47 33 03 41 00
Telefax: +47 33 04 44 24
E-mail: office@kongsberg-maritime.no

Yachting & Fishery

Simrad AS
Strandpromenaden 50
Postboks 111
3191 Horten
Jan Berner, adm. direktør
Telefon: +47 33 03 40 00
Telefax: +47 33 04 44 24
E-mail: info@simrad.com

Simrad Marine AS
Joh. Berentsensvei 109
5161 Laksevåg
Postboks 53 Laksevåg
5847 Bergen
Telefon: +47 55 94 10 00
Telefax: +47 55 94 10 05

Simrad Egersund AS
Nyåskaaien
Postboks 55
4379 Egersund
Telefon: +47 51 46 20 00
Telefax: +47 51 46 20 01

Simrad Støvring AS
Østre Allé 6
DK-9530 Støvring, Danmark
Telefon: +45 98 37 34 99
Telefax: +45 98 37 38 07

Simrad AS (DK)
Naverland 22
DK-2600 Glostrup, Danmark
Telefon: +45 43 44 49 00
Telefax: +45 43 44 48 99

Simrad AS
Havnegade 1
DK-9850 Hirtshals, Danmark
Telefon: +45 98 94 23 23

Simrad AS
Nordsøkaj 51
DK-7680 Thyborøn, Danmark
Telefon: +45 97 83 25 15
Telefax: +45 97 83 25 16

Simrad AB
Svalortsgatan 14
SE-42668 Västra Frölunda, Sverige
Telefon: +46 31 695 100
Telefax: +46 31 695 120

Simrad Ltd.
Unit 810, Fareham Reach
166 Fareham Road, Gosport
Hampshire P013 0FW, U.K.
Telefon: +44 1 329 245 100
Telefax: +44 1 329 245 111

Simrad Ltd.
Fishmarket Quay
Commercial Road
Buckie, Banffshire
AB56 1UQ, Skottland
Telefon: +44 1 542 834 888
Telefax: +44 1 542 839 005

Simrad Ltd.
Star Lane
Margate
Kent CT9 4NP, U.K.
Telefon: +44 1 843 290 290
Telefax: +44 1 843 290 471

Simrad Ltd.
Office Suite 1
Marine Services Building
Mylor Yacht Harbour
Cornwall TR11 5UF, U.K.
Telefon: +44 1 326 374 411
Telefax: +44 1 326 374 727

Simrad Sarl
Parc D'activités Ragon
23 Avenue Pasteur
FR-44 119 Treillieres, Frankrike
Telefon: +33 2 28 01 23 01
Telefax: +33 2 28 01 21 43

Simrad SRL.
Viale Odone Belluzi 45/61
IT-00128 Roma, Italia
Telefon: +39 06 655 7579
Telefax: +39 06 655 7859

Simrad GmbH & Co. KG
Dithmarscher Strasse 13
DE-26723 Emden, Tyskland
Telefon: +49 49 21 96 86 0
Telefax: +49 49 21 96 86 77

Simrad GmbH & Co. KG
Sales Office Hamburg
Hellgrundweg 109
DE-22525 Hamburg, Tyskland
Telefon: +49 40 547 346 33
Telefax: +49 40 547 346 99

Simrad Spain, S.L.
C/Alicante, 23
Ed.Nou Pla, Esc.6
ES-03570 Villajoyosa (Alicante)
Spania
Telefon: +34 96 681 0149
Telefax: +34 96 685 2304

Simrad Spain SA
Partida Torres No. 38
Nave 8 Y 9
ES-03570 Villajoyosa (Alicante)
Spania
Telefon: +34 96 681 0149
Telefax: +34 96 685 2304

Simrad Galicia
C/Garcia Olloqui 4
ES-36201 Vigo (Pontevedra)
Spania
Telefon: +34 986 225 533
Telefax: +34 986 220 135

Simrad Spain, S.L.
C/Churruca 48, bajos
ES-12100 Grao de Castellon
Castallon de la Plana, Spania
Telefon: +34 984 284 873
Telefax: +34 984 286 485

Simrad NW Africa
22, Rue Faidi Khalifa
Ex. Rue Lafayette
Casablanca
Marokko, Afrika
Telefon: +212 22 54 15 35
Telefax: +212 22 54 17 37

Simrad Inc.
19210 33rd Avenue W, Suite A
Lynnwood, WA 98036 4707
USA
Telefon: +1 425 778 8821
Telefax: +1 425 771 7211

Simrad, Inc.
16 Curry Street
New Orleans, LA 70003, USA
Telefon: +1 504 461 5494
Telefax: +1 504 461 5495

Simrad Inc.
1500 NW 1st Street
Suite 1-E
Dania, Florida 33004, USA
Telefon: +1 954 922 7700
Telefax: +1 954 922 0707

Simrad Inc.
14355 Larkspur Lane
Wellington, FL 33414, USA
Telefon: +1 561 793 0101
Telefax: +1 561 793 0102

Offshore & Subsea

Simrad Inc.

4690 –14th Street NE
St. Petersburg, FL 33703, USA
Telefon: +1 727 528 9882
Telefax: +1 727 528 9885

Simrad Inc.

104 Canyon Run
Cary, NC 27513, USA
Telefon: +1 919 380 0306
Telefax: +1 919 380 9952

Simrad Inc.

32295-8 Mission Trail #162
Lake Elsinore, CA 92530, USA
Telefon: +1 909 609 0966
Telefax: +1 909 609 0976

Simrad Inc.

50 Shore Road
Hampton Bays, NY 11946, USA
Telefon: +1 631 728 5784
Telefax: +1 631 723 1644

Simrad S.A.

Casilla 19012
Correo 19
Vitacura, Santiago, Chile
Telefon: +56 220 73 059
Telefax: +56 220 72 695

Simrad S.A.

Calle Los Topacios 266-268
Urb. San Antonio
Bellavista, Callao, Peru
Telefon: +511 453 7477
/453 6997/469 0096
Telefax: +511 453 7325

Simrad S.A.

Gomez Carreno 3189
Talcahuano, Chile
Telefon: +56 41 57 74 80
Telefax: +56 41 57 74 79

Kongsberg Simrad AS

Postboks 483
3601 Kongsberg
Besøksadresse:
Kirkegårdsveien 45
Bygning nr. 4 – "Carpus",
3616 Kongsberg
Steinar Aabelvig, adm. direktør
Telefon: +47 32 28 50 00
Telefax: +47 32 73 59 87
E-mail:
office@kongsberg-simrad.com

Kongsberg Simrad AS

Strandpromenaden 50
Postboks 111
3191 Horten
Telefon: +47 33 03 44 00
Telefax: +47 33 04 44 24

Kongsberg Simrad AS

Olav Brunborgsvei 6
Postboks 23
1375 Billingstad
Telefon: +47 33 03 44 00
Telefax: +47 32 28 50 10

SeaFlex AS

Solbråveien 45
Postboks 451
1373 Asker
Telefon: +47 66 76 16 66
Telefax: +47 66 76 16 30

Kongsberg Seatex AS

Pirsenteret
7462 Trondheim
Telefon: +47 73 54 55 00
Telefax: +47 73 51 50 20

Kongsberg Simrad Ltd. U.K.

Campus 1, Aberdeen Science &
Technology Park
Balgownie Road, Bridge of Don
Aberdeen AB22 8GT
Skottland
Telefon: +44 1 224 226 500
Telefax: +44 1 224 226 501

Kongsberg Simrad Ltd.

14 The Briars
Waterberry Drive
Waterlooville
Hampshire, PO7 7YH, U.K.
Telefon: +44 2 392 247 800
Telefax: +44 2 392 247 808

Kongsberg Simrad Ltd. U.K.

Airport Industrial Estate
Wick
Caithness KW1 4QR
Skottland
Telefon: +44 1 955 603 606
Telefax: +44 1 955 607 520

Kongsberg Simrad SRL.

Via Carlo Veneziani n. 58
IT-00148 Roma, Italia
Telefon: +39 06 65 57 579
/498/840/ 55 821
Telefax: +39 06 65 57 859

Kongsberg Simrad Pte. Ltd.

29 International Business Park
#01-02 Acer Building Tower B
Singapore 609923
Telefon: +65 6899 5800
Telefax: +65 6899 1225

Kongsberg Simrad Inc.

7225 Langtry Street
Houston, TX 77040-6625
USA
Telefon: +1 713 934 8885
Telefax: +1 713 934 8886

Kongsberg Simrad Inc.

19210 33rd Avenue W, Suite A
Lynnwood, WA 98036-4707
USA
Telefon: +1 425 778 8821
Telefax: +1 425 712 1197

Kongsberg Simrad Mesotech Ltd.

1598 Kebet Way
Port Coquitlam B.C. V3C 5M5
Canada
Telefon: +1 604 464 8144
Telefax: +1 604 941 5423

Kongsberg Simrad Mesotech Ltd.

261 Brownlow Avenue
Dartmouth
Nova Scotia, Canada B3B 2B6
Telefon: +1 902 468 2268
Telefax: +1 902 468 2217

Merchant Marine

**Kongsberg Maritime
Ship Systems AS**

Bekkajordet 8A
Postboks 1009
3194 Horten
Lars Gorvell-Dahll, adm. direktør
Telefon: +47 33 03 20 00
Telefax: +47 85 02 80 28
E-mail: info@kmss.no

**Kongsberg Maritime
Ship Systems AS**

Haakon VII's gt. 4
7005 Trondheim
Telefon: +47 73 58 10 00
Telefax: +47 73 58 10 02

**Kongsberg Maritime
Ship Systems AB**

Fältspatsgatan 8
SE-421 30 Västra Frölunda
Sverige
Telefon: +46 31 89 25 80
Telefax: +46 31 89 25 99

**Kongsberg Maritime
Ship Systems BV**

Malledijk 7B
3208 LA Spijkenisse
PO Box 890
NL-3200 AV Spijkenisse
Nederland
Telefon: +31 1816 23611
Telefax: +31 1816 25013

**Kongsberg Maritime
Ship Systems Inc.**

70 Essex Street
West Mystic, CT 06388-0180
USA
Telefon: +1 860 536 1254
Telefax: +1 860 536 0923

**Kongsberg Maritime
Ship Systems Ltd.**

PO Box 488, STN 'C'
St. John's, NF A1C 5K4,
Canada
Telefon: +1 709 368 4458
Telefax: +1 709 368 4881

**Hanguk Kongsberg Maritime
Co. Ltd.**

501, Diplomatic Center, 1376-01
Seocho 2-dong
Seocho-gu
Seoul 137-07, Korea
Telefon: +82 2 3497 8600
Telefax: +82 2 3497 8688

Information Technology**Kongsberg Marine IT AS**

Strandpromenaden 50
Postboks 111
3191 Horten
Telefon: +47 33 08 35 60
Telefax: +47 33 08 35 61

Marine IT Company AS

Bromsveien 17, Inngang 4
Postboks 251
3192 Horten
Telefon: +47 33 08 35 60
Telefax: +47 33 08 35 61

Norcontrol IT AS

Bomsveien 17
Postboks 1024
3194 Horten
Telefon: +47 33 08 48 00
Telefax: +47 33 04 57 35

Kongsberg Norcontrol Ltd.

12 High Street
Winterbourne
Bristol BS17 1JN, U.K.
Telefon: +44 1 454 774 466/
Servicetelefon etter kontortid
Telefax: +44 1 454 774 488

Control IT (India) Pte. Ltd.

11-12 STPI, Link Rd., Sadar
Nagpur 440 001, India
Telefon: +91 712 562 836/562 033
Telefax: +91 712 520 921

Control IT (India) Pte. Ltd.

No. 3 Loyang Way
Singapore 508719
Telefon: +65 545 7375
Telefax: +65 545 7379

**Nanjing Norcontrol Electro-Mec.
Co. (Nanjing)**

Room 603
18 Gu Ping Gang
210013 Kina
Telefon: +86 25 370 2104
Telefax: +86 25 370 3034
Servicetelefon etter kontortid
+86 25 628 9296

**KONGSBERG
DEFENCE & AEROSPACE****Kongsberg Defence &
Aerospace AS**

Kirkegårdsveien 45
Postboks 1003
3601 Kongsberg
Tom Gerhardsen, adm. direktør
Telefon: +47 32 28 82 00
Telefax: +47 32 28 86 20
E-mail: office.defence-
aerospace@kongsberg.com

**Kongsberg Defence &
Aerospace AS**

Avd. Kjeller
Postboks 26
2027 Kjeller
Telefon: +47 64 84 42 00
Telefax: +47 63 81 77 22

**Kongsberg Defence &
Aerospace AS**

Avd. Stjørdal
Postboks 55
7501 Stjørdal
Telefon: +47 74 83 34 00
Telefax: +47 74 83 34 25

**Kongsberg Defence &
Aerospace AS**

Avd. Bergen
Kvassnesveien 27
5914 Isdalstø
Telefon: +47 56 35 47 00
Telefax: +47 56 35 47 01

**Kongsberg Defence
Communications AS**

Postboks 87
1375 Billingstad
Telefon: +47 66 84 24 00
Telefax: +47 66 84 82 30
E-mail: sales@kdefence.com

Kongsberg Protech AS

Kirkegårdsveien 45
Postboks 1008
3601 Kongsberg
Telefon: +47 32 28 78 00
Telefax: +47 32 28 88 00
E-mail:
office@kongsberg-protech.no

Kongsberg Spacotec AS

9292 Tromsø
Telefon: +47 77 66 08 00
Telefax: +47 77 65 58 59
E-mail: marketing@spacotec.no

Kongsberg Satellite Services AS

Prestvannveien 38
9011 Tromsø
Telefon: +47 77 60 02 50
Telefax: +47 77 60 02 99

Kongsberg Gruppen ASA

Hellenic Branch Office
20 Canary Street
GR-Athens 106 74, Hellas
Telefon: +30 1 361 4553
Telefax: +30 1 361 6287
E-mail: wijsgre@otenet.gr

**Kongsberg Verbindungsbüro
Deutschland**

Nürnberg Str. 67
DE-10787 Berlin, Tyskland
Telefon: +49 30 59 00 65.20
Telefax: +49 30 59 00 65.19
E-mail:
Kongsberg_GmbH@t-online.de

**Kongsberg Gruppen Middle East
Branch Office**

P O Box 5250 (Murror Road)
Abu Dhabi
De forente arabiske emirater
Telefon: +971 24 451 956
Telefon: +971 24 432 108

Tekst:

Kongsberg Gruppen

Foto:

Jørn Grønlund, Tor Aas-Haug, Tom Haga.
© Ken Reid, J.P. Fruchet/Taxi
Chad Baker/PhotoDisc
Henrik Sorensen, Inc. Luis Castaneda,
James Shearman, Guido Alberto Rossi
/Imagebank
Hisham F. Ibrahim, Keith Wood/Stone

Design:

Anisdahl, Sand & Partnere

Trykk:

RK Grafisk

Kongsberg Gruppen ASA

Postboks 1000

3601 KONGSBERG

Telefon: 32 28 82 00

Telefax: 32 28 82 01

Internett: <http://www.kongsberg.com>

E-mail: office@kongsberg.com

WORLD CLASS – through people, technology and dedication